

КОДЕКС за социално осигуряване (Загл. изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Обн., ДВ, бр. 110 от 17.12.1999 г., в сила от 1.01.2000 г.; Решение № 5 на Конституционния съд на РБ от 29.06.2000 г. - бр. 55 от 7.07.2000 г.; изм. и доп., бр. 64 от 4.08.2000 г., изм., бр. 1 от 2.01.2001 г., доп., бр. 35 от 10.04.2001 г., изм., бр. 41 от 24.04.2001 г., изм. и доп., бр. 1 от 4.01.2002 г., в сила от 1.01.2002 г., изм., бр. 10 от 29.01.2002 г., в сила от 1.01.2002 г., изм. и доп., бр. 45 от 30.04.2002 г., в сила от 30.04.2002 г., бр. 74 от 30.07.2002 г., в сила от 1.01.2003 г., доп., бр. 112 от 29.11.2002 г., изм. и доп., бр. 119 от 27.12.2002 г., в сила от 1.01.2003 г., доп., бр. 120 от 29.12.2002 г., изм. и доп., бр. 8 от 28.01.2003 г., в сила от 1.03.2003 г., доп., бр. 42 от 9.05.2003 г., изм. и доп., бр. 67 от 29.07.2003 г., доп., бр. 95 от 28.10.2003 г., изм. и доп., бр. 112 от 23.12.2003 г., в сила от 1.01.2004 г., изм., бр. 114 от 30.12.2003 г., изм. и доп., бр. 12 от 13.02.2004 г., изм., бр. 21 от 16.03.2004 г., в сила от 1.01.2004 г., доп., бр. 38 от 11.05.2004 г., изм. и доп., бр. 52 от 18.06.2004 г., в сила от 1.08.2004 г., бр. 53 от 22.06.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., бр. 69 от 6.08.2004 г., в сила от 1.07.2004 г., изм., бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм. и доп., бр. 112 от 23.12.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм., бр. 115 от 30.12.2004 г., в сила от 1.01.2005 г.

КН. 1/2000 г., стр. 7; КН. 8/2000 г., стр. 9; КН. 9/2000 г., стр. 15; КН. 5/2001 г., стр. 9; КН. 2/2002 г., стр. 7; КН. 5/2002 г., стр. 106; КН. 8/2002 г., стр. 11; КН. 1/2003 г., стр. 11; КН. 6/2003 г., стр. 113; КН. 8/2003 г., стр. 9; КН. 11/2003 г., стр. 7; КН. 3/2004 г., стр. 9; КН. 4/2004 г., стр. 9; КН. 6/2004 г., стр. 11; КН. 7/2004 г., стр. 22; КН. 9/2004 г., стр. 9
Т. 11, р. 2, № 390

Предмет

Чл. 1. (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., изм., бр. 67 от 2003 г.) Този кодекс урежда обществените отношения, свързани със:

1. държавното обществено осигуряване при общо заболяване, трудова злополука, професионална болест, майчинство, безработица, старост и смърт;
2. допълнителното социално осигуряване, което включва:
 - а) допълнителното задължително пенсионно осигуряване при старост и смърт;
 - б) допълнителното доброволно пенсионно осигуряване при старост, инвалидност и смърт;
 - в) допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.

ЧАСТ ПЪРВА

ДЪРЖАВНО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Обхват на осигуряването

Чл. 2. Държавното обществено осигуряване предоставя обезщетения, помощи и пенсии при:

1. временна неработоспособност;
2. временна намалена работоспособност;
3. инвалидност;

4. майчинство;
5. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) безработица;
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) старост;
7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) смърт.

Принципи на осигуряването

Чл. 3. Държавното обществено осигуряване се осъществява въз основа на принципите на:

1. задължителност и всеобщност на осигуряването;
2. солидарност на осигурените лица;
3. равнопоставеност на осигурените лица;
4. социален диалог при управлението на осигурителната система;
5. фондова организация на осигурителните средства.

Осигурени лица

Чл. 4. (1) Задължително осигурени за всички осигурени социални рискове по този кодекс са:

1. (доп. - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) работниците и служителите, наети на работа за повече от пет работни дни, или 40 часа, през един календарен месец, независимо от характера на работата, от начина на заплащането и от източника на финансиране. Лицата, включени в програмата от социални помощи към осигуряване на заетост, не се осигуряват за безработица;

2. държавните служители;

3. (нова - ДВ, бр. 74 от 2002 г.) съдиите, прокурорите, следователите, съдията-исправниците, съдиите по вписванията и съдебните служители;

4. (изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна т. 3, бр. 74 от 2002 г., изм., бр. 119 от 2002 г.) кадровите военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица по Закона за Министерството на вътрешните работи и държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица по Закона за изпълнение на наказанията;

5. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., предишна т. 4, бр. 74 от 2002 г.) членовете на кооперации, упражняващи трудова дейност и получаващи възнаграждение в кооперацията; членовете на кооперации, работещи без трудови правоотношения в кооперацията, не се осигуряват за безработица;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 74 от 2002 г.) лицата, които работят по втори или по допълнителен трудов договор;

7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 74 от 2002 г.) изпълнителите по договори за управление и контрол на търговски дружества;

8. (нова - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) лицата, упражняващи трудова дейност и получаващи доходи на изборни длъжности, с изключение на лицата по т. 1 и 7, както и служителите с духовно звание на Българската православна църква и други регистрирани вероизповедания по Закона за вероизповеданията.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., бр. 1 от 2002 г.) Работниците и служителите, наети на работа при един или повече работодатели за не повече от 5 работни дни (40 часа) през календарния месец, се осигуряват задължително за инвалидност, старост и смърт и за трудова злополука и професионална болест.

регистрират в 7-дневен срок от започване на дейността в териториалните поделения на Националния осигурителен институт.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., предишна ал. 3, бр. 67 от 2003 г., изм., бр. 112 от 2004 г.)

Осигурителите периодично представят в Националния осигурителен институт данни за:

1. осигурителния доход, осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване, здравното осигуряване, допълнителното задължително пенсионно осигуряване, вноските за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите", осигурителните плащания, осигурителния стаж и облагаемия доход по Закона за облагане доходите на физическите лица - поотделно за всяко лице, подлежащо на осигуряване;

2. декларация за сумите за дължими осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, здравното осигуряване, допълнителното задължително пенсионно осигуряване, вноските за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" и данък по Закона за облагане доходите на физическите лица - общо за всички лица, подлежащи на осигуряване.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., бр. 112 от 2004 г.) Данните по ал. 4, т. 1 се представят на Националния осигурителен институт и от лицата по ал. 2.

(6) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Националният осигурителен институт издава инструкция за сроковете, съдържанието, начина и реда за предоставяне и съхраняване на данните по ал. 4.

(7) (Предишна ал. 6, доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигурителят е длъжен при поискване от осигуреното лице или негов представител да издава безплатно в 14-дневен срок необходимите документи за осигурителен стаж и осигурителен доход.

(8) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., предишна ал. 7, бр. 67 от 2003 г.) При ликвидация, сливане, вливане, отделяне, разделяне или преобразуване осигурителите са длъжни да уведомят териториалното поделение на Националния осигурителен институт, където са регистрирани, преди внасянето на искането в съда. Доказателството за уведомяване е условие за разглеждане на искането от съда.

(9) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., предишна ал. 8, бр. 67 от 2003 г.) При откриване на банкова сметка осигурителят декларира това обстоятелство в 7-дневен срок пред териториалното поделение на Националния осигурителен институт, където е регистриран.

Осигурителни вноски и осигурителен доход

Чл. 6. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.)

Размерите на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване са, както следва:

1. 35,5 на сто и вноската по т. 8 - за лицата, работещи при условията на III категория труд, които са осигурени за всички осигурени социални рискове;

2. 38,5 на сто и вноската по т. 8 - за лицата, работещи при условията на I и II категория труд, които са осигурени за всички осигурени социални рискове;

3. 38,5 на сто и вноската по т. 8 - за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 4, които са осигурени за всички осигурени социални рискове;

4. 32 на сто и вноската по т. 8 - за лицата, осигурени за всички осигурени социални рискове без безработица; ако тези лица работят при условията на I и II категория труд, осигурителната вноска е 35 на сто и вноската по т. 8;

5. 29 на сто и вноската по т. 8 - за лицата, осигурени за инвалидност, старост и смърт и за трудова злополука и професионална болест; ако тези лица работят при условията на I и II категория труд, осигурителната вноска е 32 на сто и вноската по т. 8;

6. 32 на сто - за лицата, осигурени за всички осигурени социални рискове, без трудова злополука и професионална болест и безработица;

7. 29 на сто - за лицата, осигурени за инвалидност, старост и смърт;

8. от 0,4 до 1,1 на сто за трудова злополука и професионална болест, определени със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година по групи основни икономически дейности.

(2) Доходът, върху който се дължат осигурителни вноски, включва всички възнаграждения и други доходи от трудова дейност. Със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се определят:

1. максималният месечен размер на осигурителния доход през календарната година;

2. минималният месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица;

3. (нова - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) основните икономически дейности и квалификационни групи професии, за които се въвежда минимален месечен размер на осигурителния доход за календарната година по дейности и групи професии, както и минималния осигурителен доход за тях.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., бр. 112 от 2003 г.) Осигурителните вноски за работниците и служителите и за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 7 и 8 се дължат върху получените брутни месечни възнаграждения, но върху не по-малко от минималния осигурителен доход по ал. 2, т. 3 и не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход. Осигурителните вноски за работниците и служителите и за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 5, 7 и 8 и ал. 3, т. 5 и 6 се разпределят между осигурителите и осигурените, както следва:

1. За 2000 и 2001 г. - 80:20;

2. 2002 - 2004 г. - 75:25;

3. 2005 г. - 70:30;

4. 2006 г. - 65:35;

5. 2007 г. - 60:40;

6. 2008 г. - 55:45;

7. 2009 г. и следващите години - 50:50.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) Брутното трудово възнаграждение за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 7 и ал. 3, т. 5 и 6, върху което се дължат осигурителни вноски, се определя след намаляването му с нормативно признатите разходи.

(5) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2002 г., доп., бр. 119 от 2002 г.) Осигурителните вноски за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 2, 3 и 4 се дължат върху получените брутни месечни възнаграждения по тези правоотношения, но върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход, и са за сметка на държавния бюджет, съответно бюджета на съдебната власт.

(6) Осигурителните вноски за фонд "Трудова злополука и професионална болест" са за сметка на осигурителите.

(7) Осигурителните вноски за лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 са за сметка на осигурените лица и се дължат авансово:

1. за лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 2 - върху месечен осигурителен доход между минималния и максималния месечен размер на дохода, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година;

2. за лицата по чл. 4, ал. 3, т. 4 - върху месечен осигурителен доход между петдесет на сто от минималния и максималния месечен размер на дохода, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

(8) (Доп. - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) Окончателният размер на месечния осигурителен доход за лицата по ал. 7 се определя за периода, през който е упражнявана трудова дейност през предходната година, въз основа на доходите, декларирани в справка към годишната данъчна декларация по Закона за облагане доходите на физическите лица, и не може да бъде по-малък от минималния месечен осигурителен доход и по-голям от максималния месечен осигурителен доход. Окончателната осигурителна вноска се дължи върху годишния осигурителен доход, определен като разлика между декларирания доход и сбора от доходите, върху които са внасяни авансово осигурителни вноски. Осигурителните вноски се внасят за сметка на осигурените лица в размерите, определени за фонд "Пенсии".

(9) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители, произвеждащи непреработена растителна и/или животинска продукция, не определят окончателен размер на осигурителния доход за тази дейност. Осигурителните вноски за тези лица могат да се изплащат от фондове за подпомагане на земеделските производители по ред, определен от Министерският съвет.

(10) За лицата, които получават доходи от дейности на различни основания по чл. 4, осигурителните вноски се внасят върху сбора от осигурителните им доходи, но върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход, по следния ред:

1. доходи по трудови и/или по служебни правоотношения, по договори за управление и контрол на търговски дружества и от трудова дейност като член-кооператори;

2. (изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) осигурителен доход като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества, упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност, регистрирани земеделски производители и тютюнопроизводители;

3. доходи за работа без трудово правоотношение.

(11) Върху средствата за социални разходи, давани постоянно или периодично пряко на лицата по чл. 4, ал. 1 в пари или в натура, се внасят осигурителни вноски в размера за фонд "Пенсии", определени съответно по реда на ал. 3, 4 и 5.

(12) Осигурителните вноски за сметка на осигурителите не могат да се удържат от възнаграждението на осигурените. То не може да се намалява с размера им.

(13) Елементите на възнаграждението, както и доходите, върху които се правят осигурителни вноски, се определят с акт на Министерския съвет по предложение на Националния осигурителен институт.

(14) (Нова - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) Справката по ал. 8 в годишната данъчна декларация по Закона за облагане доходите на физическите лица се утвърждава от министъра на финансите и управителя на Националния осигурителен институт.

Чл. 6а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2002 г.) (1) Данъчните органи предоставят на Националния осигурителен институт информация за декларирания или установения с акт на данъчните органи доход на данъчно задължените лица по Закона за облагане доходите на физическите лица.

(2) Националният осигурителен институт предоставя на данъчната администрация информация за дохода по чл. 6, ал. 2.

Ред за внасяне на осигурителните вноски

(Загл. изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.)

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване, които са за сметка на осигурителите, се внасят едновременно с изплащането на дължимото възнаграждение или на част от него.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Осигурителните вноски за сметка на осигурените лица по чл. 4, ал. 1 се внасят при изплащане на дължимото възнаграждение.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Осигурителните вноски за самоосигуряващите се лица се внасят лично или чрез осигурителни каси до 10-о число на месеца, следващ месеца, за който се дължат.

(4) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г., в сила от 1.08.2000 г., изм., бр. 112 от 2003 г.) Регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители, които извършват единствено земеделска дейност и се осигуряват само за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт, могат да внесат дължимите осигурителни вноски до 31 март на годината, следваща календарната година, за която се отнасят.

(5) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Осигурителните вноски за лицата, които работят без трудово правоотношение, се внасят от осигурителя до 10-о число на месеца, следващ месеца, за който се дължат.

(6) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Осигурителните вноски се внасят в банките или в пощенските клонове и станции по ред, определен от Националния осигурителен институт, по съответните сметки на държавното обществено осигуряване и на допълнителното задължително пенсионно осигуряване.

(7) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Осигурителите внасят осигурителните вноски с платежни нареждания за всеки месец поотделно чрез прехвърляне от сметките си по съответната сметка на държавното обществено осигуряване и на допълнителното задължително пенсионно осигуряване при изплащане на трудовите възнаграждения, включително за авансови плащания. При теглене на суми за плащания, при прекратяване на осигуряването или при отпуск извън редовното плащане на заплати или аванс не се издава отделно платежно нареждане - тези суми се включват в платежното нареждане за първото следващо внасяне на осигурителни вноски.

(8) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Банките отпускат суми за изплащане на трудови възнаграждения, включително за авансовото им изплащане, както и за парични обезщетения, и на други плащания от държавното обществено осигуряване само след представяне на платежно нареждане за прехвърляне на осигурителните вноски и декларация от осигурителя, че са внесени дължимите осигурителни вноски върху тези суми за държавното обществено осигуряване, за здравното осигуряване и за допълнителното задължително пенсионно осигуряване.

(9) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Осигурителите, които нямат банкова сметка, внасят осигурителните вноски в брой в банките и в пощенските клонове и станции по съответната сметка на държавното обществено осигуряване и на допълнителното задължително пенсионно осигуряване.

(10) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Частта от осигурителните вноски, която е за сметка на осигурените лица съгласно чл. 6, ал. 3, се внася при изплащане на възнагражденията им и не се удържа от авансовите плащания освен в случаите, когато за съответния месец е изплатен само аванс.

Осигурителни каси

Чл. 8. (1) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 и юридическите лица могат да образуват осигурителни каси, които се регистрират в териториалното поделение на Националния осигурителен институт. Осигурителните каси провеждат осигуряването на своите членове. Осигурители, които са членове на осигурителните каси и имат наети на работа до 10 работници или служители, могат да провеждат тяхното осигуряване, както и осигуряването на лицата, работещи при тях без трудово правоотношение, чрез осигурителните каси.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Осигурителните каси извършват осигуряването на лицата по ал. 1, като:

1. (изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., бр. 1 от 2002 г.) събират дължимите осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, за допълнителното задължително пенсионно осигуряване, за здравното осигуряване и ги превежда по съответните сметки на Националния осигурителен институт;
2. изплащат дължимите парични обезщетения и помощи на осигурените лица при настъпване на осигурителен случай;
3. оформят и съхраняват документите, свързани с осигуряването на членовете на касата.

(3) Начинът и редът за създаването и функционирането на осигурителните каси се уреждат с акт на Министерския съвет по предложение на Националния осигурителен институт.

Осигурителен стаж

Чл. 9. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., доп., бр. 112 от 2004 г.) Осигурителният стаж се изчислява в часове, дни, месеци и години. За осигурителен стаж се зачита:

1. времето, през което лицата по чл. 4, ал. 1 т. 1 - 4 и ал. 2 са работили при пълното законоустановено за тях работно време, ако са внесени или дължими осигурителните вноски върху полученото възнаграждение, но не по-малко от минималния осигурителен доход по чл. 6, ал. 2, т. 3 за съответната професия; когато лицето е работило при непълно работно време, осигурителният стаж се зачита пропорционално на законоустановеното работно време;
2. времето, за което са внесени или дължими осигурителни вноски върху не по-малко от минималната работна заплата за страната, за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 5 и ал. 3, т. 5; когато възнаграждението на лицата по чл. 4, ал. 1, т. 5, върху което са внесени осигурителните вноски, е по-малко от минималната работна заплата за страната, осигурителният стаж се зачита пропорционално;
3. (изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) времето, за което за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 7 и 8 са внесени или дължими осигурителни вноски върху не по-малко от минималния осигурителен доход по чл. 6, ал. 2, т. 3;
4. времето, за което са внесени дължимите осигурителни вноски от самоосигуряващите се лица.

(2) За осигурителен стаж, без да се правят осигурителни вноски, се зачита времето:

1. (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) на платен и неплатен отпуск за отглеждане на дете;
2. на платените и неплатените отпуски за временна неработоспособност и за отпуск за бременност и раждане;

3. на неплатения отпуск до 30 работни дни през една календарна година;
4. през което лицето е получавало обезщетение за безработица.

(3) За осигурителен стаж се зачита и времето:

1. (изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) през което лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1, 2, 3 и 4 не са работили поради незаконно недопускане или отстраняване от работа; за този период се внасят осигурителни вноски за сметка на осигурителя върху последното брутно възнаграждение, ако лицето не е било осигурявано; ако лицето е било осигурявано на друго основание, осигурителните вноски се внасят върху разликата между последното брутно възнаграждение и осигурителния доход за периода, ако този доход е по-малък;

2. (изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) през което лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1, 2, 3 и 4 са били без работа поради уволнение, което е признато за незаконно от компетентните органи - от датата на уволнението до възстановяването им на работа; за този период се внасят осигурителни вноски за сметка на осигурителя върху последното брутно възнаграждение, ако лицето не е било осигурявано; ако лицето е било осигурявано, осигурителните вноски се внасят върху разликата между последното брутно възнаграждение и осигурителния доход за периода, ако този доход е по-малък;

3. през което уволненият поради задържане от органите на властта е останал без работа в резултат на това, и не е бил привлечен като обвиняем, или е бил оправдан, или наказателното производство е било прекратено или наложеното наказание лишаване от свобода е признато по съответния ред за неоснователно наложено поради това, че не е извършил деянието или че извършеното деяние не съставлява престъпление; за този период се внасят осигурителни вноски за сметка на републиканския бюджет върху последното брутно възнаграждение;

4. през което трудоустроеното лице не работи, тъй като не му е предоставена подходяща работа от осигурителя съобразно предписанието на здравните органи; за този период се внасят осигурителни вноски за сметка на осигурителя върху полагащото се обезщетение;

5. през което лицето е получавало обезщетение за времето, през което е останало без работа по Кодекса на труда, Закона за държавния служител и Закона за висшето образование; за този период се внасят осигурителни вноски върху получаваното обезщетение; за работниците и служителите осигурителните вноски са в съотношението по чл. 6, ал. 3.

(4) Осигурителният стаж в случаите по ал. 3, т. 1 - 4 се зачита от категорията труд, по която лицето е работело преди незаконното недопускане или отстраняване от работа, уволнението, изтърпяването на наказанието лишаване от свобода и времето, през което трудоустроеният не работи, ако това е по-благоприятно за лицето.

(5) Осигурителните вноски по ал. 3 са в размерите за фонд "Пенсии" и за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

(6) За осигурителен стаж при пенсиониране се зачита и времето, през което родител (осиновител) или съпруг (съпруга) са полагали грижи за инвалиди със загубена работоспособност над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ, поради което не са били осигурени или не са получавали пенсия. При пенсиониране за периода, който се зачита за осигурителен стаж, се внасят осигурителни вноски в размера за фонд "Пенсии" върху минималната работна заплата към датата на отпускането на пенсия, които са за сметка на държавния бюджет.

(7) За осигурителен стаж при пенсиониране се зачита периодът на наборна или мирновременна алтернативна служба и времето, през което неработеща майка е гледала дете до 3-годишна възраст.

За тези периоди се внасят осигурителни вноски в размера за фонд "Пенсии" за сметка на републиканския бюджет върху минималната работна заплата към датата на отпускане на пенсията.

(8) Зачита се за осигурителен стаж при пенсиониране, ако това е по-благоприятно за лицата, в съотношение 4 години за 5 години от трета категория времето, през което лицата са работили по трудов договор при пълно работно време и:

1. по допълнителен или втори трудов договор с дневно работно време не по-малко от 3 часа;
2. са упражнявали трудова дейност като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества;
3. са упражнявали свободна професия и/или занаятчийска дейност.

(9) Осигурителен стаж по ал. 8 се зачита на държавните служители, когато са упражнявали някои от дейностите по същата алинея, при спазване разпоредбите на Закона за държавния служител.

(10) Осигурителният стаж по ал. 8 и 9 се зачита само за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68.

(11) (Нова - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) Редът и начинът за изчисляване на осигурителния стаж се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на Националния осигурителен институт.

Възникване, времетраене и прекратяване на осигуряването

Чл. 10. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2002 г.) Осигуряването възниква от деня, в който лицата започват да упражняват трудова дейност по чл. 4 и продължава до прекратяването ѝ.

Осигурителни права на осигурените за всички осигурени социални рискове

Чл. 11. (1) Осигурените за всички осигурени социални рискове лица имат право на:

1. парични обезщетения за:

а) временна неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука и професионална болест, за санаторно-курортно лечение и при належаш медицински преглед или изследване, карантина, отстраняване от работа по предписание на здравните органи, гледане на болен или на член от семейството под карантина, належашо придружаване на болен член от семейството за медицински преглед, изследване или лечение, както и за гледане на здраво дете, върнато от детско заведение поради карантина в заведението или на детето;

б) трудоустрояване при временно намалена работоспособност поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест;

в) трудоустрояване поради бременност и кърмене;

г) бременност и раждане;

д) отглеждане на малко дете;

2. парични помощи за:

а) инвалидност поради общо заболяване, когато няма основания за отпускане на пенсия;

б) профилактика и рехабилитация;

в) помощно-технически средства, свързани с увреждането;

3. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) обезщетения за безработица;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) пенсии за:

а) осигурителен стаж и възраст;

б) инвалидност поради трудова злополука или професионална болест;

в) инвалидност поради общо заболяване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) При смърт на осигуреното лице съпругът (съпругата), децата и родителите имат право на еднократна помощ в общ размер две минимални работни заплати и на наследствена пенсия.

(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., изм., бр. 67 от 2003 г.) Паричната помощ за инвалидност поради общо заболяване, когато осигуреното лице няма необходимия осигурителен стаж за отпускане на пенсия за инвалидност поради общо заболяване, е в размер на 60-дневното обезщетение за временна неработоспособност, определено съгласно чл. 41.

Осигурителни права на осигурените за трудова злополука
и професионална болест

(Загл. изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.)

Чл. 12. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Осигурените за трудова злополука или професионална болест лица имат право на:

1. парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука или професионална болест, санаторно-курортно лечение, належащ медицински преглед, изследване и/или лечение;

2. парични помощи за профилактика и рехабилитация;

3. пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест;

4. парични помощи за помощно-технически средства, свързани с увреждането.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) При смърт на осигуреното лице, която е в причинна връзка със злополуката или професионалната болест, съпругът (съпругата), децата и родителите имат право на еднократна помощ в общ размер две минимални работни заплати и на наследствена пенсия.

Осигурителни права на осигурените за инвалидност поради общо
заболяване, за старост и за смърт

(Загл. изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.)

Чл. 13. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Осигурените за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт имат право на:

1. пенсия за инвалидност поради общо заболяване;

2. пенсия за осигурителен стаж и възраст;

3. парични помощи за помощно-технически средства, свързани с увреждането.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) При смърт на осигуреното лице съпругът (съпругата), децата и родителите имат право на еднократна помощ в общ размер две минимални работни заплати и на наследствена пенсия.

Експертиза на работоспособността

Чл. 14. (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., отм., бр. 70 от 2004 г.).

Органи на експертизата на работоспособността

Чл. 15. (Отм. - ДВ, бр. 70 от 2004 г.).

Обжалване на решенията на органите на експертизата

Чл. 16. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., доп., бр. 67 от 2003 г., отм., бр. 70 от 2004 г.).

Влизане в сила на решенията

Чл. 17. (Отм. - ДВ, бр. 70 от 2004 г.).

Глава втора

ФИНАНСОВО УСТРОЙСТВО

Осигурителни фондове

Чл. 18. (1) (Предишен текст на чл. 18 - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Средствата на държавното обществено осигуряване се обособяват във:

1. фонд "Пенсии";
2. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност";
3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) фонд "Трудова злополука и професионална болест";
4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) фонд "Общо заболяване и майчинство";
5. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) фонд "Безработица".

(2) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Разпределението на осигурителните вноски по фондове се определя със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.

Бюджет на фондовете

Чл. 19. (1) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Народното събрание приема Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване, който включва консолидиран бюджет на държавното обществено осигуряване, бюджетите на фондовете по чл. 18 и бюджета на Националния осигурителен институт и действия за срок една календарна година.

(2) Законопроектът за бюджета на държавното обществено осигуряване се изготвя от Националния осигурителен институт и се представя в Министерския съвет за съгласуване заедно с проекта на Закона за държавния бюджет. Министерството на финансите след приемането на макроикономическата рамка на държавния бюджет предоставя на Националния осигурителен институт необходимите показатели за съставяне на проекта на бюджета на държавното обществено осигуряване.

(3) Законопроектът по ал. 2 се съставя по пълна бюджетна класификация за държавния бюджет.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) В Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се предвижда общ резерв на фондовете по чл. 18, образуван чрез отчисления по норматив, определен в закона за бюджета, въз основа на осигурително-технически план. В резерва се внасят и приходите от главници по актовете за начет.

(5) Законопроектът за бюджета на държавното обществено осигуряване се разглежда от Народното събрание едновременно със законопроекта за държавния бюджет.

(6) В случай, че бюджетът на държавното обществено осигуряване не бъде приет от Народното събрание до началото на бюджетната година, осигурителните приходи се събират и осигурителните разходи се извършват съобразно действащите нормативни актове, а за издръжка на органите на Националния осигурителен институт се разходва месечно до една дванадесета част от разходите, предвидени в бюджета за предходната година.

Бюджет на Националния осигурителен институт

Чл. 20. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Бюджетът на Националния осигурителен институт е част от консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване и се разработва по параграфи на бюджетната класификация.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Средствата в бюджета на Националния осигурителен институт се формират от:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) процент от приходите от осигурителните вноски за фондовете "Пенсии", "Общо заболяване и майчинство", "Трудова злополука и професионална болест", "Безработица" и "Пенсии, несвързани с трудова дейност";

2. процент от приходите от здравноосигурителните вноски;

3. (отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.);

4. процент от приходите от осигурителни вноски за допълнителното задължително пенсионно осигуряване;

5. заеми;

6. неданъчни приходи;

7. (нова - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) глоби, имуществени санкции и наказателни лихви;

8. (нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) субсидии (трансфери) от републиканския бюджет.

(3) (В сила от 1.01.2001 г.) Разходите по бюджета на Националния осигурителен институт се определят за:

1. издръжка на дейността по държавното обществено осигуряване и на дейностите по здравното осигуряване, фонд "Професионална квалификация и безработица" и допълнителното задължително пенсионно осигуряване (в частта за събиране и контрол на осигурителните вноски);

2. капиталови разходи (за придобиване на дълготрайни материални активи, нематериални активи и основен ремонт), свързани с цялостната дейност на Националния осигурителен институт;

3. погасяване на задължения по заеми;

4. (нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) здравноосигурителни вноски за лицата до след навършване на тази възраст, ако учат редовно - до завършване на средно образование.

(4) Процентите по ал. 2, т. 1 - 4 се определят със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.

(5) Разходите по ал. 3 се утвърждават от надзорния съвет на Националния осигурителен институт по предложение на управителя.

Приходи по фонд "Пенсии"

Чл. 21. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Средствата по фонд "Пенсии" се набират от:

1. осигурителни вноски от осигурители, осигурени и самоосигуряващи се лица;

2. осигурителни вноски и приходи, предвидени в други закони, за осигуряване за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт;

3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., бр. 67 от 2003 г., в сила от 1.01.2003 г.) суми от държавния бюджет за провеждане на осигуряването на лицата по чл. 4, ал. 1, т. 2 и 4, чл. 9, ал. 6 и суми от бюджета на съдебната власт за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 3;

4. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., бр. 112 от 2004 г.) трансфери от републиканския бюджет за:

а) осигурителни вноски в случаите, предвидени в този кодекс;

б) (изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) субсидии, предвидени в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година;

в) здравноосигурителни вноски за пенсионери;

5. (отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.);

6. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., отм., бр. 112 от 2003 г.);

7. такси, определени с тарифа на Министерския съвет;

8. лихви и дивиденди;

9. дарения и завещания;
10. (отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.);
11. други източници.

Разходи по фонд "Пенсии"

Чл. 22. Средствата по фонд "Пенсии" се разходват за:

1. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) изплащане на пенсии за осигурителен стаж и възраст, пенсии за инвалидност поради общо заболяване, наследствени пенсии и добавките към тях;
2. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) осъвременяване, индексирание и компенсирание на пенсиите по т. 1;
3. други разходи, свързани с пенсионното осигуряване;
4. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) здравноосигурителни вноски за пенсионери.

Приходи по фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност"

Чл. 22а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., изм., бр. 112 от 2004 г.) Средствата по фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност" се набират от:

1. (изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) трансфери от републиканския бюджет за:
 - а) изплащане на пенсии, за които не се дължат осигурителни вноски, и за индексациите, компенсациите и добавките към тях;
 - б) добавки към пенсиите на ветераните от войните;
 - в) добавки по чл. 84, определени от пенсиите по буква "а";
 - г) (нова - ДВ, бр. 12 от 2004 г.) добавки към пенсиите, определени със Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица;
2. (отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.);
3. такси, определени с тарифа на Министерския съвет;
4. лихви и дивиденди;
5. дарения и завещания.

Разходи по фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност"

Чл. 22б. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2004 г.) Средствата по фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност" се разходват за изплащане на:

1. пенсии за военна инвалидност;
2. пенсии за гражданска инвалидност;
3. социални пенсии за старост;
4. социални пенсии за инвалидност;
5. пенсии за особени заслуги;
6. персонални пенсии;
7. добавки към пенсиите на ветераните от войните;
8. добавки към пенсиите по Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица;
9. добавки по чл. 84, определени от пенсиите, за които не се дължат осигурителни вноски;
10. индексации и компенсации към пенсиите и добавките по т. 1 - 9.

(2) Средствата по фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност" се разходват и за изплащане на пенсии, за които не се дължат осигурителни вноски, по отменените Закон за пенсиите и Закон за общественото осигуряване както и за индексациите, компенсациите и добавките към тях.

Приходи по фонд "Трудова злополука и професионална болест"

Чл. 23. Приходите по фонд "Трудова злополука и професионална болест" се набират от:

1. осигурителни вноски;
2. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 1.01.2003 г.) суми от държавния бюджет за осигуряването на лицата по чл. 4, ал. 1, т. 2 и 4 и суми от бюджета на съдебната власт за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 3;
3. приходи, предвидени в други закони, за осигуряване за трудови злополуки и професионална болест;
4. (отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.);
5. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., отм., бр. 112 от 2003 г.);
6. такси, определени с тарифа на Министерския съвет;
7. лихви и дивиденди;
8. дарения и завещания;
9. други източници.

Разходи по фонд "Трудова злополука и професионална болест"

Чл. 24. Средствата по фонд "Трудова злополука и професионална болест" се разходват за:

1. изплащане на парични обезщетения, пенсии и помощи;
2. осъвременяване, индексирание и компенсиране на паричните обезщетения, пенсии и помощи;
3. мероприятия за предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните болести;
4. помощно-технически средства, свързани с увреждането;
5. други разходи, свързани с осигуряването за трудова злополука и професионална болест.

Приходи по фонд "Общо заболяване и майчинство"

Чл. 25. Приходите по фонд "Общо заболяване и майчинство" се набират от:

1. осигурителни вноски;
2. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 1.01.2003 г.) суми от държавния бюджет за осигуряването на лица по чл. 4, ал. 1, т. 2 и 4 и суми от бюджета на съдебната власт за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 3;
3. приходи, предвидени с други закони, за осигуряване за общо заболяване и майчинство;
4. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., отм., бр. 112 от 2004 г.);
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., отм., бр. 112 от 2004 г.);
6. (предишна т. 5, доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., отм., бр. 112 от 2003 г.);
7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) такси, определени с тарифа на Министерския съвет;
8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) лихви и дивиденди;
9. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) дарения и завещания;
10. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) други източници.

Разходи по фонд "Общо заболяване и майчинство"

Чл. 26. Средствата по фонд "Общо заболяване и майчинство" се разходват за:

1. изплащане на парични обезщетения и помощи;
2. осъвременяване, индексирание и компенсиране на паричните обезщетения и помощи;
3. финансиране на дейности за намаляване на общите заболявания;
4. осигуряване с помощно-технически средства;
5. други разходи, свързани с осигуряването за общо заболяване и майчинство;
6. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., отм., бр. 112 от 2004 г.);
7. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., отм., бр. 112 от 2004 г.);

8. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., отм., бр. 112 от 2004 г.).

Приходи за фонд "Безработица"

Чл. 26а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Приходите за фонд "Безработица" се набират от:

1. осигурителни вноски;

2. (отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.);

3. целеви суми от държавния бюджет за обезщетения по чл. 233 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;

4. лихви и дивиденди;

5. дарения и завещания;

6. други източници.

Разходи за фонд "Безработица"

Чл. 26б. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Средствата от фонд "Безработица" се разходват за изплащане на обезщетения за безработица, обезщетения по чл. 233 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и здравноосигурителни вноски за безработните.

Краткосрочни безлихвени заеми за фондовете

Чл. 27. (Изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) При временен недостиг на средства във фондовете за покриване на неотложни осигурителни плащания могат да се ползват краткосрочни безлихвени заеми от републиканския бюджет с разрешение на министъра на финансите по предложение на управителя на Националния осигурителен институт, както и заеми от фондове със социално предназначение до размера на техните резерви с разрешение на министъра на финансите и министъра на труда и социалната политика по предложение на Надзорния съвет на Националния осигурителен институт.

Влагане на свободни средства

Чл. 28. (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2002 г.) Временно свободните средства по фондовете на държавното обществено осигуряване могат да се влагат по депозитни сметки в Българската народна банка или за придобиване, на първичния пазар или чрез Министерството на финансите, на държавни ценни книжа, емитирани от българското правителство.

Банково обслужване

Чл. 29. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) (1) Банките, обслужващи сметките на Националния осигурителен институт, се определят от Министерството на финансите и Българската народна банка. От определените от Българската народна банка и Министерството на финансите банки Надзорният съвет на Националния осигурителен институт избира банките, които имат право да обслужват сметките на Националния осигурителен институт.

(2) Редът и начинът на обслужване на сметките на Националния осигурителен институт се определят от Министерството на финансите и Българската народна банка.

Изпълнение на бюджета

Чл. 30. (1) Изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване се осъществява от Националния осигурителен институт.

(2) Първостепенен разпоредител с бюджета на държавното обществено осигуряване е управителят на Националния осигурителен институт.

(3) Второстепенни разпоредители с бюджета на държавното обществено осигуряване в териториалните поделения на Националния осигурителен институт са техните ръководители.

Годишен отчет

Чл. 31. (1) Годишният отчет за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване се изготвя от Националния осигурителен институт и се внася от неговия управител в Народното събрание за приемане едновременно с отчета за изпълнението на държавния бюджет.

(2) Решението на Народното събрание за приемане отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване се обнародва в "Държавен вестник".

Глава трета

УПРАВЛЕНИЕ

Функции на Министерството на труда и социалната политика

Чл. 32. Министерството на труда и социалната политика разработва, координира и провежда държавната политика по държавното обществено осигуряване.

Национален осигурителен институт

Чл. 33. (1) Държавното обществено осигуряване се управлява от Националния осигурителен институт. Той отчита своята дейност пред Народното събрание.

(2) Националният осигурителен институт е юридическо лице със седалище София. Институтът създава свои териториални поделения.

(3) Националният осигурителен институт:

1. изпълнява бюджета на държавното обществено осигуряване;
2. събира осигурителните вноски и вземанията на държавното обществено осигуряване;
3. събира осигурителните вноски за:
 - а) здравно осигуряване;
 - б) (отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.);
 - в) допълнителното задължително пенсионно осигуряване;
4. осъществява контрол по спазване на осигурителното законодателство;
5. организира дейността по установяване на административни нарушения и административни наказания;
6. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) извършва плащането на пенсиите и обезщетенията за безработица и организира дейността по другите осигурителни плащания;
7. събира информация и поддържа информационна система за осигурените лица, осигурителите и самоосигуряващите се лица;
8. осъществява дейност по подготовка и прилагане на международни договори в областта на държавното обществено осигуряване;
9. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) издава информационен бюлетин;
10. (нова - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) създава и поддържа информационна система за лицата, които работят по трудово правоотношение;
11. (нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) сключва договори за предоставяне на информация, информационни продукти и за дейности по социалното осигуряване.

(4) Функциите на Националния осигурителен институт по събиране на вноските по ал. 3, т. 2 и 3 и разпределението на събраните суми се уреждат с акт на Министерския съвет.

(5) (Нова - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) Информацията по ал. 3, т. 10 може да се предоставя на Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда", контролните органи на Министерството на финансите, органите на Министерството на вътрешните работи и на органите на съдебната власт по ред, определен от управителя на Националния осигурителен институт.

Органи на управление

Чл. 34. Органи на управление на Националния осигурителен институт са:

1. надзорният съвет;
2. управителят и подуправителят.

Надзорен съвет

Чл. 35. (1) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2002 г., изм., бр. 67 от 2003 г.) Надзорният съвет се състои от по един представител на всяка от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, признати съгласно Кодекса на труда, и равен на тях брой представители, определени от Министерския съвет, един от които задължително е изпълнителният директор на Националната агенция за приходите.

(2) Представителите на организациите на работниците и служителите и на работодателите по ал. 1 се определят от ръководните им органи на национално равнище.

(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Когато представителните организации на работниците и служителите или на работодателите са различен брой, квотата на организациите с по-малък брой се допълва до квотата на организациите с по-голям брой по споразумение между заинтересованите организации.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) При липса на споразумение по ал. 3 допълване на квотата на национално представителните организации с по-малък брой не се осъществява и съставът на Надзорния съвет количествено се определя единствено по реда на ал. 1.

(5) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Надзорният съвет има мандат за срок четири години.

(6) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Поименният състав на надзорния съвет, както и промените в него, се обнародват от председателя му в "Държавен вестник".

(7) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Членовете на надзорния съвет избират от своя състав председател на ротационен принцип.

(8) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Надзорният съвет се свиква на заседания от председателя или по искане на една трета от членовете му.

(9) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Заседанията на надзорния съвет са редовни, ако на тях са присъствали най-малко половината от членовете му. Решенията се вземат, ако за тях гласуват повече от половината от общия брой на членовете на надзорния съвет.

(10) (Предишна ал. 8 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Управителят на Националния осигурителен институт участва в заседанията на надзорния съвет със съвещателен глас.

Функции на надзорния съвет

Чл. 36. Надзорният съвет:

1. утвърждава основните насоки на дейността на Националния осигурителен институт;
2. утвърждава проектите на годишния бюджет на държавното обществено осигуряване и отчета му;
3. осъществява контрол върху дейността на Националния осигурителен институт, съвета на управителя, управителя и подуправителя;
4. утвърждава проектите на нормативните актове по държавното обществено осигуряване преди внасянето им за приемане от съответните държавни органи;
5. приема правилник за организацията и дейността на Националния осигурителен институт и правилник за дейността на надзорния съвет;

6. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) по искане на длъжниците към фондовете на държавното обществено осигуряване при изключителни случаи по време на материални затруднения по предложение на управителя може да разсрочи плащането на вземания над 100 000 лв. за срок до три години по реда на чл. 116; разсроченото вземане се събира със законната лихва;

7. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) взема решение за заличаване на несъбираеми вземания след приключване на производството за несъстоятелност или ликвидация на осигурителите, както и за задължения към държавното обществено осигуряване на осигурители и самоосигуряващи се лица до 1000 лв., които не могат да бъдат събрани по реда на чл. 110, ал. 5;

8. взема решения за придобиване и разпореждане с имуществото на Националния осигурителен институт над размер, определен от правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт;

9. взема решения за използване средствата от резерва по бюджета на държавното обществено осигуряване;

10. взема решения за придобиване на недвижими имоти от Националния осигурителен институт срещу задължения към фондовете на държавното обществено осигуряване;

11. определя възнаграждението на управителя и подуправителя.

Управител и подуправител

Чл. 37. (1) Управителят и подуправителят на Националния осигурителен институт се избират от Народното събрание за срок четири години.

(2) Управителят на Националния осигурителен институт действа от името на института, организира и ръководи дейността му и го представлява пред всички физически и юридически лица в страната и в чужбина.

(3) При отсъствие на управителя неговите функции се изпълняват от подуправителя. Подуправителят може да изпълнява функции, които са му възложени от управителя. Подуправителят свиква и ръководи заседанията на съвета на управителя.

(4) Управителят и подуправителят могат да бъдат освободени и преди изтичане на срока, за който са избрани, ако са осъдени за умишлено престъпление от общ характер с влязла в сила присъда, системно нарушават задълженията си, възпрепятствани са да ги изпълняват за срок повече от шест месеца или са подали оставка пред Народното събрание.

(5) Управителят:

1. осъществява оперативното ръководство на Националния осигурителен институт;

2. утвърждава задължителни за всички физически и юридически лица в страната инструкции, формуляри и други документи, свързани с провеждане на осигуряването;

3. внася за утвърждаване в надзорния съвет:

а) проектобюджета на държавното обществено осигуряване;

б) проект за отчет за изпълнение на бюджета на държавното обществено осигуряване;

в) проекти за нормативни актове по държавното обществено осигуряване;

г) проект за правилник за организацията и дейността на Националния осигурителен институт;

д) проекти на решения за използване на средства от резерва по бюджета на държавното обществено осигуряване;

4. открива и закрива поделения на Националния осигурителен институт и утвърждава структурата и бюджетите им;

5. сключва разпоредителни сделки за имуществото на Националния осигурителен институт до размер, определен с правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт;

6. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) по искане на длъжниците на държавното обществено осигуряване при изключителни случаи може да разсрочи плащането на вземания от 10 000 до 100 000 лв. за срок до три години по реда на чл. 116; разсроченото вземане се събира със законната лихва;

7. утвърждава разпределението на капитални вложения за стопанисване имуществото на Националния осигурителен институт;

8. (нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) утвърждава и обявява осигурителния доход по чл. 70.

Съвет на управителя

Чл. 38. (1) В своята дейност управителят се подпомага от съвет на управителя на Националния осигурителен институт, който се състои от ръководителите на функционалните направления на института и подуправител.

(2) Заседанията на съвета на управителя са редовни, ако присъстват две трети от членовете. Решенията се вземат с обикновено мнозинство.

(3) Съветът на управителя предлага на управителя проекти на решения във връзка с правомощията му по чл. 37, ал. 5.

Изисквания към членовете на надзорния съвет, управителя и подуправителя

Чл. 39. (1) Членове на надзорния съвет, управител и подуправител на Националния осигурителен институт не могат да бъдат:

1. лица, които са лишени от правото да заемат ръководна, отчетническа или материалноотговорна длъжност;
2. лица, които участват в управителни или контролни органи на други осигурителни фондове;
3. лица, осъждани за умишлено престъпление;
4. лица, които са били членове на управителни органи на юридически лица, прекратени поради несъстоятелност, ако са останали неудовлетворени кредитори;
5. лица, които се намират в родство по права или по съребрена линия или по сватовство до четвърта степен с членове на надзорния съвет, управителя и подуправителя.

Глава четвърта

ОБЕЗЩЕТЕНИЯ

Раздел I

Обезщетения при временна неработоспособност и трудоустрояване

Право на обезщетение

Чл. 40. (1) Осигурените лица имат право на парично обезщетение вместо трудово възнаграждение за времето на отпуск поради временна неработоспособност, ако имат най-малко 6 месеца осигурителен стаж.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Изискването по ал. 1 не се отнася при придобиване право на парично обезщетение за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест и за осигурени, ненавършили 18-годишна възраст.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Паричните обезщетения за временна неработоспособност, помощите и другите обезщетения по държавното обществено осигуряване се изплащат чрез осигурителите в сроковете за изплащане на трудовите възнаграждения.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., бр. 112 от 2003 г.) Паричното обезщетение за първия работен ден от временната неработоспособност, но не за повече от петнадесет работни дни през една календарна година, е за сметка на осигурителите.

Възнаграждение, от което се определя обезщетението

Чл. 41. (1) (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Дневното парично обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване се изчислява в размер 80 на сто, а за временна неработоспособност поради трудова злополука или професионална болест - в размер 90 на сто от среднодневното брутно трудово възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху които са внесени осигурителните вноски за периода от шест календарни месеца, предхождащи месеца на настъпване на неработоспособността. Дневното парично обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване не може да надвишава среднодневното нетно възнаграждение за периода, от който е изчислено обезщетението.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) За дните, включени в периода по ал. 1, се взема предвид среднодневната минимална работна заплата за страната за съответния период, ако лицето:

1. не е било осигурено за всички осигурени социални рискове;
2. не е било осигурено за всички осигурени социални рискове без трудова злополука, професионална болест и безработица;
3. е ползвало неплатен отпуск, който се зачита за трудов или служебен стаж;
4. е ползвало отпуск за отглеждане на малко дете.

(3) За дните, включени в периода по ал. 1, през които лицето е получавало парично обезщетение от общественото осигуряване за временна неработоспособност или за бременност и раждане, се взема предвид размерът на обезщетението.

(4) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Сумата, от която се изчисляват паричните обезщетения, не може да бъде по-голяма от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за периода, от който се определят паричните обезщетения.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Начинът на изчисляване на обезщетението се урежда с акт на Министерския съвет.

Срок на изплащане на обезщетението

Чл. 42. (1) Паричното обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука и професионална болест се изплаща от първия ден на настъпването до възстановяване на работоспособността или до установяване на инвалидност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., бр. 1 от 2002 г.) Когато временната неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест е настъпила до 2 месеца от прекратяването на трудовия договор или осигуряването, паричното обезщетение се изплаща за срока на неработоспособността, но за не повече от 75 календарни дни. В тези случаи паричното обезщетение не се изплаща на лица, които получават пенсия или обезщетение за оставане без работа, изплащано по Кодекса на труда, Закона за държавния служител и Закона за висшето образование.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Когато временната неработоспособност е настъпила преди прекратяване на срочни трудови и служебни правоотношения, договори за кадрова военна служба и договори за управление и контрол на търговски дружества, паричното обезщетение се изплаща за не

повече от 75 календарни дни след прекратяване на правоотношенията или договорите. Ако временната неработоспособност е поради трудова злополука или професионална болест, паричното обезщетение се изплаща до възстановяване на работоспособността или до установяване на инвалидност.

Обезщетения поради карантина или отстраняване от работа

Чл. 43. Парично обезщетение за временна неработоспособност поради карантина или отстраняване от работа по предписание на здравните органи се изплаща съответно за:

1. времето, за което осигуреният е под карантина;
2. времето на отстраняване от работа, ако осигуреният не може да бъде трудоустроен на друга подходяща работа през това време, но за не повече от 90 календарни дни през една календарна година.

Обезщетения за санаторно-курортно лечение

Чл. 44. На неработоспособните лица, изпратени от здравните органи на санаторно-курортно лечение, парично обезщетение се изплаща за целия им престой, включително до три календарни дни за пътуване, в размерите, определени съответно за общо заболяване или за трудова злополука и професионална болест.

Обезщетение за гледане на болен член от семейството

Чл. 45. (1) Парично обезщетение при условията и в размера на паричното обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване се изплаща и за:

1. гледане или належащо придружаване за медицински преглед, изследване или лечение в страната или в чужбина на болен член на семейството над 18-годишна възраст - на всеки осигурен 10 календарни дни през една календарна година;
2. гледане или належащо придружаване за медицински преглед, изследване или лечение в страната или в чужбина на болно дете до 18-годишна възраст - до 60 календарни дни през една календарна година общо за всички осигурени членове на семейството; в този срок не се включва времето за гледане на дете по т. 3 - 5;
3. гледане на дете под карантина до 18-годишна възраст, болно от заразна болест - изтичането на срока на карантината;
4. гледане на болно дете до 3-годишна възраст, настанено в заведение за болнична помощ заедно с осигурения - за времето, през което осигуреният е бил в заведението;
5. гледане на здраво дете, върнато от детско заведение поради карантина - докато трае карантината.

(2) За един и същи осигурителен случай за едно и също време парично обезщетение по ал. 1 може да се изплаща само на един осигурен член на семейството.

(3) За гледане на хронично болен член на семейството парично обезщетение се изплаща само при изостряне на заболяването.

(4) За членове на семейството се считат съпругът, съпругата и техните възходящи и низходящи по права линия.

(5) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Паричното обезщетение по ал. 1, т. 2, 3, 4 и 5 се изплаща и за гледане на дете, настанено при близки, роднини или приемно семейство по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Случаи, при които не се изплаща обезщетение

Чл. 46. (1) Парично обезщетение за временна неработоспособност не се изплаща на осигурени лица, които:

1. умишлено увреждат здравето си с цел да получават отпуск или обезщетение;
2. нарушават режима, определен от здравните органи - само за дните на нарушението;
3. са станали неработоспособни поради употреба на алкохол, приемане на силно упойващо средство без лечебна цел или поради прояви, извършвани под въздействието на такива средства;
4. са станали неработоспособни поради хулигански и други техни противообществени прояви, установени по съответния ред;
5. са станали неработоспособни поради неспазване от тях на правилата за безопасна работа, установено по съответния ред.

(2) В случаите по ал. 1, т. 3 и 4 срокът, за който не се изплаща обезщетение, не може да бъде по-дълъг от 15 календарни дни, а в случая по т. 5 - не по-дълъг от 3 календарни дни.

Парично обезщетение при трудоустрояване

Чл. 47. (1) При трудоустрояване поради временно намалена работоспособност вследствие на общо заболяване, трудова злополука или професионална болест на осигурения се изплаща парично обезщетение, ако на новата работа се намали трудовото му възнаграждение.

(2) Дневното парично обезщетение е в размер на разликата между полученото среднодневно трудово възнаграждение през 6-те календарни месеца, предхождащи месеца на трудоустрояването, и получаваното среднодневно трудово възнаграждение след трудоустрояването. Когато осигуреният е работил по-малко от 6 месеца до деня на трудоустрояването, обезщетението се определя като разлика между среднодневното възнаграждение, определено по чл. 41, и получаваното среднодневно трудово възнаграждение след трудоустрояването.

(3) Паричното обезщетение по ал. 1 и 2 се изплаща за времето на трудоустрояването, но за не повече от 6 календарни месеца.

Раздел II

Обезщетения за майчинство

Обезщетение при трудоустрояване поради бременност или кърмене

Чл. 48. (1) При трудоустрояване на друга работа поради бременност или кърмене на дете на осигурената жена се изплаща парично обезщетение, ако на новата работа се намали трудовото ѝ възнаграждение.

(2) Дневното парично обезщетение е в размер на разликата между полученото среднодневно трудово възнаграждение през 6-те календарни месеца, предхождащи месеца на трудоустрояването, и получаваното среднодневно трудово възнаграждение след трудоустрояването. Когато осигурената е работила по-малко от 6 месеца до деня на трудоустрояването, обезщетението се определя като разлика между среднодневното възнаграждение, определено по чл. 41, и получаваното среднодневно трудово възнаграждение след трудоустрояването.

(3) В случай, че на новата работа трудоустроената получава среднодневно трудово възнаграждение, по-малко от минималната дневна работна заплата, установена за страната, или средното възнаграждение, определено по чл. 41, е по-малко от минималната работна заплата, установена за страната, дневното обезщетение е в размер на разликата между полученото среднодневно трудово възнаграждение преди трудоустрояването и минималната дневна работна заплата, установена за страната.

Право на обезщетение при бременност и раждане

Чл. 48а. (Нов - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 1.07.2004 г., изм., бр. 69 от 2004 г.) Осигуреното лице има право на обезщетение за бременност и раждане, ако има осигурителен стаж 6 месеца като осигурено за всички осигурени социални рискове, за всички осигурени социални рискове без трудова злополука, професионална болест и безработица или за всички осигурени социални рискове без безработица.

Обезщетение при бременност и раждане

Чл. 49. (1) Дневното парично обезщетение при бременност и раждане се определя в размер на 90 на сто от среднодневното възнаграждение или осигурителния доход, определени по чл. 41.

(2) Дневното парично обезщетение не може да бъде по-малко от минималната дневна работна заплата, установена за страната, и по-голямо от среднодневното нетно възнаграждение за периода, от който е изчислено обезщетението.

Срокове за изплащане на паричното обезщетение при бременност и раждане

Чл. 50. (1) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Осигурената за всички осигурени социални рискове майка има право на парично обезщетение при бременност и раждане за срок 135 календарни дни, от които 45 дни преди раждането. Такова право се предоставя и на майката, която не е осигурена за трудова злополука, професионална болест и безработица.

(2) Когато раждането стане преди изтичането на 45 дни от началото на ползването на обезщетението, остатъкът до 45 дни се ползва след раждането.

(3) Когато детето е родено мъртво, починало или е дадено в детско заведение на пълна държавна издръжка или за осиновяване, майката има право на парично обезщетение до изтичане на 42 дни от раждането. Ако работоспособността на майката вследствие на раждането не е възстановена след 42-ия ден, срокът на обезщетението се продължава по преценка на здравните органи до възстановяване на нейната работоспособност. До изтичането на срока по ал. 1 това обезщетение се заплаща като обезщетение за бременност и раждане.

(4) Когато детето е дадено за осиновяване, настанено е в детско заведение на пълна държавна издръжка или починало след 42-ия ден от раждането, обезщетението по ал. 1 се прекратява от следващия ден. В тези случаи, ако работоспособността на майката вследствие на раждането не е възстановена, се прилага ал. 3, изречения второ и трето.

(5) Осигурената или осигуреният за всички осигурени социални рискове, които осиновяват дете, имат право на обезщетение по ал. 1 в размер на разликата от възрастта на детето в деня на предаването му за осиновяване до изтичането на срока на полагащото се обезщетение за раждане.

Обезщетение при смърт или при заболяване на майката

Чл. 51. (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) При смърт или тежко заболяване на майката (осиновителката), което я възпрепятства да гледа детето, на лицето, което ползва отпуска по чл. 167 от Кодекса на труда, се изплаща паричното обезщетение по чл. 49.

Обезщетение при бременност и раждане при прекратяване на осигуряването

Чл. 52. При прекратяване на осигуряването за всички осигурени социални рискове през време на получаване на обезщетение за бременност и раждане на осигурената се изплаща парично обезщетение до изтичане на срока на обезщетението за бременност и раждане по чл. 50.

Право на обезщетение при отглеждане на малко дете

Чл. 52а. (Нов - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 1.07.2004 г., изм., бр. 69 от 2004 г.) Осигуреното лице има право на обезщетение за отглеждане на малко дете, ако има осигурителен стаж 6 месеца като осигурено за всички осигурени социални рискове, за всички осигурени социални рискове без трудова злополука, професионална болест и безработица или за всички осигурени социални рискове без безработица.

Обезщетение при отглеждане на малко дете

Чл. 53. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) След изтичането на срока на обезщетението за бременност и раждане през време на допълнителния платен отпуск за отглеждане на малко дете на майката (осиновителката) се изплаща месечно парично обезщетение в размер, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Когато допълнителният платен отпуск за отглеждането на малко дете вместо от майката (осиновителката) се ползва от бащата (осиновителя) или от лицето, което е поело отглеждането на детето, се изплаща месечно парично обезщетение в размер, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. Това обезщетение се изплаща на настойника, когато той ползва отпуска по чл. 167, ал. 2 от Кодекса на труда.

(3) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) Обезщетението по ал. 1 се изплаща и на лицата, които ползват отпуск за отглеждане на дете до двегодишна възраст, настанено по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) Изплащането на паричното обезщетение по ал. 1, 2 и 3 се прекратява при смърт на детето, при даване за осиновяване или при настаняване на детето в детско заведение на пълна държавна издръжка.

Обезщетение при неизползване на допълнителния платен отпуск
за отглеждане на малко дете

Чл. 54. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., доп., бр. 112 от 2003 г.) В случаите, когато не се ползва допълнителният платен отпуск за отглеждане на малко дете или лицето, което ползва такъв отпуск, прекъсне неговото ползване, на майката (осиновителката) се изплаща парично обезщетение в размер 50 на сто от обезщетението по чл. 53, ако тя е осигурена за всички осигурени социални рискове, включително и без трудова злополука и професионална болест и безработица и ако е имала право на обезщетение по чл. 52а.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Ако майката (осиновителката) е починала, лишена е от родителски права или упражняването на родителските права върху детето е предоставено на бащата (осиновителя), това обезщетение се изплаща на бащата (осиновителя), а ако той е починал - на настойника. Обезщетението се изплаща, ако лицето, поело отглеждането на детето, е осигурено като работещо по трудово или служебно правоотношение или за своя сметка за всички осигурени социални рискове, както и когато не е осигурено за трудова злополука, професионална болест и безработица.

(3) Обезщетението по ал. 1 и 2 не се изплаща, ако детето е настанено в детско заведение на пълна държавна издръжка.

Глава четвърта "а"

(Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.)

ПАРИЧНИ ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА БЕЗРАБОТИЦА

Право на парично обезщетение за безработица

Чл. 54а. (1) (Изм. - ДВ, бр. 115 от 2004 г.) Право на парично обезщетение за безработица имат лицата, които са подлежали на задължително осигуряване за всички осигурени социални рискове най-малко 9 месеца през последните 15 месеца преди прекратяване на осигуряването и които:

1. имат регистрация като безработни в съответното териториално поделение на Агенцията по заетостта;

2. не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална пенсия за ранно пенсиониране;

3. не упражняват трудова дейност, за която подлежат на задължително осигуряване по чл. 4.

(2) Паричното обезщетение за безработица се отпуска въз основа на заявление до териториалното поделение на Националния осигурителен институт.

(3) Паричното обезщетение за безработица се изплаща от датата на прекратяване на осигуряването, ако заявлението по ал. 2 е подадено в 3-месечен срок от тази дата. Ако заявлението е подадено след този срок по неуважителни причини, паричното обезщетение се изплаща за периода по чл. 54в, намален със закъснението.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.).

(5) Редът за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица се урежда от Министерския съвет по предложение на Националния осигурителен институт.

Размер на паричното обезщетение за безработица

Чл. 54б. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Размерът на паричното обезщетение за безработица на безработните лица е 60 на сто от средномесечния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски за последните 9 месеца, през които са подлежали на задължително осигуряване за всички осигурени социални рискове, и не може да бъде по-малък от минималния и по-голям от максималния размер на обезщетението за безработица.

(2) Минималният и максималният размер на обезщетението за безработица се определят ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., бр. 95 от 2003 г.) Безработните лица, чиито правоотношения са били прекратени по тяхно желание или с тяхно съгласие, или поради виновното им поведение, на основание чл. 325, т. 1 и 2, чл. 326 и 330 от Кодекса на труда, чл. 103, ал. 1, т. 1, 2 и 5, чл. 105 и 107, ал. 1, т. 1 - 4 от Закона за държавния служител, чл. 128, т. 1, 7 и 8, чл. 128а и чл. 128в, т. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, чл. 253, ал. 1, т. 4, 7 и 8 от Закона за Министерството на вътрешните работи и чл. 131, ал. 1, т. 2, 3 и 6 и чл. 152, ал. 1, т. 2, 3 и 4 от Закона за съдебната власт, получават минималния размер на паричното обезщетение за безработица за срок 4 месеца.

(4) Безработните лица, придобили право на парично обезщетение по чл. 54а преди изтичането на три години от предходно упражняване на правото на обезщетение за безработица, получават минималния размер на обезщетението за срок 4 месеца.

(5) Размерът на паричното обезщетение на безработните лица, работили на непълно работно време, се определя пропорционално на уговореното време. В този случай размерът на обезщетението може да бъде по-малък от определения минимален размер на обезщетението за безработица.

(6) Лицата, наети на работа на непълно работно време в срока за изплащане на паричното обезщетение и получаващи възнаграждение по-малко от минималната работна заплата, установена за страната, имат право на обезщетение за безработица в размер 50 на сто от полагащото им се парично обезщетение за оставащия период на изплащането по чл. 54в, ал. 1.

Срокове за изплащане на паричните обезщетения за безработица

Чл. 54в. (1) Паричните обезщетения за безработица се изплащат ежемесечно през месеца, следващ този, за който се дължат, в зависимост от продължителността на осигурителния стаж, за период, както следва:

Осигурителен стаж (години)	Период за изплащане на обезщетението (месеци)
до 3	4
от 3 до 5	6
от 5 до 10	8
от 10 до 15	9
от 15 до 20	10
от 20 до 25	11
над 25	12

(2) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) За осигурителен стаж при определяне периода за изплащане на обезщетение по ал. 1 се зачита трудовият стаж до 1 януари 2002 г. по Кодекса на труда или по специални закони и времето след тази дата, през което лицата са осигурени за безработица.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп., бр. 95 от 2003 г.) В периода по ал. 1 не се включва срокът на обезщетенията по чл. 222, ал. 1 от Кодекса на труда, чл. 106, ал. 2 и чл. 107, ал. 3 от Закона за държавния служител и чл. 58, ал. 3 от Закона за висшето образование, като тези обезщетения не могат да се получават едновременно с паричното обезщетение за безработица.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Средствата за парични обезщетения за безработица, неполучени по неуважителни причини 3 месеца след последната определена за получаването им дата, остават по сметката на фонд "Безработица".

Спиране изплащането на паричните обезщетения за безработица

Чл. 54г. (1) Изплащането на паричното обезщетение за безработица се спира за периода, през който лицето получава обезщетение за временна неработоспособност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Безработният е длъжен да декларира настъпването и отпадането на обстоятелствата по ал. 1 с декларация.

(3) Изплащането се възобновява от деня на отпадане на основанието за спиране за оставащия период.

Прекратяване изплащането на паричните обезщетения за безработица

Чл. 54д. (1) Изплащането на паричното обезщетение за безработица се прекратява при:

1. започване на трудова дейност, за която лицето подлежи на задължително осигуряване по чл. 4;
2. прекратяване на регистрацията от Агенцията по заетостта;
3. придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст или на професионална пенсия за ранно пенсиониране;
4. (отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.);
5. смърт на безработния.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Агенцията по заетостта е длъжна да уведомява ежемесечно Националния осигурителен институт за настъпването на обстоятелствата по ал. 1, т. 2.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Лицето е длъжно да декларира пред съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт за настъпването на обстоятелствата по ал. 1, т. 1, 2 и 3 в срок до 7 дни.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.).

(5) Ако по време на получаване на паричното обезщетение лицето започне да упражнява дейност - основание за задължително осигуряване от 9 месеца, изплащането на паричното обезщетение се възстановява за оставащия към датата на прекратяването период.

Възстановяване на добросъвестно получено парично обезщетение за безработица

Чл. 54е. (1) (Доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Изплатените парични обезщетения за безработица се възстановяват от лицата, чието уволнение е отменено като незаконно, за периода на полученото обезщетение по чл. 225, ал. 1 от Кодекса на труда, чл. 104, ал. 1 от Закона за държавния служител, чл. 134, ал. 1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, чл. 263 от Закона за Министерството на вътрешните работи и чл. 139д от Закона за съдебната власт.

(2) В 7-дневен срок от изплащане на обезщетенията по ал. 1 осигурителят е длъжен да представи копия от съдебното решение и платежните документи в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт.

(3) За възстановяване на сумите длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигуряването за безработица в териториалното поделение на Националния осигурителен институт, издава разпореждане, което подлежи на принудително изпълнение по реда на Данъчния процесуален кодекс.

(4) Лицата по ал. 1 нямат право на парично обезщетение за безработица до пълното възстановяване на дължимите суми.

Ред за отпускане, изменение, спиране и прекратяване на паричните обезщетения за безработица

Чл. 54ж. (1) Паричните обезщетения за безработица се отпускат, изменят, отказват, спират, прекратяват, възобновяват и възстановяват с разпореждане на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигуряването за безработица в териториалното поделение на Националния осигурителен институт.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Длъжностното лице по ал. 1 издава разпореждане за възстановяване на неоснователно изплатените обезщетения за безработица. Дължимите суми по разпорежданията могат да се прихващат от полагащите се обезщетения за безработица и подлежат на принудително изпълнение по реда на Данъчния процесуален кодекс.

Задължения за предоставяне на информация

Чл. 54з. (1) Агенцията по заетостта предоставя на Националния осигурителен институт ежемесечно информацията, необходима за отпускане, изплащане, спиране, прекратяване или изменение на обезщетенията за безработица.

(2) Националният осигурителен институт предоставя ежемесечно информация на Агенцията по заетостта за изплащането, спирането и прекратяването на обезщетенията за безработица.

Глава пета

ОСИГУРЯВАНЕ ЗА ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

Трудова злополука

Чл. 55. (1) Трудова злополука е всяко внезапно увреждане на здравето станало през време и във връзка или по повод на извършваната работа, както и при всяка работа, извършена в интерес на предприятието, когато е причинило неработоспособност или смърт.

(2) Трудова е и злополуката, станала с осигурен по чл. 4, ал. 1 и 2 по време на обичайния път при отиване или при връщане от работното място до:

1. основното място на живеене или до друго допълнително място на живеене с постоянен характер;

2. мястото, където осигуреният обикновено се храни през работния ден;

3. мястото за получаване на възнаграждение.

(3) Не е налице трудова злополука, когато пострадалият умишлено е увредил здравето си.

Професионална болест

Чл. 56. (1) Професионална болест е заболяване, което е настъпило изключително или предимно под въздействието на вредните фактори на работната среда или на трудовия процес върху организма и е включено в Списъка на професионалните болести, издаден от Министерския съвет по предложение на министъра на здравеопазването.

(2) За професионална болест може да се признае и заболяване, невключено в Списъка на професионалните болести, когато се установи, че то е причинено основно и пряко от обичайната трудова дейност на осигурения и е причинило трайна неработоспособност или смърт на осигурения.

(3) Към професионалната болест се отнасят и нейното усложнение и късните ѝ последици.

Деклариране на трудова злополука

Чл. 57. (1) Осигурителят е длъжен в срок от 3 работни дни да декларира пред териториалното поделение на Националния осигурителен институт всяка трудова злополука.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Ако осигурителят не декларира злополуката, пострадалият или неговите наследници имат право в срок една година от злополуката да я декларират пред териториалното поделение на Националния осигурителен институт.

(3) Редът за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки се определя с акт на Министерския съвет.

Разследване на трудова злополука

Чл. 58. (1) Териториалното поделение на Националния осигурителен институт съвместно с Инспекцията по труда, комитетите и групите по условия на труд и други компетентни органи в зависимост от случая разследват всяка смъртна трудова злополука, всяка злополука, причинила увреждане на повече от 3-ма работещи, както и всяка злополука, за която има основание да се предполага, че ще доведе до инвалидност.

(2) Териториалното поделение на Националния осигурителен институт може по своя преценка да разследва и други злополуки освен посочените в ал. 1.

(3) Разследването на трудова злополука трябва да установи:

1. причините и обстоятелствата за възникване на трудовата злополука;

2. вида на уврежданията;

3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) други сведения, които ще подпомогнат териториалното поделение на Националния осигурителен институт да се произнесе за характера на злополуката.

(4) При разследване на злополуката пострадалият има право да присъства или да посочи да присъстват:

1. работник или служител от същата професия, или
2. член на семейството или възходящ или низходящ сродник, или
3. представител на синдикалната организация, в която членува;
4. представител на работниците и служителите в комитетите и групите по условия на труд.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Правата по ал. 4 имат наследниците на починалия при трудова злополука и лицата по т. 2, когато здравословното състояние на пострадалия не му позволява да посочи представител.

(6) Резултатите от разследването се оформят в протокол в типизирана форма, който е валиден до доказване на противното. Екземпляр от протокола се връчва от териториалното поделение на Националния осигурителен институт на пострадалия или на неговите наследници и на осигурителя.

Досие

Чл. 59. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) За всяка трудова злополука или професионална болест териториалното поделение на Националния осигурителен институт открива досие, което съдържа:

1. декларацията за трудова злополука или известието за професионална болест;
2. протокол от разследването на трудовата злополука, когато такова е извършено, или протокол за проучване на професионалната болест;
3. разпореждането за приемане или за неприемане на злополуката за трудова или експертното решение за потвърждаване или отхвърляне на професионалната болест и регистрационната карта за призната професионална болест;
4. копия от болничните листове (първичен и продължения) за злополуката или заболяването;
5. документи, свързани с медицински и други разходи;
6. други документи, свързани със злополуката или заболяването.

(2) Пострадалият и осигурителят имат право да се запознават със съдържанието на досието.

(3) Досиетата се съхраняват пет години след прекратяване на осигуряването в териториалното поделение на Националния осигурителен институт, след което се предават за съхраняване в Държавния архив.

Квалифициране на злополуката за трудова

Чл. 60. (1) Длъжностното лице, определено от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт, въз основа на документите в досието в 7-дневен срок от декларирането издава разпореждане за приемане или за неприемане на злополуката за трудова.

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) При декларирана злополука по повод на нетравматично увреждане разпореждането по ал. 1 се издава въз основа на решението на органите, осъществяващи експертизата на работоспособността.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Разпореждането се изпраща на осигурения и на осигурителя в 7-дневен срок от издаването.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Разпореждането подлежи на обжалване от заинтересуваните лица по реда на чл. 117.

Сигнализиране за професионална болест

Чл. 61. Практикуващите лекари и стоматолози при съмнение за професионална болест изпращат известие и до териториалното поделение на Националния осигурителен институт.

Изготвяне на документи за професионална болест

Чл. 62. (1) За всяко известие по чл. 61 териториалното поделение на Националния осигурителен институт извършва проучвания, подготвя документи и ги представя на медицинските експертни органи.

(2) Осигурителят изготвя и представя необходимите документи по ал. 1 в териториалното поделение на Националния осигурителен институт в 30-дневен срок от поискването им.

(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Органите на експертизата на работоспособността издават експертно решение за потвърждаване или отхвърляне на професионалната болест и попълват регистрационна карта за професионална болест.

Ред за съобщаване, регистриране и обжалване на професионални болести

Чл. 63. Редът за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести се определя с акт на Министерския съвет.

Размери на осигурителните вноски във фонд "Трудова злополука и професионална болест"

Чл. 64. (1) Размерите на осигурителните вноски, които внасят осигурителите, се определят в процент от месечния осигурителен доход на осигурените на базата на актюерските разчети.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се определя размерът на осигурителната вноска за трудова злополука и професионална болест по групи основни икономически дейности.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Размерът на осигурителната вноска се определя от Националния осигурителен институт по методика и ред, определени с акт на Министерския съвет.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.)

Мероприятия за предотвратяване на трудовата злополука и професионалната болест

Чл. 65. Фонд "Трудова злополука и професионална болест" финансира мероприятия за предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните болести и за подобряване условията на труд чрез:

1. оказване на осигурителите на помощ, консултации и съдействие за създаване и реализиране на ефективна система за управление на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
2. разработване и участие в разработването на национални отраслови програми (стратегии) в областта на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
3. провеждане на обучение и повишаване квалификацията на работещите по въпросите на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
4. осъществяване и възлагане на научни изследвания в областта на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
5. проверка на състоянието на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
6. разследване самостоятелно или с другите компетентни органи на трудови злополуки и професионални болести;
7. провеждане на кампанийна дейност, предоставяне на информация на обществото по проблемите на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
8. разработване и участие в разработването на нормативни актове по безопасността на труда и опазване на здравето при работа;

9. изучаване и разпространяване на положителния опит в създаването на безопасни условия на труд;

10. извършване на други дейности по предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните болести.

Задължения на осигурителя

Чл. 66. Осигурителят е длъжен:

1. да уведомява в 30-дневен срок териториалното поделение на Националния осигурителен институт за:

а) изменения в технологията или характера на работа на предприятието;

б) ликвидация на предприятието;

2. да уведомява незабавно териториалното поделение на Националния осигурителен институт, Инспекцията по труда и други компетентни органи за всяка смъртна трудова злополука, за всяка злополука, причинила увреждане на повече от трима работещи, както и за всяка злополука, за която има основание да се предполага, че ще доведе до инвалидност;

3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) да изпраща в териториалното поделение на Националния осигурителен институт копия от болничните листове (първичен и продължения) за трудова злополука или професионална болест;

4. (отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.);

5. (отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.).

Задължения на осигуреното лице

Чл. 67. Осигуреното лице е длъжно:

1. да познава и да изпълнява изискванията на нормативните актове за безопасност на труда и опазване на здравето при работа, както и правилата за вътрешния трудов ред на предприятието;

2. да уведоми незабавно осигурителя или негов пълномощник за настъпила трудова злополука или за установена професионална болест, с изключение на случаите, когато това е невъзможно.

Глава шеста

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Раздел I

Пенсии за осигурителен стаж и възраст

Придобиване право на пенсия

Чл. 68. (1) Право на пенсия за осигурителен стаж и възраст се придобива при навършване на възраст 60 години и 6 месеца за мъжете и 55 години и 6 месеца за жените, при условие че сборът от продължителността на осигурителния стаж и възрастта не е по-малък от 98 за мъжете и 88 за жените.

(2) От 31 декември 2000 г. възрастта по ал. 1 се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с 6 месеца за мъжете и за жените до достигане на 63 години за мъжете и 60 години за жените, а сборът от продължителността на осигурителния стаж и възрастта се увеличава с 1 до достигане на 100 за мъжете и 90 за жените.

(3) От 31 декември 2004 г. сборът от продължителността на осигурителния стаж и възрастта за жените по ал. 2 се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с една до достигане на 94.

(4) В случай, че сборът от продължителността на осигурителния стаж и възрастта е по-малък от посочения в ал. 1 - 3, право на пенсия се придобива при 15 години осигурителен стаж, от които 12 години действителен стаж и навършване на 65-годишна възраст за мъжете и жените.

Придобиване право на пенсия от кадровите военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и от държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица по Закона за Министерството на вътрешните работи (Загл. изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.)

Чл. 69. (1) Кадровите военнослужещи придобиват право на пенсия при уволнение, независимо от възрастта им, при 25 години трудов стаж, от които две трети да са действително изслужени на кадрова военна служба.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., бр. 74 от 2002 г., бр. 67 от 2003 г.) Държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица от Министерството на вътрешните работи, офицерите и сержантите от Националната следствена служба, от Главна дирекция "Главно управление на местата за лишаване от свобода" и от Главна дирекция "Следствени арести" на Министерството на правосъдието, от Специалната куриерска служба на Министерството на транспорта и съобщенията, следователите и помощник-следователите, както и държавните служители - граждански лица по Закона за изпълнение на наказанията, при уволнение придобиват право на пенсия при 25 години трудов стаж, от които две трети да са действително изслужени на такива длъжности в посочените ведомства, независимо от възрастта.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Кадровите военнослужещи и офицерите и сержантите по ал. 1 и 2, прослужили 15 години на длъжности от летателния състав, парашутистите, екипажите на подводните съдове и водолазния състав, придобиват право на пенсия при уволнение, независимо от възрастта им.

Размер на пенсията

Чл. 70. (1) Размерът на пенсията за осигурителен стаж и възраст се определя, като доходът, от който се изчислява пенсията, се умножи със сумата, образувана от: по един процент за всяка година осигурителен стаж и съответната пропорционална част от процента за месеците осигурителен стаж.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 1.01.2004 г.) Доходът, от който се изчислява пенсията, се определя, като средномесечният осигурителен доход за страната за 12 календарни месеца преди месеца на отпускане на пенсията се умножи по индивидуалния коефициент на лицето.

(3) Индивидуалният коефициент се изчислява от дохода на лицето, върху който са внесени осигурителни вноски за периода от три последователни години от последните 15 години осигурителен стаж до 1 януари 1997 г. по избор на лицето и от дохода за периода след тази дата до пенсионирането му.

(4) За изчисляване на индивидуалния коефициент се определят:

1. съотношението между средномесечния осигурителен доход на лицето за периода до 31 декември 1996 г. и средномесечната работна заплата за страната за същия период, обявена от Националния статистически институт;

2. съотношението между средномесечния осигурителен доход на лицето за периода след 31 декември 1996 г. и средномесечния осигурителен доход за страната за същия период.

(5) Индивидуалният коефициент се определя, като всяко от съотношенията по ал. 4 се умножава съответно по броя на месеците, за които то е установено, и сборът на получените произведения се разделя на общия брой на месеците, включени в двата периода.

(6) Когато лицата не са работили след 1 януари 1997 г., индивидуалният коефициент е равен на съотношението по ал. 4, т. 1, а когато базисният период е изцяло след тази дата, индивидуалният коефициент е равен на съотношението по ал. 4, т. 2.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., в сила от 1.01.2001 г.) Размерът на личната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 - з не може да бъде по-малък от 115 на сто от социалната пенсия за старост, а за лицата по чл. 68, ал. 4 - не по-малък от 105 на сто от социалната пенсия за старост.

(8) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) При определяне на пенсия по международен договор, по който Република България е страна, се взема предвид осигурителният доход за осигурителния стаж, придобит по българското законодателство.

Доход, от който се изчислява пенсията

Чл. 70а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) (1) Средномесечният осигурителен доход се определя от възнаграждението или осигурителния доход, върху които са внесени или дължими осигурителните вноски за лицата по чл. 4, ал. 1, 2 и ал. 3, т. 5, а за самоосигуряващите се лица - от дохода, върху който са внесени осигурителни вноски.

(2) При определяне на средномесечния осигурителен доход не се взема предвид дохода за времето:

1. на наборна или алтернативна служба;
2. на отпуски за отглеждане на дете, през които е получавано обезщетение;
3. на зачетения осигурителен стаж на неработещите майки;
4. на обучение на лицата, завършили висше или полувисше образование, за което са внесени осигурителни вноски;
5. след 1 януари 1996 г., през което родител (осиновител) на дете инвалид е полагал постоянни грижи за него до навършване на 16-годишна възраст, поради което не е работил по трудово или по служебно правоотношение и не е бил осигурен;
6. след 1 януари 2001 г., през което родител (осиновител) или съпруг (съпруга) са полагали грижи за инвалиди със загубена работоспособност над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ, поради което не са били осигурени или не са получавали пенсия;
7. през което лицата са получавали обезщетение за безработица при отпускане на пенсии с начална дата след 31 декември 1999 г.

(3) Когато в периода, от който се определя индивидуалният коефициент, се включва време на законоустановен отпуск или законна стачка, се вземат предвид:

1. за времето на платен отпуск, заплащан от работодателя - полученото възнаграждение за този отпуск, върху което са внесени осигурителни вноски;
2. за времето на отпуск поради временна неработоспособност или бременност и раждане, през което е получавано парично обезщетение от общественото осигуряване - доходът, от който е изчислено обезщетението;
3. за времето на неплатен отпуск, който се зачита за трудов или служебен стаж, или на законна стачка - минималната месечна работна заплата, установена за страната за съответния период.

(4) При определяне на осигурителния доход за лицата по чл. 4, ал. 1 и 2 не се включват начислени и неизплатени възнаграждения.

Раздел II

Пенсии за инвалидност

Право на пенсия

Чл. 71. Осигурените лица имат право на пенсия за инвалидност, когато са загубили напълно или частично работоспособността си завинаги или за продължително време.

Определяне на пенсията за инвалидност

Чл. 72. Пенсия за инвалидност се определя на лица с 50 и над 50 на сто загубена работоспособност.

Начална дата и срок на пенсията

Чл. 73. (1) (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Правото на пенсия за инвалидност се поражда от датата на инвалидизирането, а за слепите по рождение и за ослепелите преди постъпване на работа - от датата на заявлението по чл. 94.

(2) Пенсията за инвалидност се отпуска за срока на инвалидността.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Пенсиите за инвалидност на лицата, навършили възрастта по чл. 68, се отпускат пожизнено.

Право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване

Чл. 74. (1) (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишен текст на чл. 74, бр. 1 от 2002 г.) Осигурените придобиват право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване, ако са загубили работоспособността си и имат осигурителен стаж, придобит до датата на инвалидизирането, а за слепите по рождение и за ослепелите преди постъпване на работа - до датата на заявлението по чл. 94, както следва:

1. до 20-годишна възраст и за слепите по рождение и на ослепелите преди постъпването им на работа - независимо от продължителността на осигурителния стаж;
2. до 25-годишна възраст - една година;
3. до 30-годишна възраст - 3 години;
4. (Решение № 5 на КС на РБ от 29.06.2000 г. установява несъответствие с разпоредбите на чл. 5, ал. 2 от конвенции № 37 и 38 на Международната организация на труда - ДВ, бр. 55 от 2000 г., изм., бр. 64 от 2000 г.) над 30-годишна възраст - 5 години;
5. (Решение № 5 на КС на РБ от 29.06.2000 г. установява несъответствие с разпоредбите на чл. 5, ал. 2 от конвенции № 37 и 38 на Международната организация на труда - ДВ, бр. 55 от 2000 г., отм., бр. 64 от 2000 г.).

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Инвалидите по рождение и инвалидите с придобита инвалидност до постъпване на работа придобиват право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване при една година осигурителен стаж.

(3) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Пенсия за инвалидност поради общо заболяване не се отпуска на лица, на които е отпусната лична пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Размер на пенсията за инвалидност поради общо заболяване

Чл. 75. (1) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Размерът на пенсията за инвалидност поради общо заболяване се определя, като доходът, от който се изчислява пенсията, се умножи с процент, равен на едно за всяка година осигурителен стаж.

(2) Когато към датата на инвалидизирането осигуреното лице е на възраст, по-ниска от възрастта по чл. 68, разликата между възрастта му и възрастта по чл. 68 се признава за осигурителен стаж. При определяне на пенсията признатите години осигурителен стаж се умножават с коефициент, както следва:

1. за лица с намалена работоспособност над 90 на сто - 0,9;

2. за лица с намалена работоспособност от 71 до 90 на сто - 0,7;

3. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) за лица с намалена работоспособност от 50 до 70,99 на

(3) (Отм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.).

(4) Размерът на пенсията за инвалидност поради общо заболяване не може да бъде по-малък от:

1. за лица с намалена работоспособност над 90 на сто - 140 на сто от социалната пенсия за старост;

2. за лица с намалена работоспособност от 71 до 90 на сто - 130 на сто от социалната пенсия за старост;

3. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) за лица с намалена работоспособност от 50 до 70,99 на сто от социалната пенсия за старост.

(5) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) На лицата по чл. 74, ал. 1, т. 1, които имат осигурителен стаж до една година, пенсиите се определят в минималните размери по ал. 4. След навършване на една година осигурителен стаж пенсиите се определят по реда на чл. 75 - 77.

Доход за изчисляване на размера на пенсията за инвалидност поради общо заболяване

Чл. 76. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 1.01.2004 г.) Доходът, от който се изчислява размерът на пенсията за инвалидност поради общо заболяване, се определя, като средномесечният осигурителен доход за страната по чл. 70, ал. 2 се умножи по индивидуалния коефициент на лицето.

Индивидуален коефициент

Чл. 77. (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2002 г.) Индивидуалният коефициент за определяне на пенсията за инвалидност поради общо заболяване се определя по реда на чл. 70, ал. 3 - 6 до датата на инвалидизирането, а за слепите и инвалидите по рождение или с придобита инвалидност до постъпването им на работа - до датата на заявлението по чл. 94.

Пенсия за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест

Чл. 78. Осигурените, загубили 50 или над 50 на сто работоспособността си поради трудова злополука или професионална болест, имат право на пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест, независимо от продължителността на осигурителния стаж.

Размер на пенсията за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест

Чл. 79. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 1.01.2004 г.) Размерът на пенсията за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест се определя, като средномесечният осигурителен доход за страната по чл. 70, ал. 2 се умножи по индивидуалния коефициент, изчислен по реда на чл. 70, ал. 3 - 6 до датата на инвалидизирането и по следните коефициенти:

1. за лица с намалена работоспособност над 90 на сто - 0,4;

2. за лица с намалена работоспособност от 71 до 90 на сто - 0,35;

3. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) за лица с намалена работоспособност от 50 до 70,99 на

(2) Размерът на пенсията за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест не може да бъде по-малък от:

1. за лица с намалена работоспособност над 90 на сто - 150 на сто от социалната пенсия по старост;
2. за лица с намалена работоспособност от 71 до 90 на сто - 140 на сто от социалната пенсия за старост;

3. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) за лица с намалена работоспособност от 50 до 70,99 на сто от социалната пенсия за старост.

(3) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Размерът на пенсията за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест не може да бъде по-малък от размера, изчислен като за пенсия за инвалидност поради общо заболяване.

Раздел III

Наследствени пенсии

Право на наследствена пенсия

Чл. 80. (1) Личните пенсии могат да преминават в наследствени, с изключение на пенсиите по чл. 87, 89, 90, 91 и 92.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Право на наследствена пенсия имат децата, преживелият съпруг и родителите.

(3) Отказът от наследство не лишава наследниците от право на наследствена пенсия.

(4) Получаването на наследствена пенсия не се счита за приемане на наследство.

Определяне на наследствената пенсия

Чл. 81. (1) Наследствената пенсия се определя в процент от полагащата се лична пенсия на починалото осигурено лице, както следва:

1. при един наследник - 50 на сто;
2. при двама наследници - 75 на сто;
3. при трима и повече наследници - 100 на сто.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., в сила от 1.01.2001 г.) Наследствената пенсия се отпуска общо на всички лица, които имат право на тази пенсия, и се разпределя поравно между тях. Минималният размер на наследствената пенсия не може да бъде по-малък от 90 на сто от социалната пенсия.

(3) При смърт на двамата родители (осиновители) децата имат право на наследствена пенсия, която се определя от сбора на пенсиите на починалите.

Условия за отпускане и получаване на наследствена пенсия

Чл. 82. (1) Децата имат право на наследствена пенсия до навършване на 18-годишна възраст, а след навършването ѝ, ако учат - за срока на обучението, както и за времето, през което са на наборна военна служба, но не по-късно от навършването на 26-годишна възраст, както и над тази възраст, ако са се инвалидизирали до 18-годишна възраст, съответно до 26-годишна възраст.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 1.01.2003 г.) Преживелият съпруг има право на наследствена пенсия 5 години по-рано от възрастта по чл. 68, ал. 1 и 2 или преди тази възраст, ако е неработоспособен.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 1.01.2003 г.) Родителите имат право на наследствена пенсия от децата си, ако са навършили възрастта по чл. 68, ал. 1 и 2.

(2) Размерът на социалната пенсия за инвалидност за лицата със загубена работоспособност над 90 на сто е 120 на сто, а за лицата със загубена работоспособност от 71 до 90 на сто - 110 на сто от социалната пенсия за старост.

Пенсия за особени заслуги

Чл. 91. Пенсия за особени заслуги към държавата и нацията се отпуска от Народното събрание по предложение на Министерския съвет.

Персонални пенсии

Чл. 92. Министерският съвет по определени от него условия и ред в изключителни случаи може да отпуска пенсии на лица, по отношение на които не са налице някои от изискванията на този кодекс.

Средства за изплащане на пенсиите, несвързани с трудова дейност

Чл. 93. Средствата за изплащане на пенсиите, несвързани с трудова дейност, са за сметка на републиканския бюджет.

Раздел V

Общи правила за пенсиите

Дата на отпускане на пенсията

Чл. 94. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., предишен текст на чл. 94, бр. 112 от 2004 г.) Пенсиите се отпускат от датата на придобиване на правото, а за пенсиите за осигурителен стаж и възраст - от датата на прекратяване на осигуряването, ако заявлението с необходимите документи е подадено в 6-месечен срок от придобиване на правото, съответно от прекратяване на осигуряването. Ако документите са подадени след изтичане на 6-месечния срок от придобиване на правото, съответно от прекратяване на осигуряването, пенсиите се отпускат от датата на подаването им.

(2) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Пенсия за инвалидност поради общо заболяване се отпуска от датата на заявлението за освидетелстване от ТЕЛК (НЕЛК), ако необходимите документи за пенсиониране са подадени в териториалното поделение на Националния осигурителен институт в едномесечен срок от влизането в сила на експертното решение на ТЕЛК (НЕЛК).

Спиране на пенсията

Чл. 95. Пенсията се спира:

1. по искане на лицето;
2. когато пенсионерът не се яви за преосвидетелстване от органите на експертизата на работоспособността, след като е служебно повикан;
3. когато пенсионерът не е получавал пенсията си повече от 6 месеца;
4. когато не се следва изплащането ѝ на основание чл. 101.

Прекратяване на пенсията

Чл. 96. (1) Пенсията се прекратява, когато:

1. пенсионерът почине;
2. детето навърши възрастта, до която може да получава наследствена пенсия, или е осиновено;
3. преживелият съпруг, който получава наследствена пенсия, встъпи в брак;
4. отпадне основанието за получаването ѝ.

(2) В случаите по т. 1 на ал. 1 пенсията се прекратява от края на месеца, през който е починал пенсионерът, а по т. 2 - 4 - от датата, на която е възникнало основанието за прекратяването.

Възобновяване и възстановяване на пенсията

Чл. 97. (1) Спряната пенсия се възобновява, а прекратената се възстановява по писмено заявление на пенсионера, когато отпадне основанието за спирането или прекратяването ѝ.

(2) Пенсията се възобновява или се възстановява от деня на отпадане на основанието за спирането или прекратяването ѝ - ако заявлението е подадено в 3-годишен срок от тази подаването му - когато срокът е пропуснат.

(3) Спряната на основание чл. 95, т. 2 пенсия се възобновява от датата на спирането ѝ, ако се установи, че пенсионерът не се е явил за преосвидетелстване поради уважителни причини.

Ред за отпускане и изменение на пенсията

Чл. 98. (1) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Пенсиите и добавките към тях се отпускат, изменят, осъвременяват, спират, възобновяват, прекратяват и възстановяват с разпореждане на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на пенсионното осигуряване в териториалното поделение на Националния осигурителен институт. Пенсиите по международен договор се отпускат, изменят, осъвременяват, спират, прекратяват и възобновяват с разпореждане на длъжностното лице в Националния осигурителен институт, на което е възложено ръководството на дейността по отпускане и изплащане на пенсиите по международни спогодби.

(2) Длъжностното лице по ал. 1 издава разпореждания и за възстановяване на неправилно изплатените суми за пенсии. Дължимите суми по разпорежданията се събират от пенсията на пенсионера. В случай, че пенсията е прекратена, сумите се събират по реда на Данъчно-процесуалния кодекс. Разпорежданията се обжалват по реда на чл. 117.

(3) Явните фактически грешки в разпорежданията по ал. 1 и 2 се поправят от органа, който ги е постановил. Поправката има действие от деня на отпускането, изменянето, осъвременяването, спирането, възобновяването, прекратяването или възстановяването на пенсията.

(4) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Разпорежданията по ал. 1 за пенсиите за инвалидност и за добавката за чужда помощ се издават въз основа на решение на медицинска комисия към териториалното поделение на Националния осигурителен институт. Медицинската комисия се състои от председател и двама членове, които се определят от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт.

(5) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Решенията на медицинската комисия се издават в срок от подаване на заявлението за отпускане на пенсията след разглеждане на медицинската документация, удостоверяваща настоящото здравно състояние на лицето, решенията на ТЕЛК и НЕЛК за определяне на размера на намалена работоспособност, датата на инвалидизиране и срока на инвалидността.

(6) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) В случай че медицинската комисия реши, че експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК са неправилно издадени, председателят ѝ подава жалба срещу решенията на органите на медицинската експертиза в 14-дневен срок от деня на заседанието, на което е прието решението на комисията. Жалбата срещу решенията на ТЕЛК се подава пред НЕЛК, а срещу решенията на НЕЛК - пред Софийския градски съд.

(7) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Ако решението на ТЕЛК или НЕЛК е обжалвано от председателя на медицинската комисия, не се издава разпореждане по ал. 1 до влизането в сила на решението на НЕЛК, съответно на съда, по обжалваното решение на органите на медицинската експертиза.

Изменяне или отменяне на разпореждането

(5) При отпускане на наследствена пенсия на наследници на военноинвалид, който е получавал или е имал право на двете пенсии по ал. 4 в пълен размер, за основа се взема пълният размер на двете пенсии.

(6) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Родителите не могат да получават едновременно лична и наследствена пенсия, с изключение на случаите по ал. 7.

(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Родителите на лицата, починали по време на наборна военна служба, получават в пълен размер личната си пенсия и пенсията, отпусната по чл. 82, ал. 4.

Преизчисляване на пенсията

Чл. 102. (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Лицата, на които е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст, за инвалидност поради общо заболяване и за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест, могат да поискат преизчисляване на пенсията за придобит осигурителен стаж и осигурителен доход след пенсионирането, ако това е по-благоприятно за тях. Преизчисляването на пенсията се извършва по реда на чл. 70, съответно чл. 75 - 77, за осигурителен стаж, придобит след пенсионирането.

(2) Лицата по ал. 1 могат да поискат преизчисляване на пенсията за осигурителен стаж след пенсионирането по реда на чл. 70, ал. 1 и чл. 75, ал. 1.

Добавка за чужда помощ

Чл. 103. Пенсионерите със загубена работоспособност над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ, получават към определената им пенсия добавка в размер 75 на сто от социалната пенсия за старост.

Категории труд

Чл. 104. (1) Министерският съвет определя кой труд към коя категория се причислява съобразно характера и особените условия на труд.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., изм., бр. 67 от 2003 г.) При пенсиониране за осигурителен стаж и възраст осигурителният стаж се превръща, като три години осигурителен стаж от първа категория или четири години от втора категория се зачитат за пет години стаж от трета категория.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) За работниците, инженерно-техническите специалисти, ръководните служители до ръководител на участък включително, заети на работа под земята в подземните рудници, в подземните геологопроучвателни и хидротехнически обекти, в тунелното и подземното минно строителство една година осигурителен стаж от първа категория се зачита за три години осигурителен стаж от трета категория.

(4) Осигурителният стаж на лицата по чл. 69 се превръща, като три години действително изслужено време се зачитат за пет години осигурителен стаж от трета категория.

(5) За лицата по чл. 69 от летателния състав на реактивната авиация, екипажите на подводните съдове и от водолазния състав една година действително изслужено време се зачита за три години осигурителен стаж от трета категория.

(6) За лицата по чл. 69 от летателния състав на витломоторната авиация, парашутистите, служещите в граничните участъци и граничните постове и на надводните кораби една година действително изслужено време се зачита за две години осигурителен стаж от трета категория.

(7) За лицата по чл. 69, които непосредствено участват в бойни действия, във военно време, една година действително изслужено време се зачита за три години осигурителен стаж от трета категория.

Давност

Чл. 105. (1) Правото на пенсия не се погасява по давност.

(2) Вземането за пенсия се погасява с изтичането на три години от датата, на която е станало изискуемо.

Подзаконова уредба

Чл. 106. Прилагането на тази глава и изплащането на пенсиите се уреждат с акт на Министерския съвет.

Глава седма

КОНТРОЛ

Контролни органи

Чл. 107. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Контролът по спазването на нормативните разпоредби по държавното обществено осигуряване, както и по внасянето на осигурителни вноски за здравното осигуряване, и за допълнителното задължително пенсионно осигуряване, се осъществява от контролните органи на Националния осигурителен институт.

Права на контролните органи

Чл. 108. (1) Контролните органи на Националния осигурителен институт при изпълнение на служебните си задължения имат право:

1. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) да проверят всички физически и юридически лица за дейността им по държавното обществено осигуряване и за внасянето на осигурителни вноски за здравното осигуряване, и за допълнителното задължително пенсионно осигуряване; за извършване на проверките те имат право на свободен достъп до работните помещения и обекти;

2. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) да предприемат мерки за привличане към отговорност лицата, виновни за нарушаване на нормативните актове по държавното обществено осигуряване и на разпоредбите за внасяне на осигурителни вноски за здравното осигуряване, и за допълнителното задължително пенсионно осигуряване;

3. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) да дават задължителни предписания за спазване на разпоредбите по държавното обществено осигуряване и за внасянето на осигурителни вноски за здравното осигуряване, и за допълнителното задължително пенсионно осигуряване;

4. да изискват от едноличните търговци и юридическите лица и техните поделения при проверки и ревизии да декларират банковите си сметки в страната, както и да предоставят документи, свързани с търговската им дейност;

5. да извършват насрещни проверки и да назначават вещи лица.

(2) (Нова - ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Контролните органи на Националния осигурителен институт могат да извършват контролно-ревизионна дейност съвместно с данъчните органи по план, предварително съгласуван между управителя на Националния осигурителен институт и главния данъчен директор.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., предишна ал. 2, бр. 45 от 2002 г.) Физическите и юридическите лица са длъжни да представят на контролните органи на Националния осигурителен институт исканите от тях документи, сведения, справки, декларации, обяснения и носители на информация, свързани с осъществяването на държавното обществено осигуряване, и внасянето на осигурителни вноски за здравното осигуряване, и за допълнителното задължително пенсионно осигуряване, както и да оказват съдействие при изпълнението на служебните им задължения.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Контролните органи на Националния осигурителен институт задължително се застраховат срещу злополука за сметка на бюджета на държавното обществено осигуряване.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., предишна ал. 4, бр. 45 от 2002 г.) Управителят на Националния осигурителен институт и ръководителите на неговите подразделения могат да издават задължителни предписания за спиране изпълнението на разпореждания и действия на осигурители и длъжностни лица, противоречащи на нормативните актове по държавното обществено осигуряване, както и на нормативните актове по здравното осигуряване в частта им по събирането на осигурителните вноски и контрола по тази дейност.

(6) (Нова - ДВ, бр. 38 от 2004 г.) Управителят на Националния осигурителен институт възлага ревизия в 14-дневен срок от получаването на решението на Сметната палата за търсене на отговорност, с приложени към него материали от одита или одитния доклад по чл. 51, ал. 1 от Закона за Сметната палата.

Сигнална функция на контролните органи на Националния осигурителен институт

Чл. 108а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Когато контролните органи на Националния осигурителен институт установят, че са създадени документи с невярно съдържание с цел да се избегне плащането на дължими осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, за здравното осигуряване и за допълнителното задължително пенсионно осигуряване в големи размери, те са длъжни да уведомят органите на прокуратурата.

Забрана за други дейности

Чл. 109. (1) Служителите на контролните органи на Националния осигурителен институт не могат да полагат допълнителен труд, свързан със служебните им задължения, по трудово или по гражданско правоотношение с друг работодател. Те не могат да извършват дейност, свързана със служебните им задължения, и като еднолични търговци, съдружници в търговски и други дружества, кооперации и други организации.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Служителите на Националния осигурителен институт са длъжни да пазят в тайна и да не използват за други цели, освен за прякото изпълнение на задълженията им на съответната длъжност, всички факти и обстоятелства относно осигурените лица и осигурителите, станали им известни във връзка с изпълнение на служебните им задължения, включително и след прекратяване на договора им. Тези факти и обстоятелства могат да бъдат предоставени на орган на съдебната власт или на друг държавен орган при условия и по ред, определени от управителя на Националния осигурителен институт в съответствие с действащите нормативни актове.

Ревизионни актове за начет

Чл. 110. (1) Контролните органи на Националния осигурителен институт съставят на физическите лица или на юридическите лица ревизионни актове за начет:

1. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) за причинените от тях щети на държавното обществено осигуряване от невнесени осигурителни вноски, от неправилно извършени осигурителни разходи и от издадени документи с невярно съдържание или от отменени актове на медицинската експертиза и др.;
2. за невнесени вноски за здравно осигуряване;
3. (отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.);
4. за невнесени вноски за допълнителното задължително пенсионно осигуряване;

5. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) едновременно с ревизионния акт за начет могат да се постановят мерки за предварително обезпечаване на вземания за задължителни осигурителни вноски по реда на Данъчния процесуален кодекс.

(2) По съставените актове за начет отговорните лица могат да направят възражения в 7-дневен срок от връчването им. Контролният орган се произнася по възражението с мотивирано заключение.

(3) За събиране на сумите по ревизионните актове за начет длъжностното лице, на което е възложено ръководството на контрола по приходите и разходите на държавното обществено осигуряване в съответното поделение на Националния осигурителен институт, издава разпореждания. Разпорежданията подлежат на доброволно изпълнение в 14-дневен срок от връчването им.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Разпорежданията, актовете за начет и задължителните предписания се връчват лично срещу подпис на отговорните лица или по пощата с обратна разписка. Ако лицето не бъде намерено на адреса по съдебна регистрация, на постоянния му адрес, на друг адрес, деклариран в Националния осигурителен институт, или по месторабота, връчването се извършва чрез поставяне на съобщение за съставянето на документа, подлежащ на връчване, на определено за целта място в териториалното поделение на Националния осигурителен институт, Интернет страницата на Националния осигурителен институт или в общината или кметството. В този случай разпорежданията, актовете за начет и задължителните предписания се смятат за връчени след изтичане на 7-дневен срок от поставянето на съобщението.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Сумите по влезлите в сила разпореждания и декларации за дължими осигурителни вноски по чл. 5, ал. 4, т. 2, които не са изплатени доброволно, се събират чрез:

1. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., бр. 67 от 2003 г.) запор в банките по сметките на длъжниците и на свързани с тях лица за вземания на държавното обществено осигуряване, здравното осигуряване и допълнителното задължително пенсионно осигуряване;

2. (доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) изпълнение върху движимите или недвижимите вещи на длъжниците и вземанията им към трети лица;

3. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., изм., бр. 45 от 2002 г.) изпълнение върху суми, възстановени от данъчен орган по заповирана сметка на длъжника;

4. (нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Агенцията за държавни вземания - за лицата, които са длъжници, за задължения само по чл. 40, ал. 4 от Закона за здравното осигуряване.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Запор по сметките на длъжниците на държавното обществено осигуряване и здравното осигуряване се извършва чрез изпращане на запорно съобщение от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт до банките, които превеждат незабавно дължимите суми по сметка на държавното обществено осигуряване. Запорът, наложен по сметката на длъжника в банката, има действие по отношение на всичките ѝ клонове. Запорът се счита наложен от часа на съответната дата, когато е получено запорното съобщение в банката. В случай, че по сметката на длъжника няма достатъчно средства, банката уведомява в 7-дневен срок териториалното поделение на Националния осигурителен институт за причините, поради които не е изпълнен запорът.

(7) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., изм., бр. 67 от 2003 г.) Който изплати на длъжника вземания, върху които е наложен запор по този кодекс, отговаря солидарно с него за изплатените суми, до размера на задължението, заедно с лихвата по чл. 113 след плащането. Когато изплащането е извършено от

юридическо лице или неперсонифицирано дружество, заедно с него отговаря солидарно управителят или членовете на управителния орган, или управляващ съдружник, които са допуснали изплащането. Органите по ал. 3 издават разпореждания за събиране на сумите, като могат да наложат и обезпечителни мерки.

(8) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна ал. 7, бр. 1 от 2002 г.) Органът, наложил запора с разпореждане на банката, може да разреши определена част от постъпилите или постъпващите по сметка на длъжника суми да се оставят на негово временно разпореждане за неотложни плащания във връзка с дейността му при положение, че длъжникът предостави друго обезпечение.

(9) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна ал. 8, бр. 1 от 2002 г.) Вземанията на държавното обществено осигуряване се погасяват в следната последователност: разноски, лихви и главница. Забранява се цесията на вземанията на държавното обществено осигуряване.

(10) (Предишна ал. 8 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна ал. 9, изм., бр. 1 от 2002 г.) Събирането на вземанията чрез изпълнение върху движимите или недвижимите вещи на длъжника и вземанията към трети лица се извършва по реда на Данъчния процесуален кодекс. Искането до публичния изпълнител се прави от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт, като в него се определя видът на обезпечителните мерки върху движимите и недвижимите вещи, както и начинът за продажбата им.

(11) (Предишна ал. 9 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна ал. 10, изм., бр. 1 от 2002 г., доп., бр. 112 от 2004 г.) Десет на сто от събраните суми по актовете за начет от невнесени осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване, здравно осигуряване, причинените щети от неправилно извършени разходи от държавното обществено осигуряване и дължимите към тях лихви постъпват като собствени приходи и трансфери от Националната здравноосигурителна каса в бюджета на държавното обществено осигуряване. Събраните средства се начисляват и разходват само за повишаване квалификацията и материалното стимулиране на служителите при условия и по ред, определени от управителя на Националния осигурителен институт.

(12) (Предишна ал. 10 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна ал. 11, изм., бр. 1 от 2002 г.) Събраните суми за здравно осигуряване и за допълнително задължително пенсионно осигуряване се превеждат от съответното поделение на Националния осигурителен институт по сметка на Националната здравноосигурителна каса и на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

Имуществени санкции на банки

Чл. 111. (1) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., бр. 1 от 2002 г.) При всяко теглене на пари за трудови възнаграждения, включително и за авансови плащания, в банките се депозират платежните документи и декларации за дължими осигурителни вноски в приход на държавното обществено осигуряване, Националната здравноосигурителна каса и за допълнителното задължително пенсионно осигуряване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., бр. 10 от 2002 г.) На банките, които са разрешили теглене на пари за трудови възнаграждения, включително и за авансови плащания и парични обезщетения, без да е представена декларация по чл. 7, ал. 8, се налага имуществена санкция в размер на сумата на невнесените осигурителни вноски, независимо от административнонаказателната отговорност на виновните длъжностни лица.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Имуществените санкции по ал. 2 се налагат от управителя на Националния осигурителен институт или от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Задължения за вписване

Чл. 112. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) В документите за теглене на осигурителни плащания и за внасяне на вноските за държавното обществено осигуряване, здравното осигуряване и за допълнителното задължително пенсионно осигуряване задължително се вписва идентификационният код по "БУЛСТАТ" на осигурителите или на самоосигуряващите се лица, а за лицата, които не подлежат на вписване в регистър "БУЛСТАТ" - единният граждански номер.

Лихви по вземания на Националния осигурителен институт и допълнителното задължително пенсионно осигуряване

(Загл. изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.)

Чл. 113. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 1.01.2004 г., предишен текст на чл. 113, бр. 53 от 2004 г., доп., бр. 112 от 2004 г.) Вземанията на Националния осигурителен институт за невнесени осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, за допълнителното задължително пенсионно осигуряване и за неправилно извършени осигурителни разходи се събират с лихва в размер на основния лихвен процент на Българската народна банка за периода плюс 20 пункта.

(2) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2004 г.) Вземанията по ал. 1 от регистрирани земеделски производители и тютюнопроизводители се събират с лихва в размер на основния лихвен процент на Българската народна банка за периода.

Възстановяване на неоснователно получени суми

Чл. 114. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Недобросъвестно получените суми за осигурителни плащания се възстановяват от лицата, които са ги получили, заедно с лихвата по чл. 113.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., доп., бр. 1 от 2002 г.) Добросъвестно получените суми по осигурителни плащания не подлежат на връщане от осигурените лица, с изключение на случаите по чл. 54е.

(3) Споровете за добросъвестност се решават по реда на глава осма.

Давност

Чл. 115. (1) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Вземанията на Националния осигурителен институт за невнесени осигурителни вноски, неправилно извършвани осигурителни плащания, неоснователно изплатени парични обезщетения и надвзети пенсии и лихвите върху тях се погасяват с изтичане на петгодишен давностен срок. С изтичане на десетгодишен давностен срок се погасяват всички останали вземания, независимо от прекъсването на давността.

(2) Давността се прекъсва:

1. с влизането в сила на разпореждането за установяване на вземането;
2. с налагането на обезпечителни мерки;
3. с предприемане на действия по принудително изпълнение.

(3) От прекъсването на давността започва да тече нова давност.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., изм. и доп., бр. 67 от 2003 г.) Дължимите от държавното обществено осигуряване вземания могат да се поискат най-късно в срок три години от датата, на която са станали изискуеми, с изключение на вземанията по чл. 54в, ал. 4. Дължностното лице, на което е възложено ръководството на контрола на държавното обществено осигуряване в съответното поделение на Националния осигурителен институт, издава разпореждане по искането за възстановяване на суми. Разпореждането подлежи на обжалване по реда на чл. 117.

Разсрочване на задължения

Чл. 116. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) (1) По искане на длъжниците към държавното обществено осигуряване може да се разреши плащането на дължимите суми да се разсрочи съгласно одобрен погасителен план.

(2) Разсрочването се допуска, когато се установи, че наличните парични средства на длъжника не са достатъчни за погасяване на задълженията му към фондовете на държавното обществено осигуряване, но след преценка на дейността му може да се направи обосновано предположение, че затрудненията са временни и при разсрочване на задълженията длъжникът ще може да се издължи и да заплаща текущите задължения към фондовете на държавното обществено осигуряване и другите публични задължения.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) За периода на разсрочването длъжникът дължи лихвата по чл. 113.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 42 от 2003 г.) Разсрочване не се разрешава по отношение на търговец, за когото има решение за прекратяване с ликвидация или за когото е открито производство по несъстоятелност, както и след като бъде определен начинът на продажба по чл. 201 от Данъчния процесуален кодекс.

(5) Към искането по ал. 1 се прилагат:

1. доказателства за финансово-икономическото състояние на длъжника и перспективна програма за развитие - за едноличен търговец, юридическо лице или приравнено на него;
2. декларация и за всички други публични задължения, включително лихвите по тях, както и за всички задължения към частни кредитори и лихвите по тях;
3. погасителен план за разсрочване на задълженията;
4. отчет за приходите и разходите на длъжника за предходната отчетна финансова година;
5. баланс за предходната отчетна финансова година и за последния отчетен период;
6. справка за задълженията на осигурителя към датата на искането за разсрочване, която включва:

а) задължения към фондовете по държавното обществено осигуряване, здравното осигуряване и допълнителното задължително пенсионно осигуряване;

б) задължения към персонала;

в) други публични задължения;

г) други задължения;

7. други документи по преценка на разсрочващия орган.

(6) Решението за разсрочване се издава от:

1. (доп. - ДВ, бр. 53 от 2004 г.) ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт - за задължения до 10 000 лв. за срок до една година, а за задължения на регистрирани земеделски производители и тютюнопроизводители за срок до две години;

2. (доп. - ДВ, бр. 53 от 2004 г.) управителя на Националния осигурителен институт - за задължения от 10 000 до 100 000 лв. за срок до 3 години, а за задължения на регистрирани земеделски производители и тютюнопроизводители за срок до 5 години;

3. (доп. - ДВ, бр. 53 от 2004 г.) Надзорния съвет на Националния осигурителен институт - за задължения над 100 000 лв. за срок до 3 години, а за задължения на регистрирани земеделски производители и тютюнопроизводители за срок до 5 години.

(7) С разрешението се определят крайният срок, погасителните вноски и други условия, в това число последиците от неспазването им.

(8) За периода на разсрочването спира да тече давността за вземанията на държавното обществено осигуряване.

(9) Отказът за разсрочване не подлежи на обжалване.

(10) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2004 г.) Отказът за разсрочване или отсрочване на задължения на регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители подлежи на обжалване по реда на Закона за административното производство.

(11) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г., предишна ал. 10, бр. 53 от 2004 г.) Обединяването на публични вземания и оздравителни планове при отсрочване и разсрочване по чл. 152 и 153 от Данъчния процесуален кодекс се съгласуват с компетентния орган на Националния осигурителен институт по ал. 6.

Глава осма

СПОРОВЕ

Жалби

Чл. 117. (1) Пред ръководителя на съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт се подават жалби срещу:

1. отказ или неправилно определяне на паричните обезщетения, помощи и други осигурителни плащания, добавки и компенсации към тях;

2. разпореждания:

а) за отказ или за неправилно определяне или изменение на пенсиите, добавките и компенсациите към тях;

б) (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) за отказ или неправилно определяне, изменение, спиране и прекратяване на обезщетенията за безработица;

в) (предишна буква "б" - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) за събиране на сумите по ревизионните актове за начет;

г) (предишна буква "в" - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) за признаване или непризнаване на злополуката за трудова;

д) (предишна буква "г" - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) за възстановяване на неоснователно получени плащания по държавното обществено осигуряване;

е) (предишна буква "д" - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) за отказ за възстановяване на неоснователно внесени суми.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., бр. 67 от 2003 г.) Разпорежданията по т. 2, букви "б" - "е" могат да се обжалват в 14-дневен срок, а разпорежданията за пенсии - в тримесечен срок.

(3) Ръководителят на териториалното поделение се произнася по жалбите или исканията с мотивирано решение в едномесечен срок от получаването им. С решението ръководителят на териториалното поделение може да отмени разпорежданията и да реши жалбите или исканията по същество. То се съобщава на заинтересованите страни в 7-дневен срок от постановяването му.

(4) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Разпорежданията за пенсии, отпуснати по международни спогодби, могат да се обжалват пред управителя на Националния осигурителен институт в тримесечен срок от получаването им. Решението се изготвя в срока и по реда на ал. 3.

(5) (Преишна ал. 4 - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Решенията и съобщенията във връзка с разглеждането на жалбите и исканията се изготвят по реда на Закона за административното производство.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., отм., бр. 45 от 2002 г.).

Спиране на изпълнението

Чл. 117а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2002 г.) (1) Обжалването на разпорежданията по чл. 117, ал. 1, т. 2 не спира изпълнението им.

(2) Изпълнението на разпорежданията по чл. 117, ал. 1, т. 2, буква "в" се спира по искане на задълженото лице, ако предостави обезпечение в размер на главницата и лихвите.

(3) Искането за спиране на изпълнението се прави едновременно с жалбата, като се прилагат доказателства за направеното обезпечение.

(4) За срока на спирането се дължи законната лихва върху главницата.

Обжалване на решението на ръководителя

Чл. 118. (1) Решението на ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт може да се обжалва в 14-дневен срок от получаването му пред окръжния съд. Жалбата се подава чрез ръководителя на териториалното поделение, който в 7-дневен срок е длъжен да я изпрати заедно с преписката в съда.

(2) Съдът разглежда делата по реда на Закона за административното производство.

Спиране на изпълнението от съда

Чл. 118а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2002 г.) (1) Обжалването пред съда на решенията на ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт, издадени за разпорежданията по чл. 117, ал. 1, т. 2, не спира изпълнението им.

(2) Изпълнението може да бъде спряно от окръжния съд при условията по чл. 117а, ал. 2 и 4 за решенията, издадени за разпорежданията по чл. 117, ал. 1, т. 2, буква "в". Искането за спиране на изпълнението се прави едновременно с подаване на жалбата и съдът се произнася в 7-дневен срок.

(3) Отказът на съда да се спре изпълнението не подлежи на обжалване.

Касационно обжалване

Чл. 119. Решенията на окръжния съд подлежат на касационно обжалване по реда на Закона за Върховния административен съд.

Освобождаване от държавна такса

Чл. 120. (1) За делата по тази глава осигурените лица и пенсионерите не внасят държавна такса.

(2) При уважаване на жалбата жалбоподателят има право да получи направените от него разноски и платеното възнаграждение за защита съразмерно на уважената част.

ЧАСТ ВТОРА

ДОПЪЛНИТЕЛНО СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

ДЯЛ ПЪРВИ

(Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

ДРУЖЕСТВА ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

Глава девета

УЧРЕДЯВАНЕ, ЛИЦЕНЗИРАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ДРУЖЕСТВАТА

ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Раздел I

(Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Общи положения

Осъществяване на допълнителното социално осигуряване

Чл. 120а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Допълнителното социално осигуряване се осъществява чрез участие в универсални и/или професионални пенсионни фондове, фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и във фондове за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, които се учредяват и управляват от лицензирани по реда на този кодекс пенсионноосигурителни дружества или от дружества за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.

Регулиране и контрол

Чл. 120б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Държавата осъществява ефективно регулиране и контрол върху дейността на дружествата и фондовете за допълнително социално осигуряване с цел защита на интересите на осигурените лица и пенсионерите.

(2) Надзорът върху дейността на дружествата и фондовете за допълнително социално осигуряване се осъществява от Комисията за финансов надзор, наричана по-нататък "комисията".

(3) Комисията и заместник-председателят на комисията, ръководещ управление "Осигурителен надзор", наричан по-нататък "заместник-председателят на комисията", упражняват надзорните си правомощия в съответствие с този кодекс и Закона за Комисията за финансов надзор.

Раздел II

(Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Пенсионноосигурителни дружества

Определение

Чл. 121. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество е акционерно дружество, лицензирано по реда на този кодекс и регистрирано по Търговския закон.

(2) Пенсионноосигурителното дружество има предмет на дейност единствено допълнително пенсионно осигуряване.

(3) Пенсионноосигурителното дружество не може да извършва търговски сделки, които не са пряко свързани с дейността му.

(4) Пенсионноосигурителните дружества могат да създават сдружения с нестопанска цел за представяне на свои общи интереси и за реализация на общи проекти.

(5) Пенсионноосигурителното дружество няма право да участва в граждански дружества и в търговски дружества като неограничено отговорен съдружник, както и да придобива акции в други пенсионноосигурителни дружества.

(6) Пенсионноосигурителното дружество развива своята дейност съгласно разпоредбите на този кодекс и в съответствие с устава си и с правилника за организацията и дейността на управлявания от него фонд за допълнително пенсионно осигуряване.

Фирма

Чл. 121а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Фирмата на пенсионноосигурителното дружество задължително съдържа в комбинация думите "пенсия" и "осигуряване" или производни на тях.

(2) Дружества, които не притежават лицензия за извършване на дейност по допълнително пенсионно осигуряване, не могат да използват във фирмата си в комбинация думите по ал. 1 или техни равнозначни на български или на чужд език.

Учредители и акционери

Чл. 121б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Учредители и акционери на пенсионноосигурително дружество могат да бъдат:

1. български физически или юридически лица;
2. чуждестранни юридически лица, ако са регистрирани като осигурителна, застрахователна или финансова институция по националния им закон и ако представят банкови референции от първокласна чуждестранна банка, потвърдени от Българската народна банка.

(2) Лицата по ал. 1 могат да притежават акции само в едно пенсионноосигурително дружество, което осъществява дейност в страната.

Акции и капитал

Чл. 121в. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество може да издава само поименни безналични акции с право на един глас.

(2) Минималният размер на капитала на пенсионноосигурителното дружество е 5 млн. лв.

(3) Капиталът трябва да е изцяло внесен в пари към момента на подаване на заявлението за получаване на пенсионна лицензия.

(4) Пенсионноосигурителното дружество трябва да разполага по всяко време със собствен капитал (капиталова база) в размер не по-малък от 50 на сто от минималния капитал по ал. 2.

(5) Пенсионноосигурителното дружество не може да разпределя дивиденди в размери и по начин, които биха довели до нарушаване на изискванията на ал. 4.

(6) Когато собственият капитал (капиталовата база) на пенсионноосигурителното дружество спадне под размера, определен в ал. 4, то уведомява в 3-дневен срок заместник-председателя на комисията, като представя оздравителна програма за привеждане в 3-месечен срок на собствения капитал в съответствие с изискванията на кодекса.

(7) Заместник-председателят на комисията одобрява или отказва да одобри оздравителната програма в 7-дневен срок от получаването ѝ.

(8) В периода на изпълнение на оздравителната програма пенсионноосигурителното дружество не може да разпределя дивиденди и следва да отнася пълния размер на печалбата след облагането ѝ с дължимите данъци във фонд "Резервен".

(9) При неодобряване на програмата или при неизпълнение на одобрената програма заместник-председателят на комисията предприема действията по чл. 344, ал. 1, т. 5.

(10) Изискванията към състава и структурата на собствения капитал (капиталовата база) на пенсионноосигурителното дружество и към минималните ликвидни средства на дружеството и управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване се определят с наредба на комисията.

Заеми

Чл. 121г. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество не може да предоставя заеми или да бъде гарант на трети лица.

(2) Пенсионноосигурителното дружество може да ползва заем на стойност до 10 на сто от собствения капитал (капиталовата база) на дружеството, ако заемът е за придобиване на дълготрайни материални активи, които са пряко необходими за извършване на дейността на дружеството, и е за срок не по-дълъг от 3 месеца.

(3) Пенсионноосигурителното дружество не може да издава облигации.

Изисквания към членовете на управителните и контролните органи

Чл. 121д. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Членове на управителните или на контролните органи на пенсионноосигурителното дружество могат да бъдат физически или юридически лица.

(2) Членовете - физически лица, и представителите на юридическите лица трябва:

1. да имат висше образование;
2. да не са осъждани за умишлени престъпления от общ характер;
3. да не са били членове на управителни или контролни органи или неограничено отговорни съдружници в търговско дружество или кооперация, прекратени поради несъстоятелност, ако е останал неудовлетворен кредитор, или които се намират в производство за обявяване в несъстоятелност;
4. да не са били членове на управителни или контролни органи на търговски банки, които са били обявени в несъстоятелност или се намират в производство за обявяване в несъстоятелност;
5. да не са лишени от правото да заемат материалноотговорна длъжност;
6. да не са съпрузи или роднини до четвърта степен включително, по права или по съребрена линия или по сватовство помежду си;
7. да не са членове на управителен или контролен орган на друго дружество със същия предмет на дейност;
8. да не са членове на управителни или контролни органи на юридически лица или да не са физически лица, включени в списъка по Закона за информация относно необслужвани кредити;
9. да не са извършвали и да не извършват охранителна или сходна на нея дейност;
10. да не са били съдружници или акционери, както и членове на управителен или контролен орган на търговско дружество, упражняващо охранителна или сходна на нея дейност.

(3) Членовете - юридически лица, трябва:

1. да не са били членове на управителни или контролни органи или неограничено отговорни съдружници на търговско дружество, прекратено поради несъстоятелност, ако е останал неудовлетворен кредитор, или което се намира в производство за обявяване в несъстоятелност;
2. да не са членове на управителни или контролни органи на юридическите лица или да не са юридически лица, включени в списъка по Закона за информация относно необслужвани кредити;
3. да отговарят на условията по ал. 2, т. 4, 7, 9 и 10.

(4) Член на управителен или контролен орган на пенсионноосигурителното дружество не може да бъде съдружник или акционер, член на управителен или контролен орган или лице по чл. 123в, ал. 1, с който пенсионноосигурителното дружество има договорни отношения, или на свързано с него лице, на банката-попечител или на свързано с нея лице.

(5) Членовете на управителен или контролен орган на пенсионноосигурителното дружество и свързани с тях лица не могат да бъдат страна по сделки с пенсионноосигурителното дружество, освен в качеството им на негови акционери или на осигурени в управляваните от него фондове лица.

(6) Председателят на управителния съвет, председателят на съвета на директорите, изпълнителният директор, прокуристът и актюерът трябва да отговарят на условията по ал. 2, 4 и 5 и да имат постоянен адрес или разрешение за продължително пребиваване в страната.

(7) При промяна на обстоятелствата по ал. 2 - 6 пенсионноосигурителното дружество уведомява заместник-председателя на комисията в 14-дневен срок от промяната.

Отговорност на членовете на управителен или контролен орган

Чл. 121е. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Членовете на управителния или на контролния орган на пенсионноосигурителното дружество носят лична имуществена отговорност за причинените от тях вреди при управлението на фонда за допълнително пенсионно осигуряване, които са пряка и непосредствена последица от техните виновни действия или бездействия.

Изисквания към акционерите

Чл. 121ж. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Акционери, които притежават пряко или чрез свързани лица 10 и над 10 на сто от капитала на дружеството или могат да упражняват контрол над него, трябва:

1. да отговарят на условията по чл. 121д, ал. 2, т. 2 - 5 и т. 7 и 8, когато са физически лица;
2. да отговарят на условията по чл. 121д, ал. 3, когато са юридически лица.

(2) Всяко последващо увеличаване на акционерното участие, в резултат на което се придобиват или надхвърлят 10, 25, 34, 50 или 67 на сто от акциите на едно пенсионноосигурително дружество, пряко или чрез свързани лица, се извършва след разрешение от заместник-председателя на комисията.

(3) Заместник-председателят на комисията дава или отказва да даде разрешение по ал. 2 в едномесечен срок от получаване на заявлението, а когато са били поискани допълнителни сведения и документи - в едномесечен срок от получаването им.

(4) Заместник-председателят на комисията отказва да даде разрешение, ако в случаите по ал. 2 не са спазени изискванията на този кодекс.

Пенсионна лицензия

Чл. 122. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) За да извършва дейност по допълнително пенсионно осигуряване, акционерното дружество трябва да получи пенсионна лицензия от комисията.

(2) Пенсионната лицензия дава право за извършване на дейност по допълнително пенсионно осигуряване след получаване на разрешение за управление на фонд за допълнително пенсионно осигуряване от заместник-председателя на комисията. Разрешението се издава за всеки фонд поотделно.

Необходими документи за получаване

на пенсионна лицензия

Чл. 122а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) За получаване на лицензия за извършване на дейност по допълнително пенсионно осигуряване дружеството подава до комисията писмено заявление, към което прилага:

1. протокола от учредителното събрание;
2. устава, приет на учредителното събрание;
3. решението на надзорния съвет за избор на управителен съвет и решението на съответния управителен орган за начина, по който ще се представлява дружеството, и за лицата, които ще го представляват;
4. правилници за работата на управителния и надзорния съвет или правилник за работата на съвета на директорите;
5. удостоверение от местна банка за изцяло внесен минимално изискуем капитал;
6. бизнесплан за дейността на пенсионноосигурителното дружество за тригодишен период, съдържащ и информация за видовете фондове за допълнително пенсионно осигуряване, които то предвижда да учреди;

7. документи, включително декларации, удостоверяващи, че са спазени изискванията по чл. 121д и чл. 121ж, ал. 1;

8. списък на акционерите с техните ЕГН, Булстат или други аналогични данни за чуждестранните лица, размера на акционерното им участие, както и информация за наличие между тях на свързани лица;

9. данни за вътрешния контрол и за информационната система на дружеството;

10. проект на договор с банка-попечител.

(2) Заместник-председателят на комисията може да изисква и други данни, сведения и информация във връзка с документите по ал. 1.

(3) Лицата, които пряко или чрез свързани лица притежават 10 и над 10 на сто от акциите или могат да упражняват контрол на дружеството, представят:

1. декларация по утвърден от заместник-председателя на комисията образец относно произхода на средствата, от които са направени вноските срещу записани акции, и че те не са заемни;

2. декларация, че нямат просрочени задължения към държавата и общините;

3. удостоверения за установените и платените данъчни задължения за последните три години.

(4) При всяка промяна на документите или обстоятелствата по ал. 1, т. 2 - 4, 6 и 9 дружеството уведомява заместник-председателя на комисията в 14-дневен срок от вписването или от решението.

Издаване и отказ за издаване на пенсионна лицензия

Чл. 122б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) В двумесечен срок от получаване на документите по чл. 122а заместник-председателят на комисията внася в комисията предложение за издаване или за отказ за издаване на пенсионна лицензия.

(2) В случаите, когато заместник-председателят на комисията е поискал допълнителни сведения и документи или е дал указания за отстраняване на несъответствия с разпоредбите на този кодекс, срокът по ал. 1 е тримесечен.

(3) Комисията се произнася с мотивирано решение в едномесечен срок от внасяне на предложението по ал. 1, с което издава или отказва да издаде пенсионна лицензия.

(4) Комисията уведомява писмено заявителя за решението в 7-дневен срок от издаването му.

(5) Издадената пенсионна лицензия е безсрочна.

(6) В случай на отказ заявителят може да направи ново искане за получаване на пенсионна лицензия не по-рано от 6 месеца от датата на отказа.

(7) Решението на комисията по ал. 3 се обнародва в "Държавен вестник".

Основания за отказ

Чл. 122в. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Комисията отказва издаването на пенсионна лицензия, когато:

1. не са представени необходимите документи или те не отговарят на изискванията на този кодекс, или не са отстранени несъответствията в случаите по чл. 122б;

2. внесенят капитал е под установения минимум;

3. някои от членовете на управителните и контролните органи или акционерите, които притежават пряко или чрез свързани лица 10 и над 10 на сто от капитала на дружеството, не отговарят на изискванията на чл. 121д и чл. 121ж, ал. 1;

4. са представени документи, които съдържат неверни сведения или данни.

Вписване в търговския регистър

Чл. 122г. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Окръжният съд по седалището на пенсионноосигурителното дружество вписва в търговския регистър дружеството с предмет на дейност допълнително пенсионно осигуряване след предоставяне на издадената от комисията пенсионна лицензия.

(2) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да представи на комисията заверен препис от съдебното решение за вписване в 7-дневен срок от получаването му.

Регистър на пенсионните лицензии

Чл. 122д. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Комисията води публичен регистър на лицензираните пенсионноосигурителни дружества и на управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване.

Отнемане на лицензия

Чл. 122е. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Издадената пенсионна лицензия се отнема от комисията по предложение на заместник-председателя на комисията, когато пенсионноосигурителното дружество:

1. не започне да извършва дейността, за която е лицензирано, в 6-месечен срок от получаване на лицензията;
2. осъществява и друга търговска дейност освен пряко свързаната с допълнителното пенсионно осигуряване;
3. се преобразува чрез разделяне, вливане в или сливане с друго пенсионноосигурително дружество;
4. се прекратява по решение на общото събрание на акционерите;
5. е неплатежоспособно;
6. е с отнети разрешения за управление на всички учредени от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване;
7. е представило документи, послужили като основание за издаване на лицензията, които съдържат неверни данни.

(2) Извън случаите по ал. 1 заместник-председателят на комисията може да направи предложение за отнемане на издадената пенсионна лицензия, когато пенсионноосигурителното дружество:

1. нарушава изискванията на чл. 121д и 121ж;
2. възпрепятства упражняването на надзора и/или не изпълнява наложените му принудителни административни мерки;
3. не изпълнява задълженията си към осигурените лица в управляваните от него фондове и извършва системни нарушения на чл. 123з, ал. 1;
4. не спазва доброволността при избор на фонд за допълнително пенсионно осигуряване;
5. сключва сделки, които засягат финансовата стабилност на управляваните фондове за допълнително пенсионно осигуряване, с което застрашава интересите на осигурените лица;
6. системно нарушава разпоредбите на този кодекс и актовете по прилагането му.

(3) Комисията се произнася с мотивирано решение в едномесечен срок от внасянето на предложението за отнемане на лицензията.

Задължения на пенсионноосигурителното дружество

след отнемане на пенсионната лицензия

Чл. 122ж. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) След отнемане на пенсионната лицензия пенсионноосигурителното дружество не може да сключва нови договори и да предлага нови условия за допълнително пенсионно осигуряване, както и да изменя условията, включително срока и размера на вноските по сключени осигурителни договори.

(2) Отнемането на лицензията не освобождава пенсионноосигурителното дружество от задълженията му по сключени договори.

Задължение на комисията при отнемане
на пенсионната лицензия

Чл. 122з. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Комисията изпраща съобщение за отнемане на пенсионната лицензия до съда, извършил съдебната регистрация. Решението за отнемане на пенсионната лицензия се обнародва в "Държавен вестник" и се публикува най-малко в два централни всекидневника.

Актюерско обслужване

Чл. 123. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Актюерското обслужване на пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване се извършва само от лицензиран актюер.

(2) Актюер на пенсионноосигурителното дружество и на управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване може да бъде лице с висше образование по математика, информатика, икономика или статистика и иконометрия и което притежава необходимия професионален опит.

(3) Притежаването на необходимия опит се доказва с документи, удостоверяващи наличието на не по-малко от три години стаж в пенсионното осигуряване, застраховането и/или като преподавател по животозастраховане или актюерство.

(4) Редът и начинът за лицензиране на актюерите се определят с наредба на комисията.

Банка-попечител

Чл. 123а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Всички активи на фонд за допълнително пенсионно осигуряване се съхраняват в една банка-попечител на базата на сключен договор за попечителски услуги между пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда, и банката-попечител.

(2) Банка-попечител по смисъла на този кодекс може да бъде банка:

1. която е местна банка или чуждестранна банка, получила разрешение да извършва банкова дейност на територията на страната чрез клон;
2. която е получила разрешение за сделки с ценни книжа, включително сделките по чл. 54, ал. 1 от Закона за публично предлагане на ценни книжа;
3. която е получила разрешение за първичен дилър на държавни ценни книжа;
4. чиято лицензия, дейност, сделки или операции не са ограничени до степен, която ще затрудни или ще направи невъзможно пълноценното изпълнение на предвидените в този кодекс или в договора задължения;
5. по отношение на която през последните 12 месеца не са налагани мерки по чл. 65, ал. 2, т. 11 и 14 от Закона за банките;
6. която притежава капиталова, кадрова и информационна обезпеченост за ефективно изпълнение на попечителските си функции и задължения съгласно изискванията на този кодекс и актовете по прилагането му;

7. която не е едно и също лице или свързано лице с лицата по чл. 123в, ал. 1.

(3) Банката-попечител:

1. съхранява и отчита по клиентски сметки и регистрите в специализираните депозитарни институции в страната безналичните ценни книжа, които са собственост на фонда за допълнително пенсионно осигуряване;

2. отчита и съхранява по клиентски сметки и регистрите в банки или в специализирани депозитарни институции в чужбина чуждестранните ценни книжа, които са собственост на фонда за допълнително пенсионно осигуряване;

3. съхранява всички документи, удостоверяващи собствеността на безналичните ценни книжа, както и наличните ценни книжа на фонда за допълнително пенсионно осигуряване;

4. води и поддържа счетоводни записи и регистър за всички активи поотделно на всеки фонд за допълнително пенсионно осигуряване отделно от собствените си активи и от активите, привлечени от други клиенти;

5. съхранява всички платежни документи, удостоверяващи постъпването и инвестирането на паричните средства на фонда за допълнително пенсионно осигуряване;

6. съхранява всички документи и указания, постъпили от съответното пенсионноосигурително дружество във връзка с инвестирането на средствата и съхраняването на активите на фонда за допълнително пенсионно осигуряване.

(4) Всички парични средства на фонда за допълнително пенсионно осигуряване постъпват в банката-попечител. В срок 5 работни дни пенсионноосигурителното дружество представя на попечител писмени нареждания за инвестирането на постъпилите парични средства.

(5) Банката-попечител извършва операции с паричните средства, с наличните и безналичните ценни книжа на фонда само при наличието на писмено нареждане на упълномощените от пенсионноосигурителното дружество лица, съгласно договора.

(6) Банката-попечител не изпълнява нареждане по ал. 5 за инвестиране в активи, различни от регламентираните в този кодекс.

(7) Банката-попечител изпраща на заместник-председателя на комисията в к работен ден информация за постъпилите парични средства, сключените сделки и активите на фонда за допълнително пенсионно осигуряване.

(8) Банката-попечител при изпълнение на пр председателя на комисията за всяко констатирано нарушение на този кодекс от страна на пенсионноосигурителното дружество.

Договор за попечителски услуги

Чл. 123б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Договорът между банката-попечител и пенсионноосигурителното дружество се представя на заместник-председателя на комисията в дневен срок от датата на сключването му и задължително съдържа:

1. правата и задълженията на банката-попечител и на пенсионноосигурителното дружество;

2. реда и начина за изпълнение на задълженията по т. 1;

3. отговорността на банката-попечител, в т.ч. в случаите на възлагане на попечител на подизпълнители на функции по този договор;

4. възнагражденията, изплащани от пенсионноосигурителното дружество на банката-попечител;

5. реда и начина за обмен на информация между банката-попечител и пенсионноосигурителното дружество;

6. реда и начина за прекратяване на договора.

(2) Банка, включена в списъка по ал. 12, не може да сключи договор за попечителски услуги с пенсионноосигурително дружество, ако:

1. е негов акционер или свързано с него лице;

2. е негов заемодател или кредитор;

3. е едно и също или свързано лице с инвестиционен посредник, с който дружеството има договорни отношения.

(3) Пенсионноосигурителното дружество може да сключи договор за попечителски услуги само с една банка-попечител за всеки от управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване. Банката-попечител може да сключи договор за попечителски услуги с повече от едно пенсионноосигурително дружество.

(4) Възнагражденията, изплащани на банката-попечител по договора за попечителски услуги, са за сметка на пенсионноосигурителното дружество.

(5) Договорът между пенсионноосигурителното дружество и банката-попечител може да бъде прекратен от всяка от страните с едномесечно писмено предизвестие, като пенсионноосигурителното дружество уведомява заместник-председателя на комисията в 3-дневен срок от отправяването на предизвестие. Този срок не се отнася за случаите на задължително предписание от страна на заместник-председателя на комисията за смяна на банката-попечител.

(6) В случай на прекратяване на договора за попечителски услуги банката-попечител:

1. превежда всички изискуеми и дължими парични средства по сметка на пенсионния фонд в новата банка-попечител съгласно дадените от пенсионноосигурителното дружество инструкции;

2. изпълнява нареждането на пенсионноосигурителното дружество за трансфериране на държаните от нея безналични ценни книжа по регистъра на фонда от сметката му при нея по сметка в новата банка-попечител, при която се регистрират;

3. предава по опис на пенсионноосигурителното дружество всички налични ценни книжа, документи за собственост и другите документи, свързани с изпълнението на договора за попечителски услуги.

(7) Банката-попечител извършва действията по ал. 6 в срок, договорен с пенсионноосигурителното дружество, но не по-дълъг от 30 дни от датата на подписването на договора за попечителски услуги между пенсионноосигурителното дружество и новата банка-попечител. Пенсионноосигурителното дружество предава незабавно за съхранение в новата банка-попечител документите по ал. 6, т. 3.

(8) Процедурите по замяната на една банка-попечител с друга банка-попечител се извършват по начин, гарантиращ изпълнението на задълженията за съхраняването на активите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване без прекъсване.

(9) Българската народна банка чрез управление "Банков надзор" уведомява своевременно комисията за всяка наложена мярка или санкция, която ограничава лицензията, сделките или операциите на банката-попечител до степен, която ще затрудни или ще направи невъзможно пълноценното изпълнение на предвидените в този кодекс или в договора задължения.

(10) Ако банката-попечител бъде обявена в несъстоятелност, съхраняваните в нея активи на фонда за допълнително пенсионно осигуряване по силата на този кодекс, с изключение на влоговете в банките по смисъла на § 1, т. 1 от Закона за гарантиране на влоговете в банките, не се включват в масата на несъстоятелността.

(11) За прилагането на чл. 123а и на този член се издава наредба на Българската народна банка след съгласуване с комисията.

(12) Българската народна банка съгласувано с комисията утвърждава списъци на банките, които могат да бъдат попечители.

Договор с инвестиционен посредник

Чл. 123в. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество задължително сключва договор с един или повече инвестиционни посредници за извършване на сделки с ценни книжа, свързани с управлението на активите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване.

(2) Пенсионноосигурителното дружество не може да сключва договор с инвестиционен посредник, ако е свързано с него лице.

(3) Изборът на инвестиционен посредник се одобрява от органите на управление на пенсионноосигурителното дружество.

(4) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да уведоми заместник-председателя на комисията за договорите по ал. 1 в 7-дневен срок от сключването им.

Договор с осигурителен посредник

Чл. 123г. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителните дружества могат да сключват договори с осигурителни посредници - физически или юридически лица.

(2) Осигурителните посредници - физически лица, и лицата, упълномощени от осигурителни посредници - юридически лица, имат право да сключват осигурителни договори и да приемат заявления за допълнително пенсионно осигуряване от името и за сметка на пенсионноосигурителното дружество, както и да извършват други дейности по допълнително пенсионно осигуряване съгласно сключения с дружеството писмен договор.

(3) При осъществяване на дейността си осигурителните посредници и упълномощените лица трябва да спазват принципа на доброволността и добросъвестно да разясняват правата и задълженията по осигурителния договор, както и да пазят търговската тайна и търговския престиж на пенсионноосигурителните дружества.

(4) Не може да бъде осигурителен посредник или упълномощено от осигурителен посредник лице, което е извършвало или извършва охранителна или сходна на нея дейност, включително лице, което е било или е съдружник или акционер, както и член на управителен или на контролен орган на търговско дружество, упражняващо охранителна или сходна на нея дейност.

(5) Работодателят не може да бъде осигурителен посредник на пенсионноосигурително дружество по отношение на своите работници и служители.

(6) Осигурителният посредник, както и лицата, упълномощени от осигурителни посредници - юридически лица, не могат да работят за повече от едно пенсионноосигурително дружество.

(7) Пенсионноосигурителното дружество уведомява комисията за сключването или прекратяването на всеки договор с осигурителен посредник, както и за упълномощаването на физически лица от осигурителен посредник - юридическо лице, в 14-дневен срок.

(8) Комисията включва осигурителните посредници и упълномощените лица в общия регистър на осигурителните посредници.

(9) Пенсионноосигурителното дружество снабдява всеки осигурителен посредник, съответно лицата, упълномощени от осигурителни посредници - юридически лица, с документ, който ги легитимира при упражняване на дейността им. Образецът на документа се утвърждава от заместник-председателя на комисията.

Приходи на дружеството

Чл. 123д. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Приходите на пенсионноосигурителните дружества се формират от такси и удържки, определени в този кодекс, както и от управлението на собствените активи.

(2) Пенсионноосигурителното дружество може да разпределя печалба между акционерите си от управлението на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и на собствените си активи по реда на Търговския закон и на този кодекс.

Вътрешен контрол

Чл. 123е. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество създава специализирана служба за вътрешен контрол, чието ръководство се избира и освобождава от управителните органи на дружеството.

(2) Общото събрание на акционерите приема правила за организацията и дейността на службата за вътрешен контрол.

Информационна система

Чл. 123ж. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) За дейността си по допълнително пенсионно осигуряване дружеството е длъжно да изгради и поддържа информационна система, която трябва да отговаря на изисквания, утвърдени от заместник-председателя на комисията.

Предоставяне на информация

Чл. 123з. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) В съответствие с устава си и с правилника на съответния фонд за допълнително пенсионно осигуряване пенсионноосигурителното дружество е длъжно:

1. да запознава осигурените лица и осигурителите с правилника на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и с всички негови изменения и допълнения;
2. да изпраща безплатно на осигурените лица до 31 май всяка година извлечение от техните индивидуални партиди за предходната календарна година по образец, утвърден от заместник-председателя на комисията;
3. извън случая по т. 2 да осигури възможност на всяко осигурено във фонда лице при поискване да получи информация за своята индивидуална партида.

(2) Пенсионноосигурителното дружество, осигурителните посредници и упълномощените от тях лица не могат да предоставят на трети лица информацията, с която разполагат за осигурените лица, пенсионерите, техните наследници и осигурителите, с изключение на случаите, предвидени в други закони.

Изисквания към рекламата

Чл. 123и. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно:

1. да не рекламира продукти и услуги, които не предоставя в момента, както и бъдеща доходност от инвестициите;

2. да не укрива или прикрива съществени факти и обстоятелства и да не включва в рекламата си неясни формулировки на постигнати резултати, неверни или заблуждаващи данни;

3. да не организира лотарии.

(2) Заместник-председателят на комисията утвърждава изискванията към съдържанието на рекламните или писмените информационни материали на пенсионните фондове и пенсионноосигурителните дружества.

(3) Всички разходи, свързани с рекламата на пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване, са за сметка на пенсионноосигурителното дружество.

Раздел III

(Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Дружества за допълнително доброволно осигуряване
за безработица и/или професионална квалификация

Определение

Чл. 123к. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Дружествата за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация, наричани по-нататък "осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация", са акционерни дружества, лицензирани по реда на този кодекс и регистрирани по Търговския закон.

(2) Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация имат предмет на дейност единствено допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.

(3) Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация не могат да извършват търговски сделки, които не са пряко свързани с дейността им.

(4) Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация могат да създават сдружения с нестопанска цел за представяне на свои общи интереси и за реализация на общи проекти.

(5) Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация нямат право да участват в граждански дружества и в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, както и да придобиват акции в други осигурителни дружества за безработица и/или професионална квалификация.

(6) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация развива своята дейност съгласно разпоредбите на този кодекс и в съответствие с устава си и с правилниците на управляваните от него фондове за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.

Акции и капитал

Чл. 123л. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация може да издава само поименни безналични акции с право на един глас.

(2) Минималният размер на капитала на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация е 500 000 лв.

(3) Капиталът трябва да е изцяло внесен в пари към момента на подаване на заявлението за получаване на лицензия за извършване на дейност по допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.

(4) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация трябва да разполага по всяко време със собствен капитал (капиталова база) в размер не по-малък от 50 на сто от минималния капитал по ал. 2.

(5) Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация не могат да разпределят дивиденди в размери и по начин, които биха довели до нарушаване на изискванията на ал. 4.

(6) Когато собственият капитал (капиталовата база) на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация спадне под размера, определен в ал. 4, то уведомява в тридневен срок заместник-председателя на комисията, като представя оздравителна програма за привеждане в тримесечен срок на собствения капитал в съответствие с изискванията на кодекса.

(7) Заместник-председателят на комисията одобрява или отказва да одобри оздравителната програма в 7-дневен срок от получаването ѝ.

(8) В периода на изпълнение на оздравителната програма осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация не могат да разпределят дивиденди.

(9) При неодобряване на програмата или при неизпълнение на одобрената програма заместник-председателят на комисията предприема действията по чл. 344, ал. 1, т. 5.

(10) Изискванията към състава и структурата на собствения капитал (капиталовата база) на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация и към минималните ликвидни средства на дружеството и управляваните от него фондове за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се определят с наредбата по чл. 121в, ал. 10.

Фирма

Чл. 123м. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Фирмата на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация задължително съдържа в комбинация думите "допълнително", "доброволно", "осигуряване", "за безработица" и "за професионална квалификация" или производни на тях.

(2) Дружества, които не притежават лицензия за извършване на дейност по допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация, не могат да използват в своята фирма в комбинация думите по ал. 1 или техни равнозначни на български или на чужд език.

Приложими разпоредби

Чл. 123н. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) За неуредените въпроси относно учредяването, лицензирането, управлението, представляването и дейността на осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация, включително за договорите с банка-попечител и с лицата по чл. 123в, се прилагат разпоредбите на глава девета, раздел II.

ДЯЛ ВТОРИ

(Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Глава девета "а"

(Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Ред за осъществяване

Чл. 124. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Допълнителното задължително пенсионно осигуряване се осъществява при условията и по реда на този дял въз основа на сключен договор на осигуреното лице с пенсионноосигурително дружество или въз основа на служебно разпределение при условията на чл. 137, ал. 4 и чл. 140, ал. 4.

(2) Осигурително правоотношение с пенсионноосигурителното дружество възниква от датата на сключване на осигурителен договор или от датата на служебното разпределение във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

Принципи

Чл. 125. (1) Допълнителното задължително пенсионно осигуряване се осъществява въз основа на принципите на:

1. задължителност на участието;
2. юридическа самостоятелност на пенсионноосигурителното дружество и на универсалните и на професионалните пенсионни фондове;
3. прозрачност, разделност и изключителност на дейността;
4. разрешителен режим и държавно регулиране;
5. задължителна периодична отчетност и разкриване на информация;
6. лоялна конкуренция между пенсионноосигурителните дружества;
7. представяване интересите на осигурените лица.

(2) Допълнителното задължително пенсионно осигуряване се осъществява чрез пенсионни схеми на капиталово покривен принцип на базата на дефинираните вноски.

Управление на средствата на пенсионния фонд

Чл. 126. Средствата на пенсионния фонд се управляват с грижата на добър търговец при спазване принципите на надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация в интерес на осигурените лица.

Осигурени лица

Чл. 127. (1) (В сила от 1.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., бр. 67 от 2003 г.) Задължително се осигуряват за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд лицата, родени след 31 декември 1959 г., ако са осигурени при условията и по реда на част първа.

(2) Лицата, работещи при условията на първа и втора категория труд, задължително се осигуряват и в професионален пенсионен фонд за пенсия за ранно пенсиониране, независимо от възрастта.

(3) За лицата по ал. 1 индивидуалният коефициент по чл. 70 се намалява на базата на съотношението между размерите на осигурителните вноски за универсалния пенсионен фонд и за фонд "Пенсии" по ред, определен с акт на Министерския съвет.

(4) (Нова - ДВ, бр. 119 от 2002 г., изм., бр. 67 от 2003 г., в сила от 1.01.2004 г.) От 1 януари 2004 г. лицата по чл. 4, ал. 1, т. 4 се осигуряват за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд.

(5) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Служителите в Националната разузнавателна служба, служба "Военна информация" на Министерството на отбраната и Специалната куриерска служба на Министерството на транспорта и съобщенията не се осигуряват за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд.

Персоналност на осигуряването

Чл. 128. (1) (Предишен текст на чл. 128 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Допълнителното задължително пенсионно осигуряване е персонално. Всеки осигурен в универсален и в професионален пенсионен фонд има индивидуален осигурителен номер и индивидуална осигурителна партида.

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., изм., бр. 67 от 2003 г.) За лицата по чл. 4, ал. 1, т. 4 Националният осигурителен институт и пенсионноосигурителните дружества водят данните в отделни регистратури съгласно Закона за защита на класифицираната информация.

(3) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Данните за лицата по ал. 2 се предоставят по ред, определен от управителя на Националния осигурителен институт и председателя на Държавната комисия по сигурността на информацията.

Индивидуална партида

Чл. 129. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване и средствата, прехвърлени от друг фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване, се записват и натрупват по индивидуалната партида на всяко осигурено лице към датата на постъпването им по сметката на фонда.

(2) Всяко осигурено лице може да има само една индивидуална партида в универсален, съответно в професионален пенсионен фонд. В индивидуалната партида се правят записи за направените вноски, прехвърлените суми и удръжките.

(3) Индивидуалната партида се води в левове и в дялове. Вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване и средствата, прехвърлени от друг фонд, се отчитат в дялове и в части от дялове.

(4) Удръжките като процент от всяка осигурителна вноска се извършват преди определянето на дяловете по ал. 3.

(5) Всеки дял представлява пропорционална част от нетните активи на фонда. Дяловете в един фонд са равни помежду си по стойност, определена и обявена съгласно ал. 9.

(6) Стойността на всички дялове и части от дялове във фонда е равна на стойността на нетните активи на фонда.

(7) Доходът от инвестиране на средствата на фонда се включва при определянето на стойността на един дял съгласно ал. 5.

(8) Не се допуска преразпределяне на средства и дялове между индивидуалните партиди.

(9) Редът и начинът за изчисляване и обявяване на стойността на един дял, както и изискванията към воденето на индивидуалната партида се определят с наредбата по чл. 181.

(10) В деня на постъпването на първата вноска във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване или в деня на първото отчитане на натрупаните средства по индивидуалните партиди в дялове стойността на един дял е равна на 1 лв.

(11) Натрупаните средства в индивидуалната партида на осигурените лица не подлежат на принудително изпълнение.

Осигурени социални рискове

Чл. 130. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Размер на пенсията

Чл. 131. (1) (Предишен текст на чл. 131 - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Пенсията се определя на основата на натрупаната сума в индивидуалната партида от направените вноски и доходите от тяхното инвестиране, намалена с таксите и удръжките, предвидени в този дял, и в зависимост от

продължителността на живота след пенсиониране в съответствие с утвърдените биометрични таблици.

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Когато размерът на пенсията е до 20 на сто от социалната пенсия за старост, сумата се изплаща на пенсионера наведнъж или разсрочено при придобиване на правото.

Държавно регулиране и контрол

Чл. 132. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Глава десета

ФОНДОВЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Учредяване, управление и представляване на пенсионните фондове

Чл. 133. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Допълнителното задължително пенсионно осигуряване се осъществява чрез участие в универсални и/или професионални пенсионни фондове, които се учредяват и управляват от лицензирани по реда на този кодекс пенсионноосигурителни дружества.

(2) Универсалните и професионалните пенсионни фондове се представляват при взаимоотношенията си с трети лица единствено от лицензирани пенсионноосигурителни дружества.

(3) Пенсионноосигурителните дружества и универсалните и професионалните пенсионни фондове са отделни юридически лица.

(4) Пенсионноосигурителните дружества могат да учредяват и да управляват само един универсален и един професионален пенсионен фонд.

(5) Универсалните и професионалните пенсионни фондове се създават за неопределен срок.

Отговорност на пенсионноосигурителните дружества

Чл. 134. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Пенсионноосигурителните дружества отговарят имуществено пред осигурените лица за загуби, настъпили в резултат на недобросъвестно изпълнение на своите задължения по отношение управлението и представляването на съответните пенсионни фондове. В случай на несъстоятелност в активите на пенсионноосигурителните дружества не се включват сумите в пенсионния резерв по чл. 192, ал. 2.

(2) Пенсионните фондове не отговарят с активите си за загуби, настъпили в резултат на действия на учредилите ги дружества, както и за загуби от дейността на пенсионноосигурителното дружество, което ги управлява и представлява.

Наименование на пенсионния фонд

Чл. 135. (1) Наименованието на пенсионния фонд задължително съдържа в комбинация думите "пенсионен", "професионален" или "универсален" и "фонд" или техни производни, както и указание за неговия вид.

(2) Само фонд, регистриран в съответствие с този кодекс, може да използва в своето наименование, в описанието на своите дейности или при рекламиране в комбинация думите "пенсионен", "професионален" или "универсален" и "фонд" или техни производни.

Забрана за придобиване по давност

Чл. 136. Активи на универсален и/или на професионален пенсионен фонд не могат да се придобиват по давност.

Универсален пенсионен фонд

Чл. 137. (1) Универсален пенсионен фонд се учредява от лицензирано пенсионноосигурително дружество с решение на неговите органи за управление.

(2) Лицензираното пенсионноосигурително дружество може да учредява само един универсален пенсионен фонд.

(3) Осигурените лица участват в универсален пенсионен фонд чрез индивидуално заявление до пенсионноосигурителното дружество, подадено в срок до три месеца от възникване на задължението за осигуряване.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., бр. 112 от 2003 г.) За лицата, неизбрали универсален пенсионен фонд по реда на ал. 3, се извършва служебно разпределение по регистрираните универсални фондове по начин и ред, определени от Националния осигурителен институт и комисията.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Минимален брой участници в универсален пенсионен фонд

Чл. 138. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Права при осигуряване в универсален пенсионен фонд

Чл. 139. (1) Осигуряването в универсален пенсионен фонд дава право на:

1. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) допълнителна пожизнена пенсия за старост след придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по част първа;
2. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., бр. 67 от 2003 г.) еднократно изплащане до 50 на сто от средствата, натрупани по индивидуалната партия, при пожизнено загубена работоспособност над 70,99 на сто;
3. еднократно или разсрочено изплащане на суми на наследниците на починало осигурено лице и на пенсионер при условията и по реда на този дял.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Професионален пенсионен фонд

Чл. 140. (1) Професионален пенсионен фонд се учредява от лицензирано пенсионноосигурително дружество с решение на неговите органи за управление.

(2) Лицензираното пенсионноосигурително дружество може да учредява само един професионален пенсионен фонд.

(3) Осигурените лица участват в професионален пенсионен фонд чрез индивидуално заявление до пенсионноосигурителното дружество, подадено в срок до три месеца от възникване на задължението им за осигуряване.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., бр. 112 от 2003 г.) За неизбралите професионален пенсионен фонд по реда на ал. 3 се извършва служебно разпределение по регистрираните професионални фондове по начин и ред, определени от Националния осигурителен институт и комисията.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Участници в професионален пенсионен фонд

Чл. 141. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Права при осигуряване в професионален пенсионен фонд

Чл. 142. (1) Осигуряването в професионален пенсионен фонд дава право на:

1. срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране за работещите при условията на първа и втора категория труд съобразно категорията труд;
2. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., изм., бр. 67 от 2003 г.) еднократно изплащане до 50 на сто от средствата, натрупани по индивидуалната партия, при пожизнено загубена работоспособност над 70,99 на сто;

3. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) еднократно или разсрочено изплащане на суми на наследниците на починало осигурено лице или на пенсионер при условията и по реда на този дял.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Правилник за организацията и дейността на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване

Чл. 143. (1) Правилникът за организацията и дейността на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване се приема от общото събрание на акционерите на пенсионноосигурителното дружество.

(2) Правилникът за организацията и дейността на пенсионния фонд трябва да съдържа:

1. наименованието на фонда;
2. наименованието, седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество, което го управлява;
3. условията за допълнително задължително пенсионно осигуряване, диференцирано за професионален и за универсален пенсионен фонд;
4. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) условията и реда за сключване на осигурителни или пенсионни договори, реда за измененията и допълненията в тях и условията за тяхното прекратяване;
5. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) условията и реда за водене на индивидуални партии и за предоставяне на осигуреното лице на извлечения от тях;
6. (доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) периода и начина за разпределяне на доходите от инвестиции и основните цели и ограничения на инвестиционната политика на фонда;
7. размера на таксите и удържките, събирани от пенсионноосигурителното дружество;
8. условията, реда и сроковете за изплащане на пенсиите и на еднократните или разсрочените плащания;
9. условията, реда и сроковете за прехвърляне на натрупаните средства по индивидуалната партия;
10. условията и реда за извършване на изменения и допълнения в правилника;
11. изрично упоменаване на начина и реда за обяви и съобщения, свързани с дейността на пенсионния фонд;
12. методите и периодичността на оценка на активите на фонда;
13. (доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) правата и задълженията на пенсионноосигурителното дружество, на лицата по чл. 123г, ал. 2, на осигуреното лице, работодателите и другите осигурители;
14. (нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) реда и начина за формиране на резерв за изплащане на пожизнени пенсии;
15. (нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) реда и начина за гарантиране на минимално равнище на доходност от инвестиране на средствата на осигурените лица.

Изменение и допълнение на правилника на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване

Чл. 144. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Измененията и допълненията на правилника по чл. 143, ал. 2 се одобряват от заместник-председателя на комисията. Заместник-председателят произнася в срок от един месец от получаването на заявлението. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Пенсионноосигурителното дружество уведомява осигурените лица за конкретните изменения и допълнения в правилника за организацията и дейността на пенсионния фонд лично или чрез публикация в два централни всекидневника в едноседмичен срок от получаване на решението на заместник-председателя на комисията.

Разрешение за управление на пенсионен фонд

Чл. 145. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., бр. 67 от 2003 г.) (1) Разрешението за управление на универсален или на професионален фонд се издава от заместник-председателя на комисията. За получаване на разрешение лицензираното пенсионноосигурително дружество подава до комисията писмено искане, към което прилага:

1. решението на общото събрание на лицензираното пенсионноосигурително дружество за учредяване на универсален или професионален пенсионен фонд;
 2. правилника за организацията и дейността на универсалния или на професионалния пенсионен фонд;
 3. актюерски разчети за предлаганите пенсионни схеми и имената и личните данни на актюера;
 4. образци на осигурителни и пенсионни договори;
 5. предварителни договори с банка-попечител и инвестиционен посредник;
 6. финансов отчет на дружеството към последно число на предходния месец;
 7. справка за програмна и техническа обезпеченост на информационната система на дружеството;
 8. справка за организационната структура на дружеството и неговата кадрова обезпеченост;
 9. удостоверение за актуално съдебно състояние на пенсионноосигурителното дружество.
- (2) Заместник-председателят на комисията може да изисква и други данни и допълнителна информация във връзка с документите по ал. 1 и да определя срок за предоставянето им.

Срок за разглеждане на искането за разрешение за управление на пенсионен фонд

Чл. 146. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Заместник-председателят на комисията се произнася за решение в едномесечен срок от подаване на искането по чл. 145, а когато се поискат допълнителни сведения и документи - в едномесечен срок от предоставянето им.

(2) При прието искане за издаване на разрешение с липсващи или нередовни документи заместник-председателят на комисията уведомява в 14-дневен срок пенсионноосигурителното дружество за неизправностите и определя срок за отстраняването им.

(3) Заместник-председателят на комисията уведомява писмено заявителя за решението по ал. 1 в 7-дневен срок от вземането му.

Отказ за даване на разрешение за управление на пенсионен фонд

Чл. 147. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Заместник-председателят на комисията отказва да издаде разрешение, когато:

1. след изтичането на определения срок по чл. 146, ал. 1 и 2 не са представени допълнителните документи или сведения или не са отстранени неизправностите;
2. не са изпълнени изискванията на този кодекс;
3. липсва необходимата финансова, кадрова или информационна обезпеченост на пенсионноосигурителното дружество.

(2) В случай на отказ пенсионноосигурителното дружество може да направи ново искане за получаване на разрешение за управление на универсален или професионален пенсионен фонд не по-рано от 6 месеца от датата на отказа.

Вписване в съда

Чл. 148. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Окръжният съд по седалището на фонда вписва в регистъра си съответно универсалния или професионалния фонд, ако пенсионноосигурителното дружество е подало заявление за вписване в 6-месечен срок от получаване на разрешението от заместник-председателя на комисията.

(2) Заявлението за вписване в съда съдържа:

1. наименованието, седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество;
2. наименованието на пенсионния фонд;
3. трите имена и ЕГН на лицата, които управляват и представляват пенсионноосигурителното дружество.

(3) Универсалният или професионалният фонд се вписват в регистъра на окръжния съд по неговото седалище.

(4) Фондът за допълнително задължително пенсионно осигуряване възниква като юридическо лице от деня на вписването в регистъра на съда.

Отнемане на разрешението за управление на фонд

Чл. 149. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Заместник-председателят на комисията отнема разрешението за управление на универсален или професионален фонд при:

1. констатиране, че документите, послужили като основание за издаването на разрешението, съдържат неверни данни;
2. неподаване на заявлението за вписване в съда в 6-месечен срок от получаване на разрешението за управление на универсален или професионален фонд;
3. преобразуване на пенсионноосигурително дружество, когато управлението на фонда преминава към друго пенсионноосигурително дружество;
4. прекратяване на фонда поради вливане в или сливане с друг фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване;
5. наличие на реална и непосредствена заплаха за интересите на осигурените лица;
6. отнемане на пенсионната лицензия на пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда.

Необходими документи за вписване

Чл. 150. (1) За вписване на универсален и/или на професионален пенсионен фонд пред съда се представят следните документи:

1. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) разрешение за управление на универсален или професионален пенсионен фонд;
2. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) правилникът за организацията и дейността на универсалния или на професионалния пенсионен фонд;
3. уставът на пенсионноосигурителното дружество, което управлява и представлява пенсионния фонд;
4. удостоверение за актуално съдебно състояние на пенсионноосигурителното дружество;

5. (изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) списък на членовете на управителните органи на пенсионноосигурителното дружество;
6. пенсионна лицензия на пенсионноосигурителното дружество;
7. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) решението на общото събрание на пенсионноосигурителното дружество за учредяване на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване;
8. трите имена и единният граждански номер на лицата, които управляват и представляват пенсионноосигурителното дружество.

(2) В съдебния регистър се вписват наименованието на универсалния и/или на професионалния пенсионен фонд; наименованието, седалището и адресът на управление на пенсионноосигурителното дружество, учредило фонда; начинът на представляване от пенсионноосигурителното дружество.

Срок за произнасяне на съда

Чл. 151. Съдът разглежда заявлението за вписване в 14-дневен срок от датата на подаването му.

Отказ за вписване

Чл. 152. Съдът отказва да извърши вписването, ако не са изпълнени изискванията, определени в този дял.

Задължение за представяне на препис от съдебното решение

Чл. 153. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., бр. 67 от 2003 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да представи на комисията заверен препис от съдебното решение за вписване в 7-дневен срок от получаването му.

Отговорност за разходите по вписването

Чл. 154. Всички разходи по вписването на универсалния и/или на професионалния пенсионен фонд и всички предприети действия за целите на неговото учредяване и вписване се извършват от името и за сметка на пенсионноосигурителното дружество.

Задължения на пенсионноосигурителното дружество след отнемане на разрешението за управление на пенсионен фонд

Чл. 154а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) След отнемане на разрешението за управление на универсален или професионален пенсионен фонд пенсионноосигурителното дружество не може да сключва нови договори и да предлага нови условия за допълнително задължително пенсионно осигуряване, както и да изменя условията по сключени осигурителни договори за съответния фонд.

(2) Отнемането на разрешението за управление на универсален или професионален пенсионен фонд не освобождава пенсионноосигурителното дружество от задълженията му по сключените договори.

Задължение на заместник-председателя на комисията след отнемане на разрешението за управление на пенсионен фонд

Чл. 154б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Заместник-председателят на комисията изпраща съобщение за отнемане на разрешението за управление на универсален или професионален пенсионен фонд до съда, извършил вписването, обнародва съобщението в "Държавен вестник" и го публикува най-малко в два централни всекидневника.

Попечителски съвет

Чл. 155. (1) Интересите на осигурените във фондовете се представляват от попечителски съвет.

(2) В състава на попечителския съвет влизат по равен брой представители на национално представените организации на работниците и служителите и на работодателите и един представител на пенсионноосигурителното дружество.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., бр. 67 от 2003 г.) Правата и задълженията на попечителския съвет се регламентират с акт на Министерския съвет по предложение на комисията.

(4) Предложенията и решенията на попечителския съвет имат препоръчителен характер за пенсионноосигурителното дружество.

Надзор

Чл. 156. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., отм., бр. 67 от 2003 г.).

Глава единадесета

ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ

Вид и размер на осигурителните вноски

Чл. 157. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Размерът на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване е:

1. за универсален пенсионен фонд:

а) за 2005 г. - 3 на сто;

б) за 2006 г. - 4 на сто;

в) от 2007 г. - 5 на сто;

2. за професионален пенсионен фонд:

а) 12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;

б) 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд.

(2) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) С размера на осигурителните вноски по ал. 1, т. 1 се намаляват осигурителните вноски по чл. 6, ал. 1 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., предишна ал. 2, бр. 112 от 2004 г.) Вноските за универсалните пенсионни фондове се разпределят между осигурителите и осигурените лица в съотношението по чл. 6, ал. 3.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Вноските за професионалните пенсионни фондове са изцяло за сметка на осигурителите.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Самоосигурените лица се осигуряват в универсален пенсионен фонд изцяло за своя сметка.

(6) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., предишна ал. 5, бр. 112 от 2004 г.) Осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване се внасят върху доходите, за които се дължат осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, с изключение на чл. 9, ал. 6 и 7 и § 9, ал. 2 и 3.

(7) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г., предишна ал. 6, бр. 112 от 2004 г.) Осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване в професионален пенсионен фонд за лицата, които получават пенсия за осигурителен стаж и възраст, се превеждат във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване.

Превеждане на осигурителна вноска

Чл. 158. Осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване се превеждат едновременно с осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване.

Събиране на осигурителните вноски

Чл. 159. (1) Осигурителните вноски за пенсионните фондове се събират от Националния осигурителен институт.

(2) Осигурителните вноски по ал. 1 се превеждат в специализирана сметка за задължително допълнително пенсионно осигуряване на Националния осигурителен институт.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) Националният осигурителен институт превежда получените вноски в срок до 30 дни от постъпването им от специализираната сметка по сметка на съответния пенсионен фонд, посочена от пенсионноосигурителното дружество, което го управлява.

(4) В зависимост от размера на получените в пенсионния фонд суми пенсионноосигурителното дружество заплаща на Националния осигурителен институт такса за обслужване, размерът на която се определя ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.

(5) Таксата за обслужване по ал. 4 се превежда от пенсионноосигурителното дружество в Националния осигурителен институт в 10-дневен срок от постъпването на сумите от осигурителните вноски по сметката на пенсионния фонд.

(6) За неоснователно забавяне на превода на сумите по ал. 3 и 5 пенсионноосигурителното дружество и Националният осигурителен институт си дължат законна лихва за периода на забавянето.

(7) Взаимоотношенията между Националния осигурителен институт и пенсионноосигурителното дружество се уреждат с договор.

(8) Пенсионноосигурителното дружество носи отговорност пред осигурените лица само за реално преведените от Националния осигурителен институт осигурителни вноски.

Глава дванадесета

ДАНЪЧНИ ОБЛЕКЧЕНИЯ

Освобождаване от данък

Чл. 160. (1) Приходите на универсалния и на професионалния пенсионен фонд не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане.

(2) Приходите от инвестиране на активите на универсалния и на професионалния пенсионен фонд, разпределени по индивидуалните партии на осигурените лица, не се облагат с данък по смисъла на Закона за облагане доходите на физическите лица.

(3) Услугите по допълнителното задължително пенсионно осигуряване не се облагат с данък по реда на Закона за данък върху добавената стойност.

(4) Финансовият резултат на лицензираните дружества за допълнително задължително пенсионно осигуряване се намалява с пенсионния резерв, формиран по условията на чл. 192, ал. 2, както и с дохода от неговото инвестиране.

Приспадане на личните вноски от облагаемия доход

Чл. 161. Личните осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд от физическите лица се приспадат от дохода им преди данъчното облагане по начин, ред и в размери, определени със Закона за облагане доходите на физическите лица.

Вноски за разход

Чл. 162. Вноските на работодателите за допълнително задължително пенсионно осигуряване се признават за разход за дейността по Закона за корпоративното подоходно облагане.

Глава тринадесета

ПРАВА НА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА

Ограничения за осигуряване в пенсионен фонд

Чл. 163. Осигурените лица имат право да се осигуряват само в един универсален и/или в един професионален пенсионен фонд.

Освобождаване от отговорност за задължения

Чл. 164. Осигурените лица и пенсионният фонд не отговарят за задълженията на пенсионноосигурителното дружество, което го е учредило и го управлява.

Права на осигурените лица

Чл. 165. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Осигурените лица в универсален пенсионен фонд имат право на допълнителна пожизнена пенсия за старост, а осигурените в професионален пенсионен фонд - на срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране.

(2) Пенсиите по ал. 1 са лични.

Видове пенсии

Чл. 166. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Право на допълнителна пожизнена пенсия за старост

Чл. 167. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Правото на допълнителна пожизнена пенсия за старост възниква, когато осигуреният придобие право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при условията на част първа от този кодекс.

(2) По желание на осигурения фондът за допълнително задължително пенсионно осигуряване може да изплаща допълнителна пожизнена пенсия за старост пет години преди навършване на възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 - 3, при условие че натрупаните средства по индивидуалната му партида позволяват отпускане на такава пенсия в размер не по-малък от размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 - 3.

Право на професионална пенсия

Чл. 168. (1) Правото на професионална пенсия за ранно пенсиониране за работещите при условията на първа и втора категория труд възниква при наличие на:

1. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., бр. 112 от 2004 г.) не по-малко от 10 години осигурителен стаж при условията на първа категория труд и 8 години по-ниска възраст от възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 - 3;

2. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., бр. 112 от 2004 г.) не по-малко от 15 години осигурителен стаж при условията на втора категория труд и 3 години по-ниска възраст от възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 - 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Професионалната пенсия за ранно пенсиониране се получава до момента на придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по част първа.

Определяне размера на пенсията

Чл. 169. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Размерът на допълнителната пожизнена пенсия за старост се определя на базата на:

1. натрупаните средства по индивидуалната партида;
2. биометричните таблици, одобрени от заместник-председателя на комисията;
3. техническия лихвен процент, одобрен от заместник-председателя на комисията.

(2) Размерът на срочната професионална пенсия за ранно пенсиониране се определя на базата на:

1. натрупаните средства по индивидуалната партида;
2. срока на получаване;
3. техническия лихвен процент, одобрен от заместник-председателя на комисията.

Пенсионен договор

Чл. 169а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) При придобиване право на пенсия по условията на този дял между пенсионноосигурителното дружество и пенсионера се сключва пенсионен договор.

(2) Пенсионният договор задължително съдържа:

1. наименованието, седалището, адреса на управление, съдебната регистрация, номер и дата на пенсионната лицензия, БУЛСТАТ и данъчния номер на пенсионноосигурителното дружество;
2. имената и личните данни на пенсионера;
3. вида и размера на пенсията и начина за нейното преизчисляване;
4. срока на получаване на пенсията;
5. реда и начина за изплащане на пенсията;
6. права на наследниците на пенсионера;
7. реда и начина за предоставяне на информация на пенсионера;
8. разходи по изплащането на пенсията;
9. условията за прекратяване на договора.

Права на наследниците

Чл. 170. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) При смърт на осигуреното лице на наследниците, преживелия съпруг, низходящите или възходящите, се изплащат еднократно или разсрочено натрупаните средства по индивидуалната му партида, като се спазват редът на наследяване и размерът на наследствените дялове, съгласно Закона за наследството.

(2) При смърт на пенсионер на универсален или професионален фонд на наследниците по ал. 1 се изплаща остатъкът от средствата по индивидуалната му партида.

(3) Когато осигуреното лице или пенсионерът няма наследници по ал. 1, натрупаните средства по индивидуалната партида в универсален фонд се прехвърлят в пенсионния резерв, а натрупаните средства по индивидуалната партида в професионален фонд се прехвърлят в държавния бюджет.

Право на прехвърляне

Чл. 171. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Осигуреното лице има право да промени участието си във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и да прехвърли натрупаните средства по индивидуалната партида от един в друг съответен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, ако са изтекли две години от датата на сключване на първия му осигурителен договор или от датата на служебното му разпределение след възникване на задължението му за осигуряване.

(2) Извън случаите по ал. 1 участието във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване може да се променя след изтичане на една година от сключване на договора за осигуряване в него.

(3) Осигурените лица могат да променят без ограничение участието си във фонда при несъгласие с извършени промени в правилника му, ако в тримесечен срок от уведомлението по чл. 144, ал. 2 подадат заявление за това, освен ако тези промени произтичат от изменение на нормативната уредба.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.).

(5) Редът и начинът за промяна на участието във фонд и прехвърляне на натрупаните суми по индивидуалната партида на осигуреното лице от един фонд в друг съответен фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, се определят с наредба на комисията.

Право на изтегляне на набраните суми

Чл. 172. Осигуреното лице има право при пенсиониране да изтегли еднократно или да прехвърли набраните средства по индивидуалната партида от професионалния фонд в универсален фонд, ако не е придобило право на професионална пенсия при условията на чл. 168.

Право на безплатна информация

Чл. 173. (1) Осигуреното лице има право на безплатна информация за натрупаните средства по индивидуалната му партида, за доходността от тяхното управление и за произтичащите от набраните средства пенсионни права най-малко веднъж в рамките на една календарна година по начин и ред, определени в правилника на пенсионноосигурителното дружество.

(2) При смърт на осигуреното лице правото по ал. 1 се придобива от лицата по чл. 170, ал. 1.

Сигнална функция

Чл. 174. (1) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., бр. 67 от 2003 г.) Осигуреното лице и лицата по чл. 170, ал. 1 имат право да сигнализират попечителския съвет и комисията за нарушения в дейността на пенсионноосигурителното дружество.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., бр. 67 от 2003 г.) Попечителският съвет, съответно комисията, са длъжни да отговорят писмено на всяка жалба до два месеца от датата на получаването ѝ.

Глава четиринадесета

АКТИВИ И ИНВЕСТИЦИИ

Принципи на инвестиране

Чл. 175. Средствата на универсалния и на професионалния пенсионен фонд се инвестират при спазване принципите на надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация.

Инвестиране

(Загл. изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Чл. 176. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Средствата на пенсионния фонд могат да бъдат инвестирани само във:

1. ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата;
2. ценни книжа, приети за търговия на регулираните пазари на ценни книжа;
3. общински облигации;
4. банкови депозити;
5. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) ипотечни облигации, издадени от местни банки съгласно Закона за ипотечните облигации;
6. (нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) деривати на ценни книжа - пут-опции на индексни инструменти, търгувани на регулирани пазари на ценни книжа, ако се използват за намаляване на инвестиционните рискове;
7. (нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) инвестиционни имоти.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Не по-малко от 50 на сто от активите на пенсионния фонд трябва да бъдат инвестирани в ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Не повече от 5 на сто от активите на пенсионния фонд могат да бъдат инвестирани в инвестиционни имоти, като не се допуска тяхното ползване за нуждите на пенсионноосигурителното дружество и на свързаните с него лица.

Забрана за инвестиране

Чл. 177. (1) (Предишен текст на чл. 177 - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Активите на универсалния и на професионалния пенсионен фонд не могат да бъдат инвестирани във:

1. ценни книжа, които не са напълно изплатени;
2. ценни книжа, издадени от пенсионноосигурителното дружество, което го управлява, или от свързани с него лица;
3. (нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) ценни книжа, издадени от банката- попечител 123В, ал. 1 или от свързани с тях лица;
4. (нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) ценни книжа или инвестиционни имоти, собственост на пенсионноосигурителното дружество, което го управлява, или на свързани с него лица.

(2) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Пенсионноосигурителното дружество или свързани с него лица не могат да придобиват ценни книжа или инвестиционни имоти, притежавани от управляван от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

Ограничения при инвестирането

Чл. 178. (1) Пенсионноосигурителното дружество може да инвестира до 5 на сто от активите на универсалния и на професионалния пенсионен фонд в ценни книжа, издадени от едно дружество.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., бр. 67 от 2003 г.) Заместник- председателят на комисията може да разреши на едно пенсионноосигурително дружество да инвестира до 10 на сто от активите на универсалния или на професионалния пенсионен фонд в ценни книжа, издадени от едно дружество. Заместник- председателят на комисията издава писмено разрешение в 3-дневен срок от получаване на заявлението.

(3) Пенсионноосигурителното дружество и универсалният и професионалният пенсионен фонд не могат да придобиват повече от 10 на сто от акциите на един емитент или да придобиват участие, чрез което да определят пряко или непряко повече от половината от членовете на управителния орган или по друг начин да упражняват решаващо влияние върху вземането на решения във връзка с дейността на емитента.

(4) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Не повече от 25 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в банкови депозити, като инвестициите в банкови депозити в една банка не могат да превишават 10 на сто от активите на фонда.

(5) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Заместник-председателят на комисията може да разреши на пенсионноосигурително дружество да инвестира до 35 на сто от активите на универсалния или на професионалния пенсионен фонд в банкови депозити със срок един месец. Заместник-председателят на комисията издава или отказва да издаде писмено разрешение в 3-дневен срок от получаване на заявлението.

(6) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Не повече от 30 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в ипотечни облигации, като инвестициите в ипотечни облигации, издадени от една банка, не могат да превишават 10 на сто от активите на фонда.

(7) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Не повече от 10 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в общински облигации, като инвестициите в общински облигации, издадени от една община, не могат да превишават 5 на сто от активите на фонда.

(8) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Не повече от 10 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в акции, емитирани от български емитенти и търгувани на регулирани пазари.

(9) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Не повече от 20 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в корпоративни облигации, емитирани от български емитенти и търгувани на регулирани пазари.

(10) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Не повече от 2,5 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в деривати на ценни книжа - пutoпции на индекси и облигации, търгувани на регулирани пазари на ценни книжа, ако се използват за намаляване на инвестиционните рискове.

Забрана за предоставяне на заеми

Чл. 179. Пенсионноосигурителното дружество не може да предоставя заеми или да бъде гарант на трети лица с активите на универсалния и на професионалния пенсионен фонд.

Инвестиции в чужбина

Чл. 180. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество може да инвестира не повече от 15 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване в чуждестранни ценни книжа.

(2) Видовете чуждестранни ценни книжа, изискванията към тях и регулираните пазари, на които те се търгуват, както и редът за извършване на инвестициите по ал. 1 се уреждат с наредба на министъра на финансите съгласувано с управителя на Българската народна банка.

Нарушаване на ограниченията

Чл. 180а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно в тридневен срок да уведоми заместник-председателя на комисията при нарушение на инвестиционните ограничения по чл. 176, 178 и 180 в резултат на:

1. промяна в пазарните цени на активите;
2. промяна в стойността на активите на пенсионния фонд;
3. придобиване на права при увеличаване на капитала на даден емитент;
4. намаляване на капитала чрез обезсилване на акции.

(2) Заместник-председателят на комисията може да предостави на дружеството в случаите по ал. 1 до 6-месечен срок за привеждане на активите на фонда в съответствие с разпоредбите на чл. 176, 178 и 180.

Оценка на активите

Чл. 181. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., бр. 67 от 2003 г.) Начинът и редът за оценка на активите и пасивите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и на пенсионноосигурителното дружество, на стойността на нетните активи на фонда, изчисляването и обявяването на стойността на един дял, както и изискванията към воденето на индивидуалните партии, се определят с наредба на комисията.

Договор с инвестиционен посредник

Чл. 182. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Договор с банки-депозитари

Чл. 183. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., отм., бр. 67 от 2003 г.).

Актьорско обслужване

Чл. 184. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., отм., бр. 67 от 2003 г.).

Глава петнадесета

СЧЕТОВОДСТВО И ОТЧЕТНОСТ

Изисквания към счетоводството на пенсионноосигурителното дружество и на пенсионните фондове

Чл. 185. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество организира и осъществява счетоводството и съставя финансовите си отчети и финансовите отчети на управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване в съответствие с изискванията на Закона за счетоводството, приложимите счетоводни стандарти и разпоредбите на този кодекс.

(2) Заместник-председателят на комисията определя вида, формата и съдържанието на отчетите и на приложенията към тях, които се представят пред комисията от дружествата за допълнително пенсионно осигуряване.

Счетоводство на пенсионния фонд

Чл. 186. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Пенсионноосигурителното дружество води отделно счетоводство на всеки управляван от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и съставя отделни финансови отчети за тях.

Месечни отчети

Чл. 186а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Дружеството е длъжно да представя на заместник-председателя на комисията месечния си отчет и месечни отчети на управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване в срок до 20 дни след края на всеки месец.

(2) Месечният отчет включва финансов отчет със съдържанието по чл. 26, ал. 1 от Закона за счетоводството и приложения.

Годишни финансови отчети

Чл. 187. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Годишните финансови отчети на пенсионноосигурителното дружество и на управляваните от него пенсионни фондове се проверяват и заверяват от двама регистрирани одитори или от специализирано одиторско предприятие, определени от общото събрание на дружеството.

(2) Регистрираните одитори и специализираните одиторски предприятия са длъжни да извършват добросъвестна и безпристрастна проверка и да опазват служебната тайна.

Отчет за управлението

Чл. 188. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Отчетът за управлението и годишният финансов отчет на пенсионния фонд се приемат от общото събрание на пенсионноосигурителното дружество.

Обнародване на отчета

Чл. 189. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Приетите от общото събрание годишни финансови отчети на пенсионноосигурителното дружество и на управляваните от него пенсионни фондове се обнародват едновременно в "Държавен вестник".

Задължение за представяне на отчетите

Чл. 190. (1) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., бр. 67 от 2003 г., бр. 112 от 2003 г.) Пенсионноосигурителното дружество представя на заместник-председателя на комисията годишните финансови отчети на дружеството и на управляваните от него фондове, проверени и заверени по реда на чл. 187, ал. 1, одиторски доклади и отчет за управлението в срок три месеца след края на финансовата година.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., бр. 67 от 2003 г.) Пенсионноосигурителните дружества са длъжни да представят при поискване от комисията финансови отчети, които отразяват финансовото им състояние и състоянието на управляваните от тях пенсионни фондове.

Глава шестнадесета

ПЕНСИОННИ РЕЗЕРВИ

Гаранции за изпълнение на задълженията

Чл. 191. Пенсионноосигурителното дружество, което управлява универсален и/или професионален пенсионен фонд, гарантира с активите си изпълнението на задълженията към осигурените във фонда лица.

Резерви на пенсионноосигурителното дружество

Чл. 192. (1) Пенсионноосигурителното дружество задължително създава общи резерви по реда на Търговския закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., доп., бр. 67 от 2003 г.) Пенсионноосигурителното дружество, което управлява универсален пенсионен фонд, задължително създава пенсионен резерв по ред, определен с наредба на комисията.

(3) С пенсионния резерв се покрива изплащането на пенсиите на лицата, преживели по-дълго от предварителните актюерски разчети.

(4) Пенсионноосигурителните дружества не могат да раздават дивидент на своите акционери преди формирането на резервите.

Минимална доходност

Чл. 193. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителните дружества са задължени да постигат минимална доходност при управлението на активите на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

(2) Минималната доходност се определя от заместник-председателя на комисията към края на всяко тримесечие в процент поотделно за универсалните и професионалните пенсионни фондове на базата на постигнатата доходност от управлението на активите на всички фондове от съответния вид за предходния 24-месечен период.

(3) Минималната доходност за съответните видове пенсионни фондове представлява 60 на сто от средната постигната доходност или с 3 процентни пункта по-малка от средната - което от двете числа е по-малко.

(4) Минималната доходност се обявява от заместник-председателя на комисията до края на всеки месец, следващ отчетното тримесечие.

(5) Когато постигнатата доходност от фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване е по-ниска от минималната, пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда, е длъжно в 10-дневен срок от обявяването ѝ да покрие разликата до минималната от създадени за целта резерви.

(6) За гарантиране на минималната доходност се създават резерви в пенсионния фонд и в пенсионноосигурителното дружество.

(7) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Когато постигнатата доходност от универсален или професионален пенсионен фонд е с над 40 на сто по-висока от средната постигната доходност за съответния вид пенсионен фонд или превишава с 3 процентни пункта средната - което от двете числа е по-голямо, средствата от доходността над този процент се заделят за резерв от съответния фонд. Стойността на резерва не може да надвишава 1 на сто от активите на фонда.

(8) Пенсионноосигурителното дружество формира със собствени средства резерв за всеки управляван от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване в размер не по-малък от 1 на сто и не повече от 3 на сто от активите на съответния фонд.

(9) Ако постигнатата доходност на универсалния и професионалния пенсионен фонд е под гарантирания минимум, разликата се покрива от резерва във фонда. Когато средствата от резерва във фонда не са достатъчни, пенсионноосигурителното дружество покрива недостига със средствата от резерва по ал. 8.

(10) Средствата на резервите по ал. 7 и 8 се инвестират при спазване разпоредбите на чл. 175 - 180.

(11) Отчисленията за създаване на резерва по ал. 8 се признават за разход на пенсионноосигурителното дружество и не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане.

(12) Начинът и редът за определяне на минималната доходност, за покриване на разликата до минималната доходност и за формиране и използване на резервите по ал. 7 и 8 се уреждат с наредба на комисията.

Глава седемнадесета

(Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

ПРЕОБРАЗУВАНЕ, ПРЕКРАТЯВАНЕ, ЛИКВИДАЦИЯ И НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ НА ФОНДОВЕТЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Преобразуване на пенсионния фонд

Чл. 194. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., отм., бр. 67 от 2003 г.).

Производство по несъстоятелност

Чл. 195. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., отм., бр. 67 от 2003 г.).

Права на синдика

Чл. 196. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Права на осигурения

Чл. 197. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Задължения на заместник-председателя, ръководещ управление

"Осигурителен надзор" на Комисията за финансов надзор

Чл. 198. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Срок за упражняване на правата на осигурените

Чл. 199. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Приложимост на Закона за допълнителното доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 200. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.).

Глава осемнадесета

ТАКСИ И УДРЪЖКИ

Задължителни такси

Чл. 201. (1) За осъществяване на дейността по допълнително задължително пенсионно осигуряване и за управление на пенсионните фондове се въвеждат такси и удържки в полза на пенсионноосигурителните дружества, както следва:

1. процент от всяка осигурителна вноска - по начин, ред и в размери, установени в правилника за организацията и дейността на пенсионния фонд, като максималният размер не може да надвишава 5 на сто от сумата, която се превежда на пенсионния фонд;

2. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) инвестиционна такса в размер до 1 на сто годишно върху стойността на нетните активи в зависимост от периода, през който те са били управлявани от пенсионноосигурителното дружество.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., бр. 67 от 2003 г.) Удържката по ал. 1, т. 2 се отчислява по ред и начин, определени от комисията.

Допълнителна такса

Чл. 202. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество може да събира допълнителна такса в размер до 20 лв. при всяко прехвърляне на натрупаните средства по индивидуалната партида от един фонд към друг. Таксата се заплаща от осигуреното лице.

(2) Таксата по ал. 1 не се заплаща при прехвърляне поради несъгласие с изменения в правилника на фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

Законоустановеност на таксите

Чл. 203. Пенсионноосигурителните дружества не могат да събират други такси и удържки извън посочените в тази глава.

Глава деветнадесета

(Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

Раздел I

Отговорност за нарушения на разпоредбите на законодателството относно държавното обществено осигуряване

Основания

Чл. 204. (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., отм., бр. 67 от 2003 г.)

Установяване на нарушенията

Чл. 205. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Раздел II

Отговорност за нарушения на разпоредбите на законодателството относно допълнителното задължително пенсионно осигуряване

Отговорност за дейност без пенсионна лицензия

Чл. 206. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Отговорност за нарушения и неизпълнение на предписания

Чл. 206а. (Нов - ДВ, бр. 8 от 2003 г., отм., бр. 67 от 2003 г.)

Установяване на нарушенията

Чл. 207. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., отм., бр. 67 от 2003 г.)

Прилагане на принудителни административни мерки

Чл. 208. (Нов - ДВ, бр. 8 от 2003 г., отм., бр. 67 от 2003 г.).

ДЯЛ ТРЕТИ

(Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

ДОПЪЛНИТЕЛНО ДОБРОВОЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Глава двадесета

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Принципи

Чл. 209. (1) Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване се осъществява въз основа на принципите на:

1. доброволност на участието;
2. юридическа самостоятелност на пенсионноосигурителното дружество и на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;
3. прозрачност, разделност и изключителност на дейността;
4. разрешителен режим и държавно регулиране;
5. задължителна периодична отчетност и разкриване на информация;
6. лоялна конкуренция между пенсионноосигурителните дружества.

(2) Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване се осъществява на капиталовопокривен принцип на базата на предварително определени в договора с пенсионноосигурителното дружество осигурителни вноски.

(3) Средствата на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се управляват с грижата на добър търговец при спазване принципите на надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация, в интерес на осигурените лица.

Осигурени лица

Чл. 210. (1) Всяко физическо лице, навършило 16 години, може доброволно да се осигурява или да бъде осигурявано във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване въз основа на договор с пенсионноосигурително дружество при условията и по реда на този дял.

(2) Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване е персонално. Всеки осигурен във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване има индивидуален осигурителен номер и индивидуална партида.

Участие във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 211. Участието във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване започва от момента на сключването на осигурителния договор.

Права при осигуряване във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 212. Осигуряването във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване дава право на:

1. лична пенсия - за старост или за инвалидност;
2. наследствена пенсия - при смърт на осигуреното лице или на лице, което получава пенсия по този дял;
3. еднократно или разсрочено изплащане на натрупаните средства по индивидуалната партида;

4. еднократно или разсрочено изплащане на средства на наследниците на починало осигурено лице или на пенсионер.

Резерви на пенсионноосигурителното дружество

Чл. 213. (1) Пенсионноосигурителното дружество задължително създава общи резерви по реда на Търговския закон и пенсионни резерви.

(2) Пенсионноосигурителното дружество, което управлява фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и изплаща пожизнени пенсии, задължително създава пенсионен резерв по ред, определен от комисията.

(3) С пенсионния резерв по ал. 2 се покрива изплащането на пенсиите на лицата, преживели по-дълго от предварителните актюерски разчети.

(4) Пенсионноосигурителните дружества не могат да разпределят дивиденди на своите акционери преди формирането на резервите.

Глава двадесет и първа

ФОНДОВЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ДОБРОВОЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Определение

Чл. 214. (1) Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване се осъществява чрез участие във фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, които се учредяват и управляват от лицензирани пенсионноосигурителни дружества.

(2) Фондът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се учредява с решение на общото събрание на пенсионноосигурителното дружество, което приема и правилника за организацията и дейността на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.

(3) Едно пенсионноосигурително дружество може да учредява и да управлява само един фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.

(4) Фондът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се управлява и представлява от управителните органи на пенсионноосигурителното дружество.

(5) Пенсионноосигурителното дружество и фондът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване са отделни юридически лица.

(6) Фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се създават за неопределен срок.

(7) Седалището и адресът на управление на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване задължително съвпадат със седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество.

Отговорност на пенсионноосигурителното дружество

Чл. 215. (1) Пенсионноосигурителното дружество отговаря имуществено пред осигурените лица за загуби, настъпили в резултат на недобросъвестно изпълнение на своите задължения по отношение на управлението и представяването на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.

(2) Пенсионноосигурителното дружество гарантира с активите си изпълнението на задълженията си към осигурените лица и пенсионерите.

(3) Фондът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване не носи отговорност за задълженията и за загубите на пенсионноосигурителното дружество, което го управлява и представлява.

Наименование

Чл. 216. (1) Наименованието на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване задължително съдържа в комбинация наименованието на пенсионноосигурителното дружество и думите "пенсионен", "доброволен" и "фонд" или техни производни.

(2) Само фонд, регистриран в съответствие с този кодекс, може да използва в своето наименование в комбинация думите по ал. 1 или техни равнозначни на български или на чужд език.

Забрана за придобиване по давност

Чл. 217. Активите на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване не могат да се придобиват по давност.

Разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 218. (1) Разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се издава от заместник-председателя на комисията. За получаване на разрешение лицензираното пенсионноосигурително дружество подава до комисията писмено искане, към което прилага:

1. решението на общото събрание на лицензираното пенсионноосигурително дружество за учредяване на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;

2. правилника за организацията и дейността на фонда;

3. актюерски разчети за предлаганите пенсионни схеми и имената и личните данни на актюера;

4. образци на осигурителни и пенсионни договори;

5. предварителен договор с банка-попечител и инвестиционен посредник;

6. финансов отчет на дружеството към последното число на предходния месец;

7. справка за програмна и техническа обезпеченост на информационната система на дружеството;

8. справка за организационната структура на дружеството и неговата кадрова обезпеченост;

9. удостоверение за актуално съдебно състояние на пенсионноосигурителното дружество.

(2) Освен документите по ал. 1 заместник-председателят на комисията може да изисква и други данни и допълнителна информация във връзка с документите по т. 1 - 9 и да определя срок за предоставянето им.

Срок за разглеждане на искането за разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 219. (1) Заместник-председателят на комисията се произнася с решение в едномесечен срок от подаване на искането по чл. 218, а когато са поискани допълнителни сведения и документи - в едномесечен срок от представянето им.

(2) При прието искане за издаване на разрешение с липсващи или нередовни документи заместник-

председателят на комисията уведомява в 14-дневен срок пенсионноосигурителното дружество за неизправностите и определя срок за отстраняването им.

(3) Заместник-председателят на комисията уведомява писмено заявителя за решението по ал. 1 в 7-дневен срок от вземането му.

Отказ за даване на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 220. (1) Заместник-председателят на комисията отказва да даде разрешение, когато:

1. след изтичането на определения срок по чл. 219, ал. 1 и 2 не са представени допълнителните документи или сведения или не са отстранени неизправностите;

2. не са изпълнени изискванията на този кодекс;

3. липсва необходимата финансова, кадрова или информационна обезпеченост на пенсионноосигурителното дружество.

(2) В случай на отказ пенсионноосигурителното дружество може да направи ново искане за получаване на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване не по-рано от 6 месеца от датата на отказа.

Вписване в съда

Чл. 221. (1) Окръжният съд по седалището на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване вписва в регистъра си фонда, ако пенсионноосигурителното дружество е подало заявление за вписване в 6-месечен срок от получаване на разрешение за вписване на комисията.

(2) Заявлението за вписване в съда съдържа:

1. наименованието, седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество;

2. наименованието на пенсионния фонд;

3. трите имена и единния граждански номер на лицата, които управляват и представляват пенсионноосигурителното дружество.

(3) Към заявлението по ал. 2 се прилагат:

1. заверен препис на лицензията на пенсионноосигурителното дружество за извършване на дейност по допълнително пенсионно осигуряване;

2. уставът на пенсионноосигурителното дружество;

3. удостоверение за актуално съдебно състояние на пенсионноосигурителното дружество;

4. решението на общото събрание на пенсионноосигурителното дружество за учредяване на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;

5. правилникът за организацията и дейността на фонда за допълнително пенсионно осигуряване;

6. разрешението на заместник-председателя на комисията за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.

(4) В регистъра на окръжния съд се вписват наименованието на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване; наименованието, седалището и адресът на управление на пенсионноосигурителното дружество, учредило фонда; начинът на представляване на пенсионноосигурителното дружество.

(5) Фондът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване възниква като юридическо лице от деня на вписването в регистъра на съда.

Срок за произнасяне на съда

Чл. 222. Съдът разглежда заявлението за вписване на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване в 14-дневен срок от датата на подаването му.

Представяне на препис от съдебното решение

Чл. 223. Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да представи на комисията заверен препис от съдебното решение за вписване на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване в 7-дневен срок от получаването му.

Отговорност за разходите по вписването

Чл. 224. Всички разходи за учредяване, за получаване на разрешение за управление и за вписване на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване са за сметка на пенсионноосигурителното дружество.

Отнемане на разрешението за управление на фонд

Чл. 225. Заместник-председателят на комисията отнема разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване при:

1. констатиране, че документите, послужили като основание за издаването на разрешението, съдържат неверни данни;
2. неподаване на заявлението за вписване в съда в 6-месечен срок от получаване на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;
3. преобразуване на пенсионноосигурително дружество, когато управлението на фонда преминава към друго пенсионноосигурително дружество;
4. прекратяване на фонда поради вливане в или сливане с друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;
5. наличие на реална и непосредствена заплаха за интересите на осигурените лица;
6. отнемане на пенсионната лицензия на пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда.

Задължения на пенсионноосигурителното дружество след отнемане на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 226. (1) След отнемане на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване пенсионноосигурителното дружество не може да сключва нови договори и да предлага нови условия за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, както и да изменя условията, включително срока и размера на вноските по сключени осигурителни договори.

(2) Отнемането на разрешението не освобождава пенсионноосигурителното дружество от задълженията му по сключените договори.

Задължение на заместник-председателя на комисията след отнемане на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 227. Заместник-председателят на комисията изпраща съобщение за отнемането на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване до съда, извършил вписването, обнародва съобщението в "Държавен вестник" и го публикува най-малко в два централни всекидневника.

Правилник за организацията и дейността на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 228. (1) Правилникът за организацията и дейността на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се приема от общото събрание на акционерите на пенсионноосигурителното дружество.

- (2) Правилникът за организацията и дейността на пенсионния фонд трябва да съдържа:
1. наименованието на фонда;
 2. наименованието, седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество, което го управлява;
 3. условията за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;
 4. условията и реда за сключване на осигурителни или пенсионни договори, реда за измененията и допълненията в тях и условията за прекратяването им;
 5. видовете пенсионни схеми и тяхното описание;
 6. реда за набиране на осигурителни вноски;
 7. лицата, които имат право на наследствена пенсия;
 8. условията и реда за водене на индивидуални партии и за предоставяне на осигуреното лице на извлечения от тях;
 9. периода и начина за разпределяне на доходите от инвестиции и основните цели и ограничения на инвестиционната политика на фонда;
 10. размера на таксите и удържките, събирани от пенсионноосигурителното дружество;
 11. условията, реда и сроковете за изплащане на пенсиите и на еднократните или разсрочените плащания;
 12. условията, реда и сроковете за прехвърляне на натрупаните средства по индивидуалната партия;
 13. условията и реда за извършване на изменения и допълнения в правилника;
 14. изрично упоменаване на начина и реда за обяви и съобщения, свързани с дейността на пенсионния фонд;
 15. методите и периодичността на оценка на активите на фонда;
 16. правата и задълженията на пенсионноосигурителното дружество, на осигуреното лице, на работодателите и другите осигурители.

Изменение и допълнение на правилника на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 229. (1) Измененията и допълненията на правилника по чл. 228, ал. 2 се одобряват от заместник-председателя на комисията. Заместник-председателят на комисията един месец от получаването на заявлението. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.

(2) Пенсионноосигурителното дружество уведомява осигурените лица за конкретните изменения и допълнения в правилника за организацията и дейността на пенсионния фонд лично или чрез публикация в два централни всекидневника в срок една седмица от получаване на разрешението на заместник-председателя на комисията.

Глава двадесет и втора

ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ И ИНДИВИДУАЛНА ПАРТИДА

Осигурителни вноски

Чл. 230. (1) За осигуряване във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се правят осигурителни вноски.

(2) Вноските по ал. 1 са парични и могат да бъдат месечни, за друг период или еднократни.

(3) Вноски по ал. 1 могат да правят:

1. физически лица - за своя сметка;
2. работодатели, които са осигурители - за своите работници и служители;
3. органи, които са осигурители - за:
 - а) държавните служители;
 - б) съдиите, прокурорите, следователите, съдия-изпълнителите, съдиите по вписванията и

съдебните служители;

в) кадровите военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица по Закона за Министерството на вътрешните работи, и държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица по Закона за изпълнение на наказанията;

г) възложители, които са осигурители - за лицата, с които е сключен договор за възлагане на управление или контрол;

4. други осигурители - физически или юридически лица - в полза на трети лица

(4) Вноските от осигурителите се внасят по индивидуалната партида на осигуреното лице и се водят отделно от личните вноски и от вноските на другия осигурител за това лице.

(5) Внасянето на осигурителни вноски от осигурителите не задължава осигуреното лице да прави вноски за своя сметка.

Забрана за дискриминация

Чл. 231. Осигурителят не може да откаже допълнително доброволно пенсионно осигуряване на работници и служители на основание на народност, произход, пол, сексуална ориентация, раса, цвят на кожата, възраст, политически или други убеждения, религия или вяра, членуване в синдикални и други обществени организации и движения, семейно, обществено и материално положение и наличие на психически и физически увреждания.

Колективно трудово договаряне

Чл. 232. Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване, извършвано от работодателя, може да бъде предмет на колективното трудово договаряне.

Задължение за превеждане на осигурителна вноска

Чл. 233. Осигурителите са длъжни по желание на осигуреното лице да удържат от възнаграждението му за съответния месец осигурителната вноска, която е за негова сметка, и да я превеждат на съответния фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.

Индивидуална партида

Чл. 234. (1) Вноските за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и средствата, прехвърлени от друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, се записват и натрупват по индивидуалната партида на всяко осигурено лице към датата на постъпването им по сметката на фонда.

(2) Всяко осигурено лице може да има само една индивидуална партида във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване. В индивидуалната партида се правят записи за направените вноски, прехвърлените суми и удръжките.

(3) Индивидуалната партида се води в левове и в дялове. Вноските за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и средствата, прехвърлени от друг фонд, се отчитат в дялове и в части от дялове.

(4) Удръжките като процент от всяка осигурителна вноска се извършват преди отчитането им в дялове по ал. 3.

(5) Всеки дял представлява пропорционална част от нетните активи на фонда. Дяловете в един фонд са равни помежду си по стойност, определена и обявена съгласно ал. 9.

(6) Стойността на всички дялове и части от дялове във фонда е равна на стойността на нетните активи на фонда.

(7) Доходът от инвестиране средствата на фонда се включва при определянето на стойността на един дял съгласно ал. 5.

(8) Не се допуска преразпределение на средства между индивидуалните партии.

(9) Редът и начинът за изчисляване и обявяване на стойността на един дял, както и изискванията към воденето на индивидуалната партия се определят с наредба на комисията.

(10) В деня на постъпване на първата вноска във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или в деня на първото отчитане на натрупаните средства по индивидуалните партии в дялове стойността на един дял е равна на един лев.

(11) Натрупаните средства в индивидуалните партии на осигурените лица не подлежат на принудително изпълнение.

(12) По време на натрупването на средства в индивидуалните партии на осигурените лица не могат да се правят други отчисления освен посочените в този кодекс.

Глава двадесет и трета

ДОГОВОРИ

Сключване на осигурителен договор

Чл. 235. (1) Договорът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване урежда отношенията по доброволното пенсионно осигуряване и се сключва между пенсионноосигурителното дружество, от една страна, и осигуреното лице или осигурителя, от друга страна.

(2) Когато осигурителният договор е сключен между осигурител и пенсионноосигурително дружество, то е в полза на осигурените лица.

(3) В случаите на ал. 2 при сключването на договора се изисква предварително писмено съгласие от лицето, в чиято полза се сключва договорът.

Ограничения на правата на осигурените лица

Чл. 236. (1) В осигурителния договор може да се ограничи правото на осигуреното лице:

1. да изтегли или да прехвърли внесените в негова полза за сметка на друг осигурител средства за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;

2. да прехвърли внесените в негова полза за сметка на работодател или лица по чл. 230, ал. 3, т. 3 средства за доброволно пенсионно осигуряване.

(2) Ограниченията по ал. 1, т. 2 не се прилагат, когато:

1. осигурителният договор е прекратен;

2. трудовото правоотношение, служебното правоотношение или договорът за управление или контрол са прекратени.

Съдържание на осигурителния договор

Чл. 237. Осигурителният договор задължително съдържа:

1. имената и адресите на страните по договора, съдебната регистрация и БУЛСТАТ на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, пенсионната лицензия и съдебната регистрация на

пенсионноосигурителното дружество, което управлява фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, данъчния номер и БУЛСТАТ;

2. предмета и обхвата на осигуряването;
3. размера на осигурителната вноска;
4. условията, реда и начина за плащане на осигурителната вноска и на допълнителната

пенсия от фонда;

5. датата на сключването и влизането в сила на осигурителния договор;
6. условията за прекратяване на договора;
7. размера на таксите и удръжките.

Срок

Чл. 238. Осигурителният договор е безсрочен и се съставя и подписва в толкова екземпляра, колкото са страните по него.

Задължение за предоставяне на правилника на фонда

Чл. 239. При сключване на договор за доброволно пенсионно осигуряване осигуреното лице, осигурителят или друг осигурител получава при поискване заверено копие от правилника на фонда, действащ към датата на сключване на договора.

Прекратяване на осигурителния договор

Чл. 240. (1) Осигурителният договор не може да бъде прекратен едностранно от пенсионноосигурителното дружество освен в случаите, предвидени в този кодекс.

(2) Осигурителният договор се прекратява задължително в следните случаи:

1. при смърт на осигурения;
2. когато осигуреният по собствена воля премине в друго пенсионноосигурително дружество;
3. при еднократно изтегляне на цялата набрана сума по индивидуалната партида.

Пенсионен договор

Чл. 241. (1) При придобиване право на пенсия по условията на този дял се сключва пенсионен договор с пенсионноосигурителното дружество.

(2) Пенсионният договор задължително съдържа реквизитите по чл. 169а, ал. 2.

Консултативен съвет

Чл. 242. (1) Интересите на осигурените лица във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се представляват от консултативен съвет.

(2) Изискванията към състава, правата и задълженията на консултативния съвет се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на комисията.

Глава двадесет и четвърта

ПРАВА НА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА

Лична пенсия за старост

Чл. 243. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Правото на лична пенсия за старост възниква при придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по реда на част първа.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) По желание на осигуреното лице фондът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване може да изплаща лична пенсия за старост при навършване на възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 - 3 или до пет години преди навършване на тази възраст.

(3) Личната пенсия за старост може да бъде пожизнена или срочна по избор на осигуреното лице.

Лична пенсия за инвалидност

Чл. 244. (1) Правото на лична пенсия за инвалидност възниква от датата на инвалидизирането, посочена в решението на териториалната експертна лекарска комисия или на Националната експертна лекарска комисия.

(2) Личната пенсия за инвалидност може да бъде пожизнена или срочна в зависимост от решението на органите по ал. 1.

Права на наследниците

Чл. 245. (1) Лицата, които имат право на наследствена пенсия по този дял, се определят в правилника на фонда и се посочват в осигурителния договор.

(2) При смърт на осигуреното лице и когато няма лица по ал. 1, натрупаните средства по индивидуалната партида се дължат на наследниците по закон.

(3) Когато няма лица по ал. 1 и няма наследници по закон, натрупаните средства по индивидуалната партида остават в резерва за изплащане на пожизнени пенсии.

(4) При смърт на пенсионер и когато няма лица по ал. 1, на неговите наследници по закон се изплаща остатъкът от средствата в индивидуалната му партида.

(5) Когато няма лица по ал. 1 и наследници на починал пенсионер, дължимите средства остават в пенсионния резерв.

Размер на пенсията

Чл. 246. (1) Размерът на пожизнената пенсия по този дял се определя на базата на:

1. натрупаните средства по индивидуалната партида;
2. биометричните таблици, одобрени от заместник-председателя на комисията;
3. техническия лихвен процент, одобрен от заместник-председателя на комисията.

(2) Размерът на срочната пенсия по този дял се определя на базата на:

1. натрупаната сума по индивидуалната партида;
2. срока на получаване;
3. техническия лихвен процент, одобрен от заместник-председателя на комисията.

Право на прехвърляне

Чл. 247. (1) Осигуреното лице има право да прехвърли натрупаните средства по индивидуалната партида или част от тях от един в друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, учреден и управляван от друго пенсионноосигурително дружество, не повече от веднъж в рамките на една календарна година.

(2) Извън случаите по ал. 1 осигуреното лице има право да прехвърли натрупаните средства по индивидуалната партида в друг фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, при несъгласие с извършени промени в правилника за организацията и дейността на фонда, ако в тримесечен срок от уведомяването по чл. 229, ал. 2 подаде заявление за това, освен ако тези промени произтичат от изменение в нормативната уредба.

(3) Осигуреното лице има право не повече от веднъж в рамките на една календарна година да прехвърли натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски или част от тях по индивидуална партида в същия или в друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване на съпруг или на роднини по права линия до втора степен.

(4) Редът и начинът за прехвърляне на натрупаните средства по индивидуалната партида от един в друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се определят с наредбата по чл. 171, ал. 5.

Право на изтегляне и изплащане на натрупаните средства

Чл. 248. (1) Осигуреното лице има право да изтегли по всяко време натрупаните по индивидуалната партида средства от лични осигурителни вноски.

(2) Средствата, натрупани от вноски на осигурителя, могат да се изплащат на осигуреното лице само при придобиване право на лична пенсия за старост или за инвалидност.

(3) При придобиване право на лична пенсия за старост или инвалидност осигуреният има право на избор между съответния вид пенсия при условията на този дял или на еднократно или разсрочено изплащане на натрупаните средства по индивидуалната му партида.

Глава двадесет и пета

ИНВЕСТИЦИИ

Ред за инвестиране

Чл. 249. За инвестициите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се прилагат разпоредбите на глава четиринадесета, доколкото в тази глава не е предвидено друго.

Инвестиране на средствата

Чл. 250. При инвестиране на средствата на фонд за допълнително пенсионно осигуряване не се прилагат изискванията за минимална доходност.

Инвестиционни ограничения

Чл. 251. (1) Не по-малко от 30 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване трябва да бъдат инвестирани в ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата.

(2) Не повече от 10 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в инвестиционни имоти в страната, като не се допуска тяхното ползване за нуждите на пенсионноосигурителните дружества и на свързаните с тях лица.

(3) Не повече от 2,5 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в деривати на ценни книжа - пут-опции на индекси и облигации, търгувани на регулираните пазари на ценни книжа, ако се използват за намаляване на инвестиционните рискове.

(4) Не повече от 20 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в чуждестранни ценни книжа.

Глава двадесет и шеста

СЧЕТОВОДСТВО И ОТЧЕТНОСТ

Счетоводство на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 252. Пенсионноосигурителното дружество организира и осъществява счетоводството и съставя финансовите отчети на управлявания от него фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване в съответствие с разпоредбите на глава петнадесета.

Глава двадесет и седма

ДАНЪЧНИ ОБЛЕКЧЕНИЯ

Освобождаване от данък

Чл. 253. (1) Приходите на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане.

(2) Приходите от инвестиране на активите на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, разпределени по индивидуалните партии на осигурените лица, не се облагат с данък по реда на Закона за облагане доходите на физическите лица.

(3) Услугите по допълнително пенсионно осигуряване не се облагат с данък по реда на Закона за данък върху добавената стойност.

(4) Финансовият резултат на пенсионноосигурителното дружество се намалява със:

1. собствените средства на дружеството, с които е покрит недостиг в пенсионните резерви;
2. приходите от инвестиране на средствата на пенсионните резерви.

Приспадане на личните вноски от облагаемия доход

Чл. 254. Личните вноски за допълнително доброволно пенсионно осигуряване от физическите лица се приспадат от дохода им преди данъчното облагане по ред, начин и в размери, определени със Закона за облагане доходите на физическите лица.

Признаване на разход

Чл. 255. Вноските на осигурителите за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се признават за разход по ред, начин и в размери, определени със Закона за корпоративното подоходно облагане.

Глава двадесет и осма

ТАКСИ И УДРЪЖКИ

Законоустановени такси и удържки

Чл. 256. Пенсионноосигурителното дружество събира такси и удържки за управлението на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, както следва:

1. еднократна встъпителна такса за откриване на индивидуална осигурителна партида - не повече от 10 лв.;
2. удържка като процент от всяка осигурителна вноска - до 7 на сто;
3. инвестиционна такса в размер до 10 на сто от дохода, реализиран от инвестирането на средствата.

Допълнителни такси

Чл. 257. (1) Пенсионноосигурителното дружество може да събира допълнителни такси в следните случаи:

1. при всяко прехвърляне на натрупани средства по индивидуалната осигурителна партида от един фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване в друг съответен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество;
2. при всяко изтегляне (изцяло или частично) на натрупаните средства по индивидуалната осигурителна партида преди придобиване на право на лична пенсия за старост или за инвалидност;
3. когато осигуреното лице поиска извлечение за състоянието на индивидуалната си партида повече от веднъж годишно.

(2) Таксите по ал. 1, т. 1 и 2 не се заплащат:

1. при прехвърляне или изтегляне поради несъгласие с изменения в правилника на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;

2. при преобразуване или прекратяване на пенсионноосигурителното дружество или на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;

3. от наследниците на починало осигурено лице или пенсионер.

Размер на таксите и удръжките

Чл. 258. (1) Конкретният размер на таксите и удръжките по тази глава се определят в правилника на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.

(2) Таксите по чл. 257, ал. 1 са в размер до 20 лв.

Законоустановеност на таксите

Чл. 259. Пенсионноосигурителните дружества не могат да събират други такси и удръжки извън посочените в тази глава.

ДЯЛ ЧЕТВЪРТИ

(Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

ДОПЪЛНИТЕЛНО ДОБРОВОЛНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА БЕЗРАБОТИЦА И/ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Глава двадесет и девета

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Принципи

Чл. 260. (1) Допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация се осъществява при спазването на принципите на:

1. доброволност на участието;
2. юридическа самостоятелност на осигурителното дружество и на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;
3. прозрачност, разделност и изключителност на дейността;
4. разрешителен режим и държавно регулиране;
5. задължителна периодична отчетност и разкриване на информация;
6. лоялна конкуренция между осигурителните дружества.

(2) Допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация се осъществява на капиталовопокривен принцип на базата на предварително определени в договора с осигурителното дружество осигурителни вноски.

Управление на средствата на фондовете за допълнително доброволно осигуряване за безработица или професионална квалификация

Чл. 261. Средствата на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или професионална квалификация се управляват с грижата на добър търговец при спазване принципите на надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация в интерес на осигурените лица.

Осигурени лица

Чл. 262. (1) Във фондовете за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат доброволно да се осигуряват или да бъдат осигурявани:

1. работниците и служителите;
2. държавните служители;
3. съдиите, прокурорите, следователите, съдия-изпълнителите, съдиите по вписванията и съдебните служители;

4. кадровите военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица по Закона за Министерството на вътрешните работи, и държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица по Закона за изпълнение на наказанията;

5. изпълнителите по договори за управление и контрол на търговски дружества;

6. (изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) лицата, регистрирани като упражняващи свободна професия, занаятчийска дейност, като земеделски производители или тютюнопроизводители;

7. лицата, упражняващи трудова дейност като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества;

8. лицата, изпратени на работа в чужбина от български посредник;

9. лицата, които извършват друга трудова дейност без трудово правоотношение.

(2) Лицата по ал. 1 се осигуряват чрез сключване на договор с осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация при условията и по реда на този дял.

Участие във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 263. Участието във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация започва от момента на сключването на осигурителния договор.

Права при осигуряване във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 264. (1) Осигуряването във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица дава право на парично обезщетение за безработица.

(2) Осигуряването във фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация дава право на изплащане на средства за обучение при заявена потребност от осигуреното лице и осигурителя - заедно или поотделно.

(3) Осигурените лица имат право на разпореждане със средствата, натрупани по индивидуалната им партида, при условията и по реда на този дял, правилниците на фондовете и осигурителните договори.

(4) Осигурителите имат право на разпореждане със средствата, натрупани по тяхната партида, при условията и по реда на този дял, правилниците на фондовете и осигурителните договори.

Глава тридесета

ФОНДОВЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ДОБРОВОЛНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА БЕЗРАБОТИЦА ИЛИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Учредяване, управление и представителство

Чл. 265. (1) Допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация се осъществява чрез участие във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, които се учредяват и управляват от лицензирани осигурителни дружества за безработица и/или професионална квалификация.

(2) Фондът за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се учредява с решение на общото събрание на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация, което приема и правилника на фонда.

(3) Едно осигурително дружество за безработица и/или професионална квалификация може да учредява и да управлява по един фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица и един фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация.

(4) Фондът за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се управлява и представлява от управителните органи на осигурителното дружество.

(5) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация и фондът за допълнително доброволно осигуряване за безработица или фондът за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация са отделни юридически лица.

(6) Фондовете за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се създават за неопределен срок.

(7) Седалището и адресът на управление на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация задължително съвпада със седалището и адреса на управление на осигурителното дружество.

Отговорност на осигурителното дружество за
безработица и/или професионална квалификация

Чл. 266. (1) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация отговаря имуществено пред осигурените лица за загуби, настъпили в резултат на недобросъвестно изпълнение на своите задължения по отношение на управлението и представляването на фондовете за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.

(2) Осигурителното дружество по ал. 1 гарантира с активите си изпълнението на задълженията си към осигурените лица.

(3) Фондът за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация не носи отговорност за задълженията и за загубите на осигурителното дружество, което го управлява и представлява.

Наименование на фонд за безработица или за професионална квалификация

Чл. 267. (1) Наименованието на фонд за безработица или за професионална квалификация задължително съдържа в комбинация думите "допълнително", "доброволно", "осигуряване", "за безработица", "за професионална квалификация" и "фонд" или техни производни, както и указание за вида на фонда.

(2) Само фонд, регистриран в съответствие с този кодекс, може да използва в своето наименование в комбинация думите по ал. 1 или техни равнозначни на български или на чужд език.

Забрана за придобиване по давност

Чл. 268. Активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация не могат да се придобиват по давност.

Разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване
за безработица или за професионална квалификация

Чл. 269. (1) Разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се издава от заместник-председателя на комисията. За получаване на разрешение лицензираното осигурително дружество за безработица и/или за професионална квалификация подава писмено искане, към което прилага:

1. решението на общото събрание на лицензираното осигурително дружество за учредяване на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;

2. правилника за организацията и дейността на фонда;
3. образци на осигурителни договори;
4. предварителен договор с банка-попечител и инвестиционен посредник;
5. справка за програмна и техническа обезпеченост на информационната система на фонда;
6. финансов отчет на дружеството към последно число на предходния месец;
7. справка за организационната структура на дружеството и неговата кадрова обезпеченост;
8. удостоверение за актуално съдебно състояние на осигурителното дружество.

(2) Заместник-председателят на комисията може да изисква и други данни и допълнителна информация във връзка с документите по ал.1 и да определя срок за предоставянето им.

Срок за разглеждане на искането за разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 270. (1) Заместник-председателят на комисията дава или отказва да даде разрешение в едномесечен срок от подаване на искането по чл. 269, а когато са поискани допълнителни сведения и документи - в едномесечен срок от представянето им.

(2) При прието искане за издаване на разрешение с липсващи или нередовни документи заместник-председателят на комисията уведомява в 14-дневен срок осигурителното дружество за неизправностите и определя срок за отстраняването им.

(3) Заместник-председателят на комисията уведомява писмено заявителя за решението по ал. 1 в 7-дневен срок от вземането му.

Отказ за даване на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 271. (1) Заместник-председателят на комисията отказва да даде разрешение, когато:

1. след изтичането на определения срок по чл. 270, ал. 1 и 2 не са представени допълнителните документи или сведения или не са отстранени неизправностите;
2. не са изпълнени изискванията на този кодекс;
3. липсва необходимата финансова, кадрова или информационна обезпеченост на осигурителното дружество.

(2) В случай на отказ осигурителното дружество може да направи ново искане за получаване на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация не по-рано от 6 месеца от датата на отказа.

Вписване в съда

Чл. 272. (1) Окръжният съд по седалището на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация вписва в регистъра си фонда, ако осигурителното дружество е подало заявление за вписване в 6-месечен срок от получаване на разрешението на заместник-председателя на комисията.

(2) Заявлението за вписване в съда съдържа:

1. наименованието, седалището и адреса на управление на осигурителното дружество;

2. наименованието на фонда за безработица или за професионална квалификация;
3. трите имена и единния граждански номер на лицата, които управляват и представляват осигурителното дружество.

(3) Към заявлението се прилагат:

1. заверен препис на лицензията на осигурителното дружество за осигуряване за безработица и/или професионална квалификация;
2. уставът на осигурителното дружество за осигуряване за безработица и/или професионална квалификация;
3. удостоверение за актуално съдебно състояние на осигурителното дружество за осигуряване за безработица и/или професионална квалификация;
4. решението на общото събрание на дружеството за учредяване на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;
5. правилникът на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;
6. разрешението от заместник-председателя на комисията за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.

(4) В регистъра на окръжния съд се вписват: наименованието на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация; наименованието, седалището и адресът на управление на дружеството, учредило фонда; начинът на представляване на дружеството.

(5) Фондът за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация възниква като юридическо лице от деня на вписването му в регистъра на съда.

Срок за произнасяне на съда

Чл. 273. Съдът разглежда заявлението за вписване на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация в 14-дневен срок от датата на подаването му.

Представяне на препис от съдебното решение

Чл. 274. Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация е длъжно да представи на комисията заверен препис от съдебното решение за вписване на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация в 7-дневен срок от получаването му.

Разходи по вписването

Чл. 275. Всички разходи за учредяване, за получаване на разрешение за управление и за вписване на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация са за сметка на осигурителното дружество за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.

Отнемане на разрешението за управление на фонд

Чл. 276. Заместник-председателят на комисията отнема разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация при:

1. констатиране, че документите, послужили като основание за издаване на разрешението, съдържат неверни данни;

2. неподаване на заявлението за вписване в съда в 6-месечен срок от получаване на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;

3. преобразуване на осигурително дружество - когато управлението на фонда преминава към друго осигурително дружество;

4. прекратяване на фонда поради вливане в или сливане с друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;

5. наличие на реална и непосредствена заплаха за интересите на осигурените лица;

6. отнемане на лицензията на осигурителното дружество, управляващо фонда.

Задължения на осигурителното дружество след отнемане на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 277. (1) След отнемане на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация не може да сключва нови договори и да предлага нови условия за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, както и да изменя условията, включително срока и размера на вноските по сключените осигурителни договори.

(2) Отнемането на разрешението не освобождава осигурителното дружество от задълженията му по сключените договори.

Задължение на заместник-председателя на комисията след отнемане на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 278. Заместник-председателят на комисията изпраща съобщение за отнемането на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация до съда, извършил вписването, обнародва съобщението в "Държавен вестник" и го публикува най-малко в два централни всекидневника.

Правилник за организацията и дейността на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 279. (1) Правилникът за организацията и дейността на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се приема от общото събрание на акционерите на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация.

(2) Правилникът за организацията и дейността на фонда трябва да съдържа:

1. наименованието на фонда;

2. наименованието, седалището и адреса на управление на осигурителното дружество, което го управлява;

3. условията и реда за сключване на осигурителни договори, реда за измененията и допълненията в тях и условията за тяхното прекратяване;

4. условията и реда за водене на индивидуални партии на осигурените лица за безработица и/или професионална квалификация и партии на осигурителя за професионална квалификация и за предоставяне на извлечения от тях;

5. периода и начина за разпределяне на дохода от инвестиции и основните цели и ограничения на инвестиционната политика на фонда;
6. размера на таксите и удържките, събирани от осигурителното дружество;
7. условията, реда и сроковете за изплащане на обезщетенията за безработица и средствата за обучение;
8. условията, реда и сроковете за прехвърляне на натрупаните средства по индивидуалната партида и по партидата на осигурителя;
9. условията и реда за извършване на изменения и допълнения в правилника;
10. начина и реда за подаване на обяви и съобщения, свързани с дейността на фонда;
11. методите и периодичността на оценка на активите на фонда;
12. правата и задълженията на осигурителното дружество, на осигуреното лице и на осигурителите.

Изменение и допълнение на правилника на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 280. (1) Измененията и допълненията на правилника по чл. 279, ал. 2 се одобряват от заместник-_____ председателя на комисията. Заместник-председателят се произнася за получаване на заявлението. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.

(2) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация уведомява осигурените лица за конкретните изменения и допълнения в правилника за организацията и дейността на фонда лично или чрез публикация в два централни всекидневника в 7-дневен срок от получаване разрешението на заместник-председателя на комисията.

Глава тридесет и първа

ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ И ПАРТИДИ

Вид и размер на осигурителните вноски

Чл. 281. (1) За осигуряване във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се внасят осигурителни вноски от осигуреното лице и/или от неговия осигурител.

(2) Осигурителните вноски по ал. 1 са парични и могат да бъдат месечни, за друг период или еднократни.

Осигурителни вноски

Чл. 282. (1) Вноски по чл. 281 могат да правят:

1. физически лица - за своя сметка;
2. работодатели, които са осигурители - за своите работници и служители;
3. органи, които са осигурители - за:
 - а) държавните служители;
 - б) съдиите, прокурорите, следователите, съдия-изпълнителите, съдиите по вписванията и съдебните служители;
 - в) кадровите военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица по Закона за Министерството на вътрешните работи, и държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица по Закона за изпълнение на наказанията;

г) възложители, които са осигурители - за лицата, с които е сключен договор за възлагане на управление или контрол;

д) възложители, които са осигурители - за лицата, с които е сключен договор за извършване на друга трудова дейност без трудово правоотношение.

(2) Внасянето на осигурителни вноски от осигурителя не задължава осигуреното лице да прави вноски за своя сметка.

Забрана за дискриминация

Чл. 283. Осигурителят не може да откаже допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация на работници и служители на основание на народност, произход, пол, сексуална ориентация, раса, цвят на кожата, възраст, политически или други убеждения, религия или вяра, членуване в синдикални и други обществени организации и движения, семейно, обществено и материално положение и наличие на психически и физически увреждания.

Колективно трудово договаряне

Чл. 284. Допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация, извършвано от работодателя с или без участието на работника или служителя, може да бъде предмет на колективното трудово договаряне.

Задължение за превеждане на осигурителна вноска

Чл. 285. Когато осигурителните вноски се внасят едновременно от осигуреното лице и от осигурителя или само от осигуреното лице, по негово желание осигурителят удържа от възнаграждението за съответния месец осигурителната вноска, която е за сметка на осигуреното лице, и я превежда на фонда за безработица и/или професионална квалификация.

Индивидуална партида и партида на осигурителя

Чл. 286. (1) Личните осигурителни вноски от осигуреното лице и осигурителните вноски от осигурителя за допълнително доброволно осигуряване за безработица се натрупват в индивидуална партида на осигуреното лице и се водят в отделни сметки.

(2) Личните осигурителни вноски за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация се натрупват в индивидуална партида на осигуреното лице.

(3) Осигурителните вноски за професионална квалификация от осигурителя се натрупват в партида на осигурителя.

Глава тридесет и втора

ПРАВА НА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА И ОСИГУРИТЕЛИТЕ

Раздел I

Права на осигурените за безработица лица

Парично обезщетение

Чл. 287. (1) Осигуреното в доброволен фонд за безработица лице има право на парично обезщетение за безработица за период не по-дълъг от 12 месеца в размер до натрупаните средства по индивидуалната партида от лични осигурителни вноски и вноските на осигурителя и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удръжките, предвидени в този дял.

(2) При прекратяване на правоотношението с осигурителя по желание или със съгласие, или поради виновно поведение на осигуреното лице на основание чл. 325, т. 1 и 2, чл. 326 и 330 от Кодекса на труда, чл. 103, ал. 1, т. 1, 2 и 5, чл. 105 и 107 от Закона за държавния служител, чл. 128, т. 1, 7 и 8, чл. 128а и чл. 128в, т. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и чл. 253, ал. 1, т. 4, 7 и 8

от Закона за Министерството на вътрешните работи, чл. 131, ал. 1, т. 2, 3 и 6 и чл. 152, ал. 1, т. 2, 3 и 4 от Закона за съдебната власт обезщетението за безработица се определя в размер до натрупаните средства по индивидуалната партида от лични осигурителни вноски и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удържките, предвидени в този дял, и 10 на сто от натрупаните средства от осигурителни вноски на осигурителя и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удържките, предвидени в този дял, за период не по-дълъг от 12 месеца.

(3) По желание на осигуреното лице сумата по ал. 1 или 2 може да му бъде изплатена наведнъж.
Възникване на правото на парично обезщетение

Чл. 288. Правото на парично обезщетение за безработица на лицата по чл. 262, ал. 1, т. 1 - 5 и т. 9 възниква от датата на прекратяване на правоотношението, а за лицата по чл. 262, ал. 1, т. 6 - 8 - от датата на прекратяване на дейността.

Права на наследниците при смърт на осигуреното лице

Чл. 289. (1) При смърт на осигуреното лице натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски и осигурителни вноски на осигурителя се изплащат еднократно на наследниците.

(2) Когато няма лица по ал. 1, натрупаните средства по индивидуалната партида остават в държавния бюджет.

Право на прехвърляне на средства в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица

Чл. 290. Осигуреното за безработица лице има право да прехвърли натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски или част от тях от един в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица, учреден и управляван от друго осигурително дружество за безработица и/или професионална квалификация, ако е изтекла една година от сключването на осигурителния договор.

Право на прехвърляне на средства на съпруг
или на роднини по права линия

Чл. 291. Осигуреното лице има право не повече от веднъж в рамките на една календарна година да прехвърли натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски или част от тях по индивидуална партида в същия или в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица на съпруг или на роднини по права линия до втора степен.

Право на изтегляне на натрупаните по индивидуалната партида средства

Чл. 292. Осигуреното за безработица лице има право да изтегли по всяко време натрупаните по индивидуалната партида средства от лични осигурителни вноски.

Преразпределяне на средства

Чл. 293. В случаите по чл. 287, ал. 2 остатъкът от средствата, натрупани в индивидуалната партида на осигуреното лице от осигурителни вноски на осигурителя, се преразпределя по партидите на останалите осигурени от този осигурител лица по ред и начин, определени в осигурителния договор.

Раздел II

Права на осигурените за професионална квалификация лица

Средства за обучение

Чл. 294. Осигуреното във фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация лице има право на средства за обучение за:

1. начална професионална квалификация за лица, които нямат такава квалификация;
2. допълнителна квалификация;
3. преквалификация;
4. образование от по-висока степен.

Право на ползване и размер на средствата за обучение

Чл. 295. (1) Правото на ползване на средства за обучение от индивидуалната партида на осигуреното лице във фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация възниква при заявена потребност от осигуреното лице от придобиване на начална професионална квалификация, допълнителна квалификация, преквалификация или образование от по-висока степен.

(2) Плащанията по ал. 1 се извършват в размер до натрупаните средства по индивидуалната партида на осигуреното лице от осигурителни вноски и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удържките, предвидени в този дял, въз основа на представени от обучаващата организация разходооправдателни и други документи.

(3) Правото на ползване на средства за обучение от партидата на осигурителя във фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация възниква при заявена потребност от осигурителя за необходимостта от придобиване на начална професионална квалификация, допълнителна квалификация, преквалификация или образование от по-висока степен с писмено съгласие на осигуреното лице.

(4) Плащанията по ал. 3 се извършват в размер до натрупаните средства по партидата на осигурителя от осигурителни вноски и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удържките, предвидени в този дял, въз основа на представени от обучаващата организация разходооправдателни и други документи.

(5) Максималният размер на сумите по ал. 4 за едно осигурено лице не може да надвишава 5-кратния среден размер на натрупаните средства за осигурените лица от този осигурител.

Права на наследниците при смърт на осигуреното лице

Чл. 296. (1) При смърт на осигуреното за професионална квалификация лице натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски се изплащат еднократно на наследниците.

(2) Когато няма лица по ал. 1, натрупаните средства по индивидуалната партида остават в държавния бюджет.

Право на прехвърляне на средства в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация

Чл. 297. Осигуреното лице има право да прехвърли натрупаните по индивидуалната му партида средства или част от тях от един в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация, учреден и управляван от друго осигурително дружество за безработица и/или професионална квалификация, ако е изтекла една година от сключването на осигурителния договор.

Право на прехвърляне на средства на съпруг или на роднини по права линия

Чл. 298. Осигуреното лице има право не повече от веднъж в рамките на една календарна година да прехвърли натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски или част от тях по индивидуална партида в същия или в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация на съпруг или на роднини по права линия до втора степен.

Право на изтегляне на натрупаните по индивидуалната партида средства

Чл. 299. Осигуреното за професионална квалификация лице има право да изтегли по всяко време натрупаните по индивидуалната партида средства от лични осигурителни вноски.

Раздел III

Права на осигурителите

Преразпределяне на средствата от партидата на осигурителя

Чл. 300. (1) В случай на прекратяване на осигуряването за професионална квалификация набраните средства по партидата на осигурителя и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удържките, предвидени в този дял, се преразпределят по индивидуалните партиди на осигурените лица по ред и начин, определени от осигурителя.

(2) В случаите, в които осигуреното лице няма открита индивидуална партида, осигурителното дружество открива такава партида.

(3) Осигурителното дружество уведомява осигурителя и осигурените лица за прехвърлянето по ал. 1 или за откриването на индивидуална партида по ал. 2.

Право на прехвърляне на средства в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация

Чл. 301. Осигурителят има право да прехвърли натрупаните по партидата му средства от осигурителни вноски за осигурените лица или част от тях от един в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация, учреден и управляван от друго осигурително дружество за безработица и/или професионална квалификация, не повече от веднъж в рамките на една календарна година.

Ред за прехвърляне

Чл. 302. Редът и начинът за прехвърляне на средствата по чл. 290, 297 и 301 се определят с наредба на комисията.

Право на информация

Чл. 303. Осигурителят има право на безплатна информация веднъж годишно за натрупаните средства по партидата му, за доходността от тяхното инвестиране и за произтичащите от натрупаните средства осигурителни права при писмено искане.

Глава тридесет и трета

ДОГОВОРИ

Сключване на осигурителни договори

Чл. 304. (1) Договорът за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация се сключва в писмена форма и урежда отношенията по доброволното осигуряване за безработица и/или професионална квалификация между осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация, от една страна, и осигуреното лице или осигурителя, от друга страна.

(2) Когато осигурителният договор се сключва между осигурителя и осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация, той е в полза на осигурените лица.

(3) За сключване на осигурителния договор по ал. 2 се изисква и предварително писмено съгласие от лицето, в чиято полза се сключва договорът.

(4) Осигурителният договор за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация е безсрочен.

Съдържание на осигурителния договор

Чл. 305. Осигурителният договор задължително съдържа:

1. имената и адресите на страните по договора, съдебната регистрация и БУЛСТАТ на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, лицензията и съдебната регистрация на осигурителното дружество, което управлява фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, данъчния номер и БУЛСТАТ;
2. предмета и обхвата на осигуровките;
3. размера на осигурителната вноска;
4. условията, реда и начина за плащане на осигурителната вноска, паричните обезщетения за безработица, средствата за обучение и преразпределянето на средствата по чл. 293 и 300;
5. датата на сключване и влизане в сила на осигурителния договор;
6. условията за прекратяване на договора;
7. размера на таксите и удръжките.

Глава тридесет и четвърта

ИНВЕСТИЦИИ

Ред за инвестиране

Чл. 306. (1) За инвестициите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се прилагат разпоредбите на глава четиринадесета, доколкото в тази глава не е предвидено друго.

(2) При инвестиране на средствата на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация не се прилагат изискванията за минимална доходност.

Инвестиране на средствата

Чл. 307. Средствата на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да се инвестират само във:

1. ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата;
2. ценни книжа, приети за търговия на регулираните пазари на ценни книжа;
3. банкови депозити;
4. ипотечни облигации, издадени от местни банки, съгласно Закона за ипотечните облигации;
5. общински облигации.

Инвестиционни ограничения

Чл. 308. (1) Не повече от 80 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата.

(2) Не повече от 60 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в банкови депозити, но не повече от 10 на сто в една банка.

(3) Не повече от 30 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в ипотечни облигации, като инвестициите в ипотечни облигации, издадени от една банка, не могат да превишават 10 на сто от активите на фонда.

(4) Не повече от 10 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в общински облигации, като инвестициите в общински облигации, издадени от една община, не могат да превишават 5 на сто от активите на фонда.

(5) Не повече от 10 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в акции, емитирани от български емитенти и търгувани на регулирани пазари.

(6) Не повече от 20 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в корпоративни облигации, емитирани от български емитенти и търгувани на регулирани пазари.

Глава тридесет и пета

СЧЕТОВОДСТВО И ОТЧЕТНОСТ

Счетоводство на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 309. Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация организира и осъществява счетоводството и съставя финансовите си отчети и финансовите отчети на управляваните от него фондове за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация в съответствие с разпоредбите на глава петнадесета.

Глава тридесет и шеста

ДАНЪЧНИ ОБЛЕКЧЕНИЯ

Освобождаване от данък

Чл. 310. (1) Приходите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане.

(2) Приходите от инвестиране на активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, разпределени по индивидуалните партии на осигурените лица, не се облагат с данък по реда на Закона за облагане доходите на физическите лица.

(3) Услугите по допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация не се облагат с данък по реда на Закона за данък върху добавената стойност.

Приспадане на личните вноски от облагаемия доход

Чл. 311. Личните вноски за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация от физическите лица се приспадат от дохода им преди данъчното облагане по ред, начин и в размери, определени със Закона за облагане доходите на физическите лица.

Признаване за разход

Чл. 312. Вноските на осигурителите за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация се признават за разход по ред, начин и в размери, определени със Закона за корпоративното подоходно облагане.

Глава тридесет и седма

ТАКСИ И УДРЪЖКИ

Законоустановени такси и удържки

Чл. 313. Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация събира такси и удържки за управлението на фондовете за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, както следва:

1. еднократна встъпителна такса за всяко осигурено лице - не повече от 10 лв.;
2. удържка като процент от всяка осигурителна вноска - до 5 на сто за всеки фонд поотделно;
3. инвестиционна такса в размер до 10 на сто от дохода, реализиран от инвестирането на средствата на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.

Допълнителни такси

Чл. 314. (1) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация може да събира допълнителни такси в следните случаи:

1. при всяко прехвърляне на натрупани средства по партидите от един фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация в друг съответен фонд, управляван от друго осигурително дружество;
2. при всяко изтегляне (изцяло или частично) на натрупаните средства по партидите.

(2) Таксите по ал. 1 не се заплащат при прехвърляне или изтегляне поради несъгласие с изменения в правилника на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, преобразуване или прекратяване на осигурителното дружество или на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.

Размер на таксите и удържките

Чл. 315. (1) Конкретният размер на таксите и удържките по тази глава се определя в правилника на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.

(2) Таксите по чл. 314, ал. 1 са в размер до 20 лв.

Законоустановеност на таксите

Чл. 316. Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация не могат да събират други такси и удържки извън посочените в тази глава.

ДЯЛ ПЕТИ

(Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

ПРЕОБРАЗУВАНЕ, ПРЕКРАТЯВАНЕ И НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ НА ДРУЖЕСТВАТА И
ФОНДОВЕТЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

Глава тридесет и осма

ПРЕОБРАЗУВАНЕ, ПРЕКРАТЯВАНЕ И НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

Условия за преобразуване на дружество за допълнително социално

осигуряване

Чл. 317. (1) Преобразуването на дружество за допълнително социално осигуряване се извършва с предварително разрешение на комисията при следните условия:

1. доказана платежоспособност след преобразуването;
2. запазване правата на осигурените лица и на пенсионерите.

(2) При вливане или сливане на дружество за допълнително социално осигуряване е необходимо предварително разрешение от Комисията за защита на конкуренцията.

(3) При взето решение на общото събрание на акционерите за преобразуване дружеството уведомява заместник-председателя на комисията в 7-дневен срок от датата на решение

Преобразуване на дружество за допълнително социално осигуряване

Чл. 318. (1) Дружествата за допълнително социално осигуряване могат да се преобразуват чрез вливане, сливане, отделяне и разделяне.

(2) При преобразуване чрез сливане, отделяне или разделяне новосъздадените правни субекти трябва да са акционерни дружества с предмет на дейност допълнително пенсионно осигуряване, съответно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.

(3) При сливане или вливане на дружества за допълнително социално осигуряване управляваните от тях фондове за допълнително социално осигуряване се вливат във или се сливат със съответните по вид фондове. Ако управляваните фондове са различни по вид, дейността по управлението им преминава към поемащото дружество - при вливане, или към новообразуваното дружество - при сливане.

(4) В случаите на отделяне или разделяне на дружества за допълнително социално осигуряване фондовете за допълнително социално осигуряване не се преобразуват, като управлението им се поема от едно от дружествата или всяко от тях поема за управление фондове от определен вид.

Изисквания за пенсионните резерви при преобразуване на пенсионноосигурителни дружества

Чл. 319. При преобразуване на пенсионноосигурителни дружества формираните пенсионни резерви:

1. запазват предназначението си в дружеството, в което се прехвърлят;
2. не могат да се разделят или да отделят от себе си друг резерв;
3. могат да се вливат във или да се сливат с други резерви със същото предназначение.

Преобразуване на фондове за допълнително социално осигуряване

Чл. 320. (1) Фонд за допълнително социално осигуряване може да се преобразува единствено чрез сливане или вливане, при условие че се запазват правата на осигурените лица и пенсионерите.

(2) Фонд за допълнително социално осигуряване не може да се разделя или да отделя от себе си друг фонд, както и да се преобразува в търговско дружество, сдружение с нестопанска цел или кооперация.

(3) При вливане или сливане на фондове за допълнително социално осигуряване приемащият или новообразуваният фонд е правоприменик на прекратяващите се фондове.

(4) Ако дружеството за допълнително социално осигуряване не се преобразува, управляван от него фонд за допълнително социално осигуряване може да се преобразува единствено чрез вливане в

съответен фонд, управляван от друго дружество за допълнително социално осигуряване, при наличие на предварително разрешение на Комисията за защита на конкуренцията.

Разрешение за преобразуване на дружество за допълнително социално осигуряване

Чл. 321. (1) За получаване на разрешение за преобразуване дружеството за допълнително социално осигуряване подава до комисията искане, към което прилага:

1. решение на общото събрание;
2. разрешение от Комисията за защита на конкуренцията - в случаите по чл. 317, ал. 2;
3. план за преобразуване;
4. други необходими документи.

(2) Искането по ал. 1 се подава не по-късно от 3 месеца от датата на решението на общото събрание на акционерите за преобразуване на дружеството.

(3) Новосъздадените в резултат на преобразуването дружества се лицензират по реда на чл. 122а - 122г.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Когато в резултат на преобразуването на дружествата е необходимо издаване на разрешение за управление на фондове за допълнително социално осигуряване, се прилагат съответно разпоредбите на чл. 145, чл. 218 и 269.

(5) В случаите по ал. 3 и 4 документите за лицензиране и за получаване на разрешение за управление на фонд се подават едновременно с искането за получаване на разрешение за преобразуване.

Ред за издаване на разрешение за преобразуване на дружество за допълнително социално осигуряване

Чл. 322. (1) В двумесечен срок от получаване на искането по чл. 321, ал. 1 заместник-председателят на комисията внася в комисията предложение за даване или за отказ за даване на разрешение за преобразуване и предложения за издаване на лицензии в случаите по чл. 321, ал. 3.

(2) Ако заместник-председателят на комисията е поискал допълнителни сведения и документи или е дал указания за отстраняване на несъответствия със закона, срокът по ал. 1 може да се продължи с един месец.

(3) В едномесечен срок от внасянето на предложението по ал. 1 комисията се произнася с мотивирано решение за даване или за отказ за даване на разрешение за преобразуване.

(4) Комисията отказва да издаде разрешение за преобразуване, когато:

1. липсва някой от изискваните документи или има нередности в тях;
2. не са изпълнени изискванията на този кодекс и на актовете по прилагането му.

(5) Едновременно с разрешението по ал. 3 комисията издава лицензии на новообразуваните дружества.

(6) В едноседмичен срок от издаване на разрешението по ал. 3 заместник-председателят на комисията:

1. издава разрешение за управление на новообразуваните фондове за допълнително социално осигуряване;
2. отнема издадените разрешения на прекратяващите се фондове.

(7) Дружеството за допълнително социално осигуряване е длъжно да спазва плана за преобразуване и не може да внася промени в него.

Ред за издаване на разрешение за преобразуване на фонд
за допълнително социално осигуряване

Чл. 323. (1) Преобразуване на фонд за допълнително социално осигуряване при условията на чл. 320, ал. 4 се извършва с разрешение на заместник- председателя на комисията.

(2) За получаване на разрешение по ал. 1 дружеството след решение на компетентните му органи подава искане до заместник-председателя на комисията, към което прилага план за преобразуване на фонда, разрешение от Комисията за защита на конкуренцията и други необходими документи.

(3) Заместник-председателят на комисията се произнася в едномесечен срок от подаване на искането по ал. 2, а когато са поискани допълнителни сведения и документи - в едномесечен срок от получаването им.

Прекратяване на дружество за допълнително социално осигуряване

Чл. 324. Дружество за допълнително социално осигуряване се прекратява:

1. доброволно - с решение на общото събрание на акционерите;
2. принудително - с отнемане на пенсионната лицензия или на лицензията за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация;
3. при обявяване в несъстоятелност.

Прекратяване на дружество за допълнително социално осигуряване с
решение на общото събрание

Чл. 325. (1) При условията на чл. 324, т. 1 дружество за допълнително социално осигуряване се прекратява чрез ликвидация, а управляваните от него фондове за допълнително социално осигуряване - чрез вливане в съответни фондове, управлявани от други дружества за допълнително социално осигуряване.

(2) При прекратяване по реда на ал. 1 формираните пенсионни резерви запазват предназначението си, не могат да се разделят и се вливат в резерви със същото предназначение в други пенсионноосигурителни дружества.

Условия за доброволно прекратяване

Чл. 326. (1) Доброволно прекратяване на дружества за допълнително социално осигуряване се извършва с предварително разрешение на комисията при следните условия:

1. доказана платежоспособност;
2. запазване правата на осигурените лица и на пенсионерите.

(2) При взето решение на общото събрание на акционерите за прекратяване дружеството уведомява заместник- председателя на комисията в 7-дневен срок от датата на решение

Разрешение за доброволно прекратяване

Чл. 327. (1) За получаване на разрешение за прекратяване дружеството за допълнително социално осигуряване подава искане до комисията, към което прилага:

1. решение на общото събрание;
2. разрешение от Комисията за защита на конкуренцията;
3. план за ликвидация;
4. други необходими документи.

(2) Планът за ликвидация на дружества за допълнително социално осигуряване задължително трябва да съдържа и приложение, в което се уреждат условията, редът и начинът за вливане на

пенсионните резерви и за прехвърляне на средствата по индивидуалните партии на осигурените лица и гаранциите за пенсионерите.

(3) Искането по ал. 1 се подава не по-късно от два месеца от датата на решението на общото събрание на акционерите за прекратяване на дружеството.

Ред за издаване на разрешение

Чл. 328. (1) В двумесечен срок от получаване на искането заместник-председателят на комисията внася в комисията предложение за даване или за отказ за даване на разрешение за доброволно прекратяване.

(2) Ако заместник-председателят на комисията е поискал допълнителни сведения или документи, срокът по ал. 1 може да се продължи с един месец.

(3) В едномесечен срок от внасянето на предложението по ал. 1 комисията се произнася с мотивирано решение за даване или за отказ за даване на разрешение за доброволно прекратяване на дружеството.

(4) Комисията отказва да издаде разрешение, когато:

1. липсва някой от изискваните документи или има нередности в тях;
2. не са изпълнени изискванията на този кодекс и на актовете по прилагането му.

(5) Едновременно с разрешението комисията отнема лицензията на дружеството.

(6) В едноседмичен срок от издаването на решението по ал. 3 заместник-председателят на комисията отнема разрешенията за управление на фондовете.

Съдебно производство

Чл. 329. Дружеството за допълнително социално осигуряване депозира необходимите документи в окръжния съд по неговото седалище незабавно след получаване на решенията по чл. 328, ал. 3 и 6 за прекратяване на дружеството, за образуване на производство по ликвидация и за заличаване на управляваните от него фондове, като представя и заверени преписи от решенията.

Месечни отчети

Чл. 330. Ликвидаторът информира заместник-председателя на комисията за хода на производството и представя финансов отчет и отчет за дейността си пред него ежемесечно не по-късно от 15-о число на всеки месец.

Принудително прекратяване

Чл. 331. (1) За всяко дружество за допълнително социално осигуряване, на което е отнета лицензията за извършване на дейност по допълнително социално осигуряване на основание чл. 122е, ал. 1, т. 2 и 6 и ал. 2, се образува производство за принудително прекратяване.

(2) След отнемането на лицензията комисията назначава квестор до назначаване на ликвидатор.

(3) Производството се образува от окръжния съд по седалището на дружеството по искане на комисията. В искането се посочва само основанието за отнемане на лицензията, като към него се прилага заверен препис от решението за отнемане на лицензията.

(4) Ако искането отговаря на изискванията на ал. 1, съдът образува производство за ликвидация на дружеството за допълнително социално осигуряване и назначава ликвидатор.

(5) В 3-месечен срок от назначаването му ликвидаторът представя на комисията план за ликвидация с приложението по чл. 327, ал. 2 и сключва договори с други дружества за допълнително социално осигуряване за:

1. вливане в управлявани от тях фондове на съответните фондове на прекратяващото се дружество;

2. прехвърляне на средствата по индивидуалните партии на осигурените лица и на пенсионерите в съответни фондове, управлявани от дружества за допълнително социално осигуряване, при условия и по ред, определени с наредба на комисията.

(6) В едномесечен срок от получаването на плана за ликвидация заместник-председателят на комисията се произнася с решение, с което одобрява условията, реда и начина за удовлетворяване на осигурените лица и пенсионерите, предвидени в него и в приложението, или императивно определя други.

(7) При отнемане на разрешение за управление на фонд за допълнително социално осигуряване се прилагат съответно ал. 2 - 6.

Запазване предназначението на пенсионните резерви

Чл. 332. При прекратяване на пенсионноосигурително дружество по реда на чл. 331 формираните пенсионни резерви запазват предназначението си и се вливат в резерви със същото предназначение в съответните пенсионноосигурителни дружества съобразно плана и договорите по чл. 331, ал. 5.

Несъстоятелност на дружество за допълнително социално осигуряване

Чл. 333. (1) Производство по несъстоятелност на дружество за допълнително социално осигуряване се открива, когато е отнета лицензията му за извършване на дейност по допълнително социално осигуряване на основание чл. 122е, ал. 1, т. 5.

(2) Дружество за допълнително социално осигуряване е неплатежоспособно, когато:

- повече от 7 работни дни не изпълнява свое изискуемо парично задължение, или
- общата стойност на задълженията му надвишава общата стойност на неговите активи.

(3) Само комисията може да иска от съда откриване на производство по несъстоятелност на дружество за допълнително социално осигуряване.

(4) В искането на комисията се посочва основаниято, въз основа на което е отнета лицензията. Към него се прилага заверен препис от решението за отнемане на лицензията.

(5) В производството по несъстоятелност на дружество за допълнително социално осигуряване не може да се предлага план за оздравяване.

(6) Комисията назначава квестор до назначаване на синдик от съда.

Производство по несъстоятелност

Чл. 334. (1) Съдът образува делото в деня на получаване искането на комисията по чл. 333, ал. 3 и насрочва заседание не по-късно от 10 дни от образуването му.

(2) Съдът разглежда искането с участието на прокурор в заседание при закрити врата с призоваване на комисията и дружеството за допълнително социално осигуряване.

(3) Съдът с решението си:

- обявява неплатежоспособността на дружеството и определя началната й дата;
- открива производство по несъстоятелност;
- обявява дружеството за допълнително социално осигуряване в несъстоятелност;
- прекратява правомощията на органите на дружеството;
- постановява обща възбрана и запор;

6. лишава дружеството от правото да управлява и да се разпорежда с имуществото, включено в масата на несъстоятелността;

7. постановява започване на осребряване на имуществото, включено в масата на несъстоятелността, и разпределение на осребреното имущество;

8. назначава синдик.

Ограничения за синдика

Чл. 335. Синдик на дружество за допълнително социално осигуряване не може да бъде лице, което е временен синдик или синдик на друг търговец. Това обстоятелство се установява с декларация, подадена от синдика при назначаването му от съда.

Задължения на синдика

Чл. 336. (1) В тримесечен срок от назначаването му синдикът изготвя и представя на заместник-председателя на комисията план за:

1. вливане на фондове за допълнително социално осигуряване на дружеството в несъстоятелност към съответни фондове, управлявани от други дружества за допълнително социално осигуряване;

2. прехвърляне на средствата по индивидуалните партии на осигурените лица и пенсионерите от фондовете, управлявани от дружеството в несъстоятелност, в други съответни фондове за допълнително социално осигуряване при условия и по ред, определени с наредба на комисията.

(2) В едномесечен срок от получаването на плана на синдика заместник-председателят на комисията се произнася с решение, с което одобрява условията, реда и начина за удовлетворяване на осигурените лица и пенсионерите, предвидени в него, или императивно определя други.

(3) При несъстоятелност на пенсионноосигурително дружество формираните пенсионни резерви запазват предназначението си и се вливат в резерви със същото предназначение в съответните пенсионноосигурителни дружества съобразно плана по ал. 1.

(4) Синдикът представя на съда и на заместник-председателя на комисията всекото число, а при поискване - незабавно, отчет за своята дейност. Заместник-председателят може да извършва проверки на място за верността на отчетите.

Контрол върху действията на синдика

Чл. 337. (1) Заместник-председателят на комисията има право да контролира действията на синдика по управлението на имуществото на дружеството за допълнително социално осигуряване и да проверява търговските книги и съдържанието на касата.

(2) При установяване на нарушения заместник-председателят на комисията може да отправя предложения до съда за освобождаване на синдика и за назначаване на нов синдик.

Продажба на дружеството като предприятие

Чл. 338. (1) По искане на синдика или на комисията съдът може да разреши продажбата на дружество за допълнително социално осигуряване като предприятие.

(2) Съдът може да разреши извършване на сделката по ал. 1 само след получаване на положително писмено становище от комисията. Комисията се произнася в 30-дневен срок от постъпването на искането на съда.

(3) Съдът проверява дали сделката не противоречи на закона и дали не уврежда интересите на осигурените в управляваните фондове лица и на пенсионерите.

(4) Прехвърляне на собственост преди окончателното плащане на цената не се допуска.

(5) Предприятието на дружество за допълнително социално осигуряване в несъстоятелност може да бъде продадено само на друго лицензирано дружество за допълнително социално осигуряване.

(6) Сделката е допустима и когато акционерното дружество се учредява с тази цел, ако получи от комисията лицензия за извършване на дейност по допълнително социално осигуряване. В този случай съдът одобрява сделката след издаване на лицензията.

(7) Ако дружеството по ал. 6 отговаря на изискванията, комисията издава лицензия, която дава право за осъществяване на дейност по допълнително социално осигуряване. Лицензията се издава само ако заявителят разполага с капитал, който би му позволил да извършва дейност по допълнително социално осигуряване съгласно установените изисквания, след като е удовлетворил вземанията на кредиторите при условията на сделката.

(8) Купувачът отговаря само за задълженията, които е поел по одобрените от съда условия на сделката. Останалите вземания и неупражнените права се погасяват.

(9) Съдът прекратява производството по несъстоятелност след извършване на сделката.

(10) Актовете на съда по ал. 1 - 9 не подлежат на обжалване.

Приключване на производството по несъстоятелност

Чл. 339. (1) Производството по несъстоятелност приключва с решение на съда, когато имуществото на дружеството за допълнително социално осигуряване е разпределено.

(2) С решението си по ал. 1 съдът постановява заличаване на дружеството от търговския регистър.

Права на осигурените лица, пенсионерите и осигурителите при преобразуване и прекратяване

Чл. 340. (1) При преобразуване или прекратяване на дружество за допълнително социално осигуряване или на фонд за допълнително социално осигуряване дружеството, в чийто фонд е прехвърлена индивидуалната партида на осигуреното лице, задължително го уведомява за прехвърлянето и за правата му в едномесечен срок от прехвърлянето.

(2) По реда на ал. 1 за прехвърлянето се уведомяват и пенсионерите, и осигурителите, когато правят вноски за своя сметка.

(3) В случаите по ал. 1 в едномесечен срок от уведомяването осигурените лица имат право:

1. да прехвърлят средствата по индивидуалната си партида в друг фонд от същия вид - при допълнително задължително пенсионно осигуряване;

2. да прехвърлят средствата по индивидуалната си партида в друг добровolen фонд за допълнително социално осигуряване или еднократно да изтеглят натрупаните средства по индивидуалната си партида от лични вноски - при допълнително доброволно социално осигуряване.

(4) В случаите по ал. 1 в едномесечен срок от уведомяването осигурителите имат право да прехвърлят средствата по партидата си в друг добровolen фонд за безработица или за професионална квалификация.

(5) За лицата, които не са упражнили правата си по ал. 3 в определения срок, се счита, че са потвърдили мълчаливо участието си във фонда за допълнително социално осигуряване, в който е прехвърлена индивидуалната партида в резултат на преобразуването или прекратяването.

(6) В случаите по ал. 3 не се прилагат ограниченията за прехвърляне.

Приложимост на Търговския закон

Чл. 341. Доколкото в тази глава няма особени разпоредби, за преобразуването, прекратяването и несъстоятелността на дружества за допълнително социално осигуряване се прилагат съответно разпоредбите на Търговския закон.

Архивиране

Чл. 342. (1) При преобразуване на дружество или фонд за допълнително социално осигуряване управителният орган отговаря за предаването на служебната документация на дружеството и управляваните от него фондове и техните описи на дружеството правопреемник в 6-месечен срок от извършване на преобразуването.

(2) При ликвидация на дружество за допълнително социално осигуряване на съответния държавен архив се предават по установения ред в 6-месечен срок от датата на ликвидацията документите, които подлежат на постоянно съхраняване, както и:

1. протоколите и решенията на органите на управление;
2. досиетата на осигурени лица, пенсионери, осигурителни посредници и служители на дружеството;
3. договорите по чл. 123, 123б и 123в;
4. банкова, касова и счетоводна документация.

Определяне на изисквания

Чл. 343. Комисията определя с наредба изискванията към съдържанието на:

1. плана за преобразуване на дружество за допълнително социално осигуряване и на фонд за допълнително социално осигуряване;
2. приложението към плана за ликвидация на дружество за допълнително социално осигуряване;
3. плана на синдика при несъстоятелност на дружество за допълнително социално осигуряване;
4. документите по чл. 321, ал. 1, т. 4, чл. 323, ал. 2 и чл. 327, ал. 1, т. 4.

ЧАСТ ТРЕТА

(Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ И АДМИНИСТРАТИВНОАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

Глава тридесет и девета

ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ

Видове

Чл. 344. (1) За предотвратяване и преустановяване на нарушения на част втора на този кодекс и на актовете по прилагането му, за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от тях, както и когато се възпрепятства упражняването на контролна дейност, представят се неверни и заблуждаващи данни или са застрашени интересите на осигурените лица или на пенсионерите, заместник-председателят на комисията може да прилага следните принудителни административни мерки:

1. да дава задължителни предписания за предприемане на конкретни мерки в определен от него срок;

2. да дава задължителни предписания за необходими промени в правилниците на фондовете за допълнително социално осигуряване;

3. да забрани сключването на нови осигурителни договори за определен период;

4. да свика общото събрание на акционерите или да насрочи заседание на управителния и надзорния съвет (съвета на директорите) за вземане на решение за мерките, които трябва да бъдат предприети;

5. да задължи писмено пенсионноосигурителното дружество да увеличи капитала си в определен срок;

6. да забрани временно изплащането на дивиденди;

7. да забрани временно на акционер да упражнява правото си на глас, ако са нарушени изискванията на чл. 121ж, ал. 1 и 2;

8. да нареди писмено на акционер да прехвърли притежаваните от него акции в определен срок, ако са нарушени изискванията на чл. 121ж, ал. 1 и 2;

9. да задължи дружеството за допълнително социално осигуряване да прекрати договорните си отношения с банка-попечител, с инвестиционен посредник или с осигурителен посредник, ако те не отговарят на предвидените в кодекса изисквания;

10. да спре изпълнението на решение или нареждане на управителните органи на дружеството за допълнително социално осигуряване, което се отнася до дейността по допълнително социално осигуряване, ако с него се нарушават изискванията на нормативните актове по допълнително социално осигуряване;

11. да спре използването и разпространението на документи, които не са утвърдени по съответния ред;

12. да спре разпространението на реклами и информационни материали, както и провеждането на лотарии, ако те не отговарят на изискванията на чл. 123и;

13. да назначи външен одитор за сметка на дружеството за допълнително социално осигуряване;

14. да отнеме разрешение за управление на фонд за допълнително социално осигуряване.

(2) Комисията по предложение на заместник-председателя на комисията може да прилага следните принудителни административни мерки:

1. да назначи квестор в случаите, предвидени в този кодекс;

2. да разпреди писмено освобождаването на едно или повече лица, оправомощени да управляват и представляват дружество за допълнително социално осигуряване;

3. да отнеме лицензия за допълнително социално осигуряване.

(3) Комисията може да информира обществеността за приложени мерки по ал. 1 и 2 или за дейност, която застрашава интересите на осигурените лица или на пенсионерите.

(4) Мерките по ал. 1 и 2 се прилагат спрямо контролираните лица, техните служители, лица, които изпълняват ръководни функции в дружеството за допълнително социално осигуряване, или лица, упълномощени да сключват осигурителни договори и да приемат заявления за осигуряване, както и лица, притежаващи десет и над десет на сто от капитала на дружеството.

(5) При системни нарушения на този кодекс и на актовете по прилагането му от банка-попечител комисията може да предложи на Българската народна банка прилагането на мерки по чл. 65, ал. 2 от Закона за банките.

(6) При прилагането на принудителни административни мерки по ал. 1 и 2 не се прилагат разпоредбите на чл. 7, ал. 2 и чл. 11, ал. 1 от Закона за административното производство относно обясненията и възраженията на заинтересованите лица.

Производство

Чл. 345. (1) Принудителните административни мерки по чл. 344, ал. 1 се прилагат с писмена мотивирана заповед на заместник-председателя на комисията, която се съобщава на заинтересованото лице в седемдневен срок от постановяването му.

(2) Принудителните административни мерки по чл. 344, ал. 2 се прилагат с писмено мотивирано решение на комисията, което се съобщава на заинтересованото лице в седемдневен срок от постановяването му.

Обжалване

Чл. 346. (1) Заповедта по чл. 345, ал. 1 може да се обжалва само по административен ред пред комисията по реда на Закона за административното производство.

(2) Решението по чл. 345, ал. 2 подлежи на незабавно изпълнение и не може да се обжалва по съдебен ред.

Глава четиридесета

КВЕСТОР

Квестор

Чл. 347. (1) Квесторът е физическо лице.

(2) Квесторът трябва да отговаря на изискванията на чл. 121д, ал. 2, както и:

1. да не се намира с дружеството за допълнително социално осигуряване или с негов дължник в отношения, които пораждат основателно съмнение за неговото безпристрастие;

2. да не е съпруг, роднина по права или по съребрена линия до шеста степен или по сватовство до трета степен на член на управителен или на контролен орган на дружеството за допълнително социално осигуряване, чиито правомощия са преустановени с акта на назначаване на квестора;

3. да не е невъзстановен в правата си несъстоятелен дължник.

(3) Квесторът декларира писмено пред комисията обстоятелствата по ал. 2. Той е длъжен да уведоми незабавно комисията за промени в тези обстоятелства.

Права и задължения на квестора

Чл. 348. (1) С назначаването на квестор всички правомощия на надзорния и на управителния съвет, съответно на съвета на директорите на дружеството за допълнително социално осигуряване, се преустановяват и се упражняват от квестора, доколкото в акта на назначаването му не са предвидени ограничения.

(2) Действия и сделки, извършени от името и за сметка на дружеството за допълнително социално осигуряване без предварително упълномощаване от квестора, са нищожни.

(3) Квесторът има неограничен достъп до помещенията на дружеството за допълнително социално осигуряване, до счетоводната и друга документация и до неговото имущество.

(4) Служителите на дружеството за допълнително социално осигуряване са длъжни да съдействат на квестора при осъществяване на правомощията му.

(5) Квесторът упражнява правомощията си с грижата на добър стопанин и взема всички необходими мерки за защита на интересите на осигурените лица. Квесторът носи отговорност за умишлено причинените от него вреди.

(6) Квесторите се отчитат за дейността си само пред комисията и при поискване ѝ представят незабавно отчет.

(7) За своята работа квесторът получава възнаграждение, което се определя от комисията и е за сметка на дружеството за допълнително социално осигуряване.

(8) Правомощията на квесторите се прекратяват след назначаването на ликвидатор или синдик.

(9) Комисията може по всяко време да прекрати правомощията на квестор и да назначи на негово място друг.

(10) Комисията може да дава задължителни указания на квестора във връзка с дейността му.

Глава четиридесет и първа

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

Раздел I

Отговорност за нарушения на разпоредбите на законодателството относно държавното обществено осигуряване

Основания

Чл. 349. (1) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Който наруши разпоредбите на част първа от този кодекс или на нормативните актове по прилагането им или не изпълни задължително предписание на контролен орган, се наказва с глоба от 50 до 1000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) Длъжностно лице, което разреши изплащането на възнаграждения, без да са внесени дължимите за тях осигурителни вноски, се наказва с глоба в размер на невнесените осигурителни вноски, но не повече от 20 000 лв.

(3) Който състави документ с невярно съдържание или предостави неверни данни по чл. 5, ал. 4 и 5 с цел да избегне плащането на дължими осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване и/или за здравното осигуряване, и/или за допълнителното задължително пенсионно осигуряване, се наказва с глоба от 500 лева за всеки отделен случай, ако не подлежи на по-тежко наказание.

(4) При повторно нарушение по ал. 1 и 3 виновното лице се наказва с глоба от 500 до 2000 лв.

Установяване на нарушенията

Чл. 350. (1) Нарушенията по чл. 349 се установяват с актове, съставени от контролните органи на Националния осигурителен институт.

(2) Наказателните постановления се издават от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт или от упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Раздел II

Отговорност за нарушения на разпоредбите на законодателството относно допълнителното социално осигуряване

Отговорност за нарушения на нормативната уредба

Чл. 351. (1) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Който извърши или допусне извършване на нарушение на разпоредбите на част втора от този кодекс или на нормативните актове по прилагането им, се наказва с глоба от 200 до 10 000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) За нарушения по ал. 1 на юридическите лица се налага имуществена санкция от 10 000 до 50 000 лв.

(3) При повторно нарушение по ал. 1 наказанието е глоба от 500 до 20 000 лв., а по ал. 2 - съответно имуществена санкция от 20 000 до 100 000 лв.

(4) Доходите, придобити от неправомерно извършваната дейност, се отнемат в полза на държавата в степента, в която не могат да бъдат възстановени на увредените лица.

Отговорност за неизпълнение на принудителна административна мярка

Чл. 352. (1) Който не изпълни приложена принудителна административна мярка от комисията или от заместник-председателя на комисията, се наказва с глоба от 1000 до 10 000 лв.

(2) За нарушения по ал. 1 на юридическите лица се налага имуществена санкция от 10 000 до 50 000 лв.

Отговорност за дейност без лицензия

Чл. 353. (1) Юридическо лице, което извършва дейност по допълнително социално осигуряване, без да притежава необходимите лицензия и разрешения за управление на фондове за допълнително социално осигуряване, се наказва с имуществена санкция в размер от 10 000 до 100 000 лв.

(2) Лице, което умишлено създава условия за сключване на осигурителни договори с юридическо лице без лицензия и разрешения за управление на фондове за допълнително социално осигуряване, се наказва с глоба от 1000 до 20 000 лв.

Актове, наказателни постановления и обжалване

Чл. 354. (1) Нарушенията на разпоредбите на част втора на този кодекс се установяват с актове, съставени от упълномощени от заместник-председателя на комисията длъжностни лица.

(2) Наказателните постановления се издават от заместник-председателя на комисията или от упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2002 г., бр. 67 от 2003 г.) (1) По смисъла на част първа на този кодекс:

1. "Предприятие" е всяко място, където се полага наемен труд.
2. "Нетно възнаграждение" е възнаграждението, получено след намаляването му с определените със закон задължителни осигурителни вноски за сметка на лицата и с дължимите данъци по Закона за облагане доходите на физическите лица.
3. Консолидираният бюджет на държавното обществено осигуряване включва бюджетите на фонд "Пенсии", фонд "Общо заболяване и майчинство", фонд "Трудова злополука и професионална болест", фонд "Безработица", фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност" и бюджета на Националния осигурителен институт.

4. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) "Регистрирани земеделски производители и тютюнопроизводители" са физическите лица, които произвеждат растителна и/или животинска продукция, предназначена за продажба, и са регистрирани по установения ред.

5. "Свързани лица" са:

- а) лицата, едно от които участва в управлението на другото или на негово дъщерно дружество;
- б) лицата, в чийто управителен или контролен орган участва едно и също юридическо или физическо лице, включително когато юридическото лице е представител на юридическо лице;
- в) дружество или физическо лице, което притежава повече от 5 на сто от дяловете или акциите, издадени с право на глас в дружеството;
- г) лицата, чиято дейност се контролира от трето лице или от негово дъщерно дружество;
- д) лицата, които съвместно контролират трето лице или негово дъщерно дружество;
- е) съдружниците, включително в дружествата по чл. 357 от Закона за задълженията и договорите.

6. "Контрол" по смисъла на т. 5 е налице, когато контролиращият:

а) притежава, включително чрез дъщерно дружество или по силата на споразумение с друго лице, над 50 на сто от броя на гласовете в общото събрание на едно дружество или друго юридическо лице, или

б) може да определя пряко или непряко повече от половината от членовете на управителния орган на едно юридическо лице.

7. "Осигурителни вноски в големи размери" са тези, които надхвърлят 3000 лв.

8. (Нова - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) "Непреработена растителна и животинска продукция" е всеки първичен продукт, получен от растенията и животните, който се използва в естествен вид, без да е подлаган на технологична обработка и преработка, в резултат на която да са настъпили физико-химични изменения в състава.

(2) По смисъла на част втора на този кодекс:

1. "Пенсионна схема" е конкретен финансов механизъм за определяне на пенсионни задължения и плащания, изчислени чрез статистически (актюерски) методи.

2. "Статистически (актюерски) методи" са съвкупност от статистически методи и правила, които се прилагат за определяне на очаквания приход от бъдещи вноски и инвестиции, както и за определяне на дължимите суми за изплащане на бъдещите пенсии от пенсионноосигурителното дружество.

3. "Свързани лица" са:

- а) лица, едно от които контролира друго лице или негово дъщерно дружество;
- б) лицата, чиято дейност се контролира от трето лице;
- в) лицата, които съвместно контролират трето лице;
- г) съпрузите, роднините по права линия без ограничения, роднините по сребрена линия до трета степен включително и роднините по сватовство до трета степен включително.

4. "Контрол" по смисъла на т. 3 е налице, когато контролиращият:

а) притежава, включително чрез дъщерно дружество или по силата на споразумение с друго лице, над 50 на сто от броя на гласовете в общото събрание на едно дружество или друго юридическо лице, или

б) може да определя пряко или непряко повече от половината от членовете на управителния орган на едно юридическо лице.

5. "Охранителна дейност" е тази търговска дейност, при която се осигурява опазване на физически и юридически лица или на техни имуществва от противозаконни посегателства.

6. "Сходна на охранителната дейност" е тази дейност, за която може да се направи основателен извод, че е подобна или покрива охранителна дейност.

7. "Технически лихвен процент" е лихвата, която се прилага при изчисляване размера на пенсиите и на пенсионните резерви.

8. "Пут-опция" е ценна книга, която изразява правото за продажба на определен брой ценни книжа по предварително фиксирана цена до изтичането на определен срок или на определена дата.

9. "Системни нарушения" са 3 или повече нарушения на този кодекс и на актовете по прилагането му в рамките на една календарна година.

10. "Друг осигурител" е физическо или юридическо лице, което прави осигурителни вноски във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване в полза на физическо лице, с което не е в трудови или служебни правоотношения или с което няма сключен договор за възлагане на контрол или управление.

11. "Осигурено лице" е физическо лице, на чието име и в чиято сметка са внасяни или се внасят осигурителни вноски за допълнителна пенсия във фонд за допълнително пенсионно осигуряване при условия и по ред, определени в закон, правилника за устройството и дейността на фонда и осигурителния договор.

12. "Пенсионер" е физическо лице, което получава лична или наследствена допълнителна пенсия от фонд за допълнително пенсионно осигуряване.

13. "Допълнителна пенсия" е безсрочно или срочно месечно плащане от фонд за допълнително пенсионно осигуряване на пенсионер, на наследници на осигурено лице или на наследници на пенсионер.

(3) По смисъла на част трета на този кодекс:

1. "Повторно нарушение" е нарушението, извършено в срок до една година от влизането в сила на наказателното постановление, с което нарушителят е наказан за нарушение от същия вид.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. (1) Лицата, чиито трудови правоотношения са прекратени до 31 декември 1999 г. и са придобили право на пенсия по отменения Закон за пенсиите, могат до 30 юни 2000 г. да се пенсионират при условията на отменения закон, ако това е по-благоприятно за тях.

(2) Паричните обезщетения за лицата, заварени в отпуск за временна неработоспособност или за бременност и раждане към 1 януари 2000 г., се изплащат в размерите и сроковете по отменения дял III от Кодекса на труда от 1951 г., ако това е по-благоприятно за тях.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2002 г.) При изчисляване на паричните обезщетения за временна неработоспособност или за бременност и раждане на лицата, осигурени по чл. 4, ал. 1, т. 4, се взема предвид възнаграждението, получавано за съответната длъжност до 31 декември 1999 г. включително.

§ 3. (1) (Предишен текст на § 3 - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) До 31 декември 2003 г. включително лицата по чл. 6 и 7 от отменения Закон за пенсиите могат да се пенсионират при условията на разпоредбите на тези членове.

(2) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Офицерите и сержантите по чл. 7 от отменения Закон за пенсиите, чиито звания се премахват и които придобиват статут на държавни служители - граждански лица, съгласно § 89, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи (ДВ, бр. 29 от 2000 г.), могат да се пенсионират при условията и в срока по ал. 1. При пенсиониране стажът на тези лица се зачита като стаж, положен на офицерски и сержантски длъжности.

(3) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Офицерите и сержантите от Министерството на вътрешните работи, които до 31 декември 2003 г. включително имат необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия по чл. 7 от отменения Закон за пенсиите, могат да се пенсионират по условията на този член до 31 декември 2005 г. Пенсията се отпуска от датата на уволнението при спазване разпоредбата на чл. 94.

§ 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) До 31 декември 2009 г. включително лицата, които са работили 10 години при условията на първа категория труд или 15 години при условията на втора категория труд, могат да се пенсионират, ако отговарят на изискванията за сбор от осигурителен стаж и възраст по чл. 68, но не по-рано от 47 години за жените и 52 години за мъжете при първа категория труд и 52 години за жените и 57 години за мъжете при втора категория труд.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) До 31 декември 2009 г. включително лицата, които имат 10 години осигурителен стаж, положен при условията на чл. 104, ал. 3, могат да се пенсионират преди навършване на възрастта по чл. 68, при условие че имат сбор от възрастта и осигурителен стаж 90 и 52-годишна възраст за мъжете и 47-годишна възраст за жените.

(3) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) До 31 декември 2004 г. включително, ако трудовият договор на лицата, които работят при условията на чл. 104, ал. 3, бъде прекратен на основание чл. 328, ал. 1, т. 1 и 2 от Кодекса на труда, могат да се пенсионират не по-рано от навършване на 45-годишна възраст отговарят на условията по ал. 2.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2002 г.) В случай, че лицата по ал. 1, 2 и 3 са упражнили правата си, набраните средства в професионалния пенсионен фонд се прехвърлят във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване.

§ 5. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) До 31 декември 2009 г. включително учителите придобиват право на пенсия за осигурителен стаж и за възраст при учителски осигурителен стаж 30 години за мъжете и 25 години за жените и 3 години по-рано от възрастта по чл. 68, ал. 1 и 2.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., бр. 67 от 2003 г., бр. 112 от 2004 г.) На лицата по ал. 1 се изплаща срочна пенсия за ранно пенсиониране от Учителския пенсионен фонд в размер, определен по реда на чл. 70 и намален с 0,2 на сто за всеки месец, недостигащ на лицето до навършване на възрастта му по чл. 68, ал. 1 и 2.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., бр. 112 от 2004 г.) На учителите, които са придобили право на пенсия при условията на ал. 1 и се пенсионират при условията на чл. 68, ал. 1 - 3, се изплащат пенсии за осигурителен стаж и възраст от фонд "Пенсии" и добавка от учителския пенсионен фонд в размер 0,2 на сто от пенсията за всеки месец, за който има осигурителна носка във фонда след навършване на възрастта по ал. 1.

(4) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) На учителите, които имат учителски осигурителен стаж 30 години за мъжете и 25 години за жените и се пенсионират след навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1 и 2, се изплаща пенсия в пълен размер от Учителския пенсионен фонд до изпълнение на условията за

придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1 - з, но не по-късно от навършване на 65-годишна възраст. След изпълнение на условията по чл. 68, ал. 1 - з или навършване на 65-годишна възраст пенсията се изплаща за сметка на фонд "Пенсии".

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд се определя ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.

§ 5а. (Нов - ДВ, бр. 64 от 2000 г., в сила от 1.08.2000 г., изм., бр. 1 от 2002 г., бр. 112 от 2003 г.) До 31 декември 2005 г. осигурителните вноски за регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители, които упражняват само земеделска дейност, са върху осигурителен доход, който не е по-малък от 25 на сто от минималния месечен размер на осигурителния доход.

§ 6. (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., бр. 1 от 2002 г., изм., бр. 112 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Максималният размер на получаваните една или повече пенсии, отпуснати до 31 декември 2009 г. без добавките към тях, е равен на 35 на сто от максималния осигурителен доход за предходната календарна година, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.

(2) Добавката по чл. 84 се изчислява от ограничения по ал. 1 размер.

(3) Алинеи 1 и 2 не се прилагат за лицата, които са били президент и вицепрезидент на Република България, председател на Народното събрание, министър-председател или съдия в Конституционния съд.

(4) Отпуснатите пенсии за особени заслуги се изплащат за всяка календарна година в размера, определен по ал. 1.

(5) Алинеи 1 и 2 не се прилагат за военноинвалиди при навършване на възрастта по чл. 68.

§ 7. (1) Пенсиите, отпуснати до 31 декември 1999 г. включително, се преизчисляват съгласно разпоредбите на този кодекс, без да се променя индивидуалният коефициент.

(2) Преизчисляването се извършва, ако това е по-благоприятно за пенсионера.

(3) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2001 г.) Индивидуалният коефициент на лицата, чиито пенсии са отпуснати по отменения Закон за пенсиите и включват осигурителен доход за периода след 31 декември 1996 г., се преизчислява еднократно, като средномесечният осигурителен доход на лицето за периода след 31 декември 1996 г. се отнесе към средномесечния осигурителен доход за страната за същия период.

(4) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2001 г.) Пенсиите на лицата по ал. 3 се преизчисляват служебно от 1 юли 2001 г. по чл. 70, ал. 1 на този кодекс.

§ 8. Пенсиите и добавките към тях, получавани към 31 декември 1999 г., отпуснати по отменени закони, продължават да се получават.

§ 9. (1) Времето, което се зачита за трудов стаж и за трудов стаж за пенсиониране, положен до 31 декември 1999 г. съгласно действащите дотогава разпоредби, се признава за осигурителен стаж по този кодекс.

(2) За осигурителен стаж при пенсиониране се зачита времето на обучение на лицата, завършили висше или полувисше образование, ако до 2005 г. те внесат за своя сметка осигурителни вноски, изчислени върху минималната работна заплата към датата на внасянето на вноските. Осигурителният стаж се зачита за времето, за което са внесени вноските, но не за повече от срока на обучение, предвиден по учебния план за завършената специалност.

(3) Студентите, които са постъпили във висши учебни заведения до учебната 1999/2000 г. включително, могат да ползват правата по ал. 2, ако в петгодишен срок след завършване на обучението си внесат осигурителните вноски.

(4) Осигурителните вноски по ал. 2 и 3 са в размера, определен за фонд "Пенсии".

§ 10. (Отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.).

§ 10а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Членове 117а и 118а се прилагат и по всячки спорове пред ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт и пред съдилищата. Искането за спиране на изпълнението от задължените лица може да се направи в 14-дневен срок от влизане в сила на измененията в кодекса, приети на 23 април 2002 г.

§ 11. (Отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г.).

§ 11а. (Нов - ДВ, бр. 112 от 2003 г., доп., бр. 112 от 2004 г.) Лицата по чл. 4, ал. 1, т. 4, с изключение на тези по чл. 127, ал. 5, направили преди 1 януари 2003 г. избор на универсален пенсионен фонд, участват от 1 януари 2004 г. в съответно избрания от тях фонд. За тези лица срокът по чл. 171, ал. 1 започва да тече от 1 януари 2004 г.

§ 12. Този кодекс отменя:

1. Дял III от Кодекса на труда от 1951 г. (обн., Изв., бр. 91 от 1951 г.; попр., бр. 93 от 1951 г.; изм. и доп., бр. 91 и 92 от 1957 г.; ДВ, бр. 24, 36 и 92 от 1963 г., бр. 1, 61, 90 и 99 от 1965 г., бр. 15 от 1968 г.; попр., бр. 33 от 1968 г.; изм. и доп., бр. 68 от 1970 г., бр. 53 и 81 от 1973 г., бр. 27 от 1975 г., бр. 63 от 1976 г., бр. 32 от 1977 г., бр. 57 от 1981 г., бр. 44 от 1984 г., бр. 26 и 27 от 1986 г., бр. 46 от 1989 г., бр. 52 и 100 от 1992 г., бр. 104 от 1995 г., бр. 28 от 1996 г. и бр. 155 от 1998 г.).

2. Закона за пенсиите (обн., Изв., бр. 91 от 1957 г.; попр., бр. 92 от 1957 г.; изм. и доп., бр. 104 от 1959 г., бр. 51 от 1961 г., бр. 105 от 1962 г.; ДВ, бр. 103 от 1964 г., бр. 92 от 1965 г., бр. 25 и 101 от 1966 г., бр. 102 от 1967 г., бр. 59 и 97 от 1969 г., бр. 48 и 63 от 1970 г., бр. 3 и 61 от 1971 г., бр. 36 и 65 от 1972 г., бр. 53 от 1973 г., бр. 34 от 1974 г., бр. 3, 36 и 53 от 1975 г., бр. 2 и 63 от 1976 г., бр. 80 от 1979 г., бр. 90 от 1980 г., бр. 9 от 1981 г., бр. 28 от 1983 г., бр. 44 и 69 от 1984 г., бр. 70 и 81 от 1985 г., бр. 6 и 46 от 1989 г.; попр., бр. 61 от 1989 г.; изм. и доп., бр. 99 от 1989 г., бр. 6, 30 и 81 от 1990 г., бр. 12 от 1991 г., бр. 52 от 1992 г.; бр. 64 от 1992 г. - Решение № 11 на Конституционния съд от 1992 г.; изм., бр. 85 от 1992 г., бр. 102 от 1993 г., бр. 49 от 1994 г., бр. 68 и 104 от 1995 г., бр. 22 и 67 от 1996 г., бр. 46 от 1997 г.; бр. 89 от 1997 г. - Решение № 12 на Конституционния съд от 1997 г.; изм., бр. 123 от 1997 г., бр. 153 и 155 от 1998 г., бр. 57 и 69 от 1999 г.).

3. Закона за лишаване от право на пенсия лица, проявили фашистка дейност (обн., ДВ, бр. 9 от 1948 г.; изм., бр. 176 от 1949 г., бр. 71 от 1964 г.).

§ 13. (1) Указ № 265 за взаимно осигуряване членовете на трудово-кооперации (обн., Изв., бр. 63 от 1953 г.; попр., бр. 82 от 1953 г.; изм., бр. 17 от 1955 г., бр. 69 от 1956 г., бр. 62 от 1958 г.; попр., бр. 82 от 1958 г.; изм., бр. 68 от 1960 г., бр. 38 от 1962 г.; ДВ, бр. 50 от 1963 г., бр. 21 от 1964 г., бр. 32 от 1968 г., бр. 26 и 27 от 1986 г.) се отменя.

(2) Дейността на общественото осигуряване на Съвета за взаимно осигуряване членовете на трудово-производителните кооперации, както и активите и пасивите му за вземанията за осигурителни вноски и осигурителни плащания преминават към държавното обществено осигуряване.

(3) Останалите активи и пасиви на Съвета за взаимно осигуряване членовете на трудово-производителните кооперации преминават към Централния съюз на трудово-производителните кооперации.

(4) Времето, през което лицата са се осигурявали по Указа за взаимно осигуряване членовете на трудово-производителните кооперации, се зачита за осигурителен стаж, независимо от продължителността му.

§ 14. (1) Законът за фонд "Обществено осигуряване" (обн., ДВ, бр. 104 от 1995 г.; изм., бр. 55 и 123 от 1997 г., бр. 59 и 155 от 1998 г., бр. 12 от 1999 г.) се отменя.

(2) Разпореждането с имотите по § 5, ал. 2 от отменения Закон за фонд "Обществено осигуряване" се извършва от надзорния съвет на Националния осигурителен институт.

§ 15. В Кодекса на труда (обн., ДВ, бр. 26 и бр. 27 от 1986 г.; изм. и доп., бр. 6 от 1988 г., бр. 21, 30 и 94 от 1990 г., бр. 27, 32 и 104 от 1991 г., бр. 23, 26, 88 и 100 от 1992 г.; бр. 69 от 1995 г. - Решение № 12 на Конституционния съд от 1995 г.; изм., бр. 87 от 1995 г., бр. 2, 12 и 28 от 1996 г., бр. 124 от 1997 г., бр. 22 от 1998 г.; бр. 52 от 1998 г. - Решение № 11 на Конституционния съд от 1998 г.; изм., бр. 56, 83, 108 и 133 от 1998 г., бр. 51 и 67 от 1999 г.) се правят следните изменения:

1. Член 114 се отменя.

2. Член 163, ал. 1 се изменя така:

"Чл. 163. (1) Работничката или служителката има право на отпуск поради бременност и раждане в размер 135 дни за всяко дете, от които 45 дни преди раждането."

3. (В сила от 17.12.1999 г.) В чл. 333, ал. 1 и 3 думите "чл. 330, ал. 2, т. 5" се заменят с "чл. 330, ал. 2, т. 6".

§ 16. В Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта (обн., ДВ, бр. 120 от 1997 г.; изм., бр. 155 от 1998 г., бр. 26, 50, 65, 67, 68 и 84 от 1999 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 20, ал. 2, изречение първо думите "съотношение 7:1" се заменят със "съотношение, както следва:

а) за 2000 - 2001 г. - 80:20;

б) за 2002 г. - 75:25;

в) за 2003 г. - 70:30;

г) за 2004 г. - 65:35;

д) за 2005 г. - 60:40;

е) за 2006 г. - 55:45;

ж) за 2007 г. и следващите години - 50:50."

2. Член 109 се отменя.

§ 17. В Закона за допълнителното доброволно пенсионно осигуряване (обн., ДВ, бр. 65 от 1999 г.) в чл. 109 думата "глоба" се заменя с "имуществена санкция".

§ 18. В Закона за здравното осигуряване (обн., ДВ, бр. 70 от 1998 г.; изм., бр. 93 и 153 от 1998 г., бр. 62, 65, 67 и 69 от 1999 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 6:

а) алинея 2 се изменя така:

"(2) Националната здравноосигурителна каса се състои от централно управление, районни здравноосигурителни каси и техните поделения по общини със седалища съгласно списък, утвърден от Министерския съвет.";

б) в ал. 3 думата "централното" се заличава.

2. В чл. 23, ал. 2 думата "временен" се заличава, а изразът "извънбюджетни сметки и фондове" се заменя с "кредити от други институции".

3. В чл. 29:

а) в ал. 2 думите "фонд "Обществено осигуряване" се заменят с "бюджета на държавното обществено осигуряване";

б) създава се ал. 4:

"(4) В случай, че проектът на Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса не бъде приет от Народното събрание до началото на бюджетната година, осигурителните приходи се събират и осигурителните разходи се извършват съобразно утвърдения бюджет за предходната година, а за издръжката на Националната здравноосигурителна каса се изразходват месечно до 1/12 от разходите, предвидени в бюджета за предходната година."

4. Член 33 се изменя така:

"Чл. 33. Задължително осигурени в Националната здравноосигурителна каса са:

1. всички български граждани, които не са граждани и на друга държава;

2. българските граждани, които са граждани и на друга държава и постоянно живеят на територията на Република България;

3. чуждите граждани или лицата без гражданство, на които е разрешено дългосрочно пребиваване в Република България, освен ако е предвидено друго в международен договор, по който Република България е страна;

4. лицата с предоставен статут на бежанец или с предоставено право на убежище."

5. Член 39 се изменя така:

"Чл. 39. (1) Всички лица, които по този закон имат задължението да внасят осигурителни вноски, са длъжни от възникване на основанието за здравно осигуряване ежемесечно да представят данни за осигурените лица в териториалните подразделения на Националния осигурителен институт с декларации по утвърден от Националния осигурителен институт и Националната здравноосигурителна каса образец.

(2) Лицата, осигуряващи членове на семейството си по този закон, предоставят данни за тях в декларации по утвърден от Националния осигурителен институт и Националната здравноосигурителна каса образец.

(3) В случаите, когато лицата заплащат авансово вноски по този закон, те попълват декларация за периода на авансово плащане по утвърден от Националния осигурителен институт и Националната здравноосигурителна каса образец.

(4) Чужденците, които пребивават краткосрочно в Република България, както и лица с двойно българско и чуждо гражданство, които не се осигуряват по реда на този закон, заплащат стойността на оказаната им медицинска помощ, освен ако за тях е в сила международен договор, по който Република България е страна."

6. В чл. 40 се правят следните изменения:

а) алинея 1 се изменя така:

"(1) Здравноосигурителната вноска на осигуреното лице, определена по реда на чл. 29, ал. 3, се определя върху доход и се внася, както следва:

1. за лицата, получаващи приходи от трудови или служебни правоотношения, или правоотношения, възникнали на основание специални закони - облагаемият доход по Закона за облагане доходите на физическите лица:

а) вноската за лицата, работещи по трудови правоотношения, се внася от работодателя или ведомството и от осигурения в съотношение:

- 2000 - 2001 Г. - 80:20;

- 2002 Г. - 75:25;

- 2003 Г. - 70:30;

- 2004 Г. - 65:35;

- 2005 Г. - 60:40;

- 2006 Г. - 55:45;

- 2007 Г. и следващите години - 50:50;

б) вноската за лицата, работещи по служебни правоотношения и правоотношения, възникнали на основания в специални закони, се внася от работодателя и е за сметка на републиканския бюджет;

в) работодателят или ведомството внася вноските едновременно с изплащането на възнагражденията; при изплащане на възнагражденията работодателят или ведомството удържат вноските, които се дължат от осигурените, включително и вноските за членовете на семейството, които те осигуряват;

2. едноличните търговци, физическите лица, образували ЕООД, съдружниците в търговски дружества и лицата, регистрирани като упражняващи свободна професия или занаятчийска дейност по регистрация, се осигуряват върху заявен месечен доход, който не може да бъде по-малък от двукратния размер на минималната работна заплата, установена за страната, и годишно върху облагаемите доходи, съгласно данните от данъчната декларация:

а) вноските се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;

б) месечният осигурителен доход, с оглед изчисляването годишния размер на вноската, се получава, като годишният облагаем доход се раздели на периода, през който е упражнявана дейността;

в) при годишно облагане вноските се внасят в сроковете за внасяне на данъците по Закона за облагане доходите на физическите лица;

3. за лицата, които не заявяват доход по т. 2 и работят без трудово правоотношение по договор с възложител - предприятие или друга организация, осигурителните вноски се внасят за всеки месец върху облагаемия доход от предприятието или организацията, като се удържат от изплатеното възнаграждение на лицето; вноските се внасят от предприятието или организацията до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят; за тези лица се извършва годишно изравняване на дохода, върху който се дължат вноските по реда на т. 2, букви "б" и "в";

4. за пенсионерите - размерът на пенсията или сборът от пенсии, без добавките към тях, вноските са за сметка на републиканския бюджет и се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;

5. за пенсионерите, получаващи пенсии по международни спогодби, изцяло за сметка на чуждестранен осигурителен институт - двукратният размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските са за сметка на лицето и се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;

6. за лицата, получаващи обезщетения за временна неработоспособност поради болест, бременност, раждане или за отглеждане на дете - размерът на обезщетението; вноските са за сметка на работодателя или ведомството и са равни на дължимата от него част от вноската, като се внасят

при изплащане на обезщетенията; когато лицето се осигурява за своя сметка, вноските се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;

7. за лицата, получаващи доходи на различни основания, посочени в т. 1, 2, 3, 4, 5 и 6 - вноските се внасят върху сбора от осигурителните доходи;

8. за лицата получаващи обезщетение за безработица - размерът на изплатеното обезщетение; вноските са за сметка на фонд "Професионална квалификация и безработица" и се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;

9. за лицата и членовете на семейства с право на социално подпомагане и за непълнолетни без родители, които не подлежат на осигуряване на друго основание - еднократният размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските са за сметка на общинските бюджети и се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;

10. за военнослужещите на наборна военна служба; за ветераните от войните и за военноинвалидите; за инвалиди, пострадали при или по повод на отбраната на страната, при природни бедствия и аварии и за пострадали при изпълнение на служебния си дълг служители на Министерството на вътрешните работи, които не подлежат на осигуряване на друго основание; за лица в производство за предоставяне на статут на бежанец или право на убежище; за задържани под стража или лишени от свобода; за лица без доходи, настанени в домове за деца и юноши, домове за деца в предучилищна възраст и в домовете за социални услуги; за пълнолетни, учащи се във висши училища без доходи, до навършване на 26-годишна възраст - еднократният размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят, и са за сметка на републиканския бюджет, като се превеждат чрез съответното ведомство или на общинските бюджети;

11. за лицата в неплатен отпуск, които не подлежат на осигуряване на друго основание - еднократният размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските са за сметка на работодателя и се внасят при изплащането на възнагражденията от съответното предприятие или друга организация;

12. за служителите на Българската православна църква и други признати по нормативно установен ред вероизповедания, които не са в трудови правоотношения - еднократният размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят, от централното ръководство на съответното вероизповедание;

13. за неосигурените членове на семейството - 5 на сто от вноската на всеки осигурен член на семейството; вноските са за сметка на осигуреното лице; когато осигуреното лице получава доходи по т. 1, 3 и 6, вноската се удържа от работодателя (предприятието), ведомството или организацията при изплащане на възнаграждението; за лицата, работещи по трудови, служебни правоотношения или правоотношения, възникнали на основание специални закони, вноските се удържат и внасят от работодателя или ведомството при изплащане на възнагражденията или паричните обезщетения; ако лицето се осигурява за своя сметка, както и за лицата, осигурени по т. 3, вноските се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;

14. лицата, които не подлежат на осигуряване по т. 1 - 13, се осигуряват върху заявен осигурителен доход не по-малък от двукратния размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските са за тяхна сметка и се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който

се отнасят; ако тези лица подлежат на годишно данъчно облагане, се извършва годишно изравняване на вноските по реда на т. 2.”

б) алинея 3 се изменя така:

“(3) За лицата по ал. 1, т. 7 вноските се внасят върху сбора от осигурителните доходи по реда, предвиден за съответния вид доход, но общо върху не повече от 10-кратния размер на минималната работна заплата, установена за страната.”

7. Член 41 се изменя така:

“Чл. 41. (1) Осигурителните вноски по този закон се внасят по сметките за набиране на здравноосигурителните вноски в териториалните поделения на Националния осигурителен институт, откъдето ежедневно се прехвърлят в набирателната сметка на централното управление на Националния осигурителен институт за здравноосигурителни вноски.

(2) Събраните в Националния осигурителен институт суми от здравноосигурителни вноски се прехвърлят в набирателната сметка на НЗОК до края на всеки работен ден.”

8. В чл. 42 се правят следните изменения:

а) алинея 1 се изменя така:

“(1) Осигурителният доход, върху който се изчислява вноската, се установява по ведомости и други документи за изплатени възнаграждения, по пенсионните картони, изплатените болнични листове, изплатените обезщетения за безработни и по данъчните декларации по Закона за облагане доходите на физически лица.”;

б) алинея 3 се изменя така:

“(3) Лицата подават декларация пред платеща на дохода или пред съответните органи за членовете на семействата си, които са длъжни да осигуряват. В годишната декларация по Закона за облагане доходите на физически лица се отразяват платените през годината здравноосигурителни вноски и дължимите суми при годишното изравняване, ако има такива.”;

в) създава се ал. 4:

“(4) Работодателите, данъчните служби, общинските власти, ведомствата, възложителите и самоосигуряващите се са длъжни да предоставят на Националния осигурителен институт и на НЗОК необходимата информация по чл. 42, ал. 1 и 3.”

9. Член 43 се изменя така:

“Чл. 43. Осигурените по чл. 40, ал. 1, т. 2, 5 и 14 могат да заплатят здравноосигурителните вноски за себе си и за членовете на семейството си авансово за избран от тях период.”

10. Член 44 се изменя така:

“Чл. 44. Вноските се плащат:

1. по банков път;

2. с пощенски запис.”

11. В чл. 45, ал. 1, т. 8 след думата “стоматологична” се добавя “и”.

12. В чл. 55, ал. 6 думите “чл. 32” се заменят с “чл. 31, ал. 3”.

13. В чл. 63 се правят следните изменения:

а) в т. 1 думите “количеството и видовете медицинска помощ, получена от съответното лице, и тяхната цена” се заличават;

б) в т. 2 думите “информация за извършените от него дейности и заплатените му суми” се заличават;

в) точка з се изменя така:

"з. регистър на производители, вносители и дистрибутори на лекарства и аптеки, сключили договори с НЗОК;"

14. Член 64 се изменя така:

"Чл. 64. Всеки осигурен има право да получи от НЗОК наличната информация за ползваната от него през последните пет години медицинска помощ и нейната цена по ред, определен от касата."

15. Член 69 се изменя така:

"Чл. 69. Националният осигурителен институт е задължен ежемесечно да предоставя информация на НЗОК за осигурените лица и за размера на събраните за тях здравноосигурителни вноски."

16. В чл. 73, ал. 1 т. 1 се отменя.

17. Създава се чл. 73а:

"Чл. 73а. Финансовият контрол по приходите на НЗОК от здравноосигурителните вноски и дължимите лихви се осъществява от контролните органи на Националния осигурителен институт по реда на Кодекса за задължително обществено осигуряване."

18. В чл. 77 след думите "контролните органи на НЗОК" се добавя "и на Националния осигурителен институт".

19. В чл. 104 се правят следните изменения:

а) в ал. 1 текстът "50 до 100 лв. за всяка невнесена вноски" се заменя с "500 до 1000 лв.";

б) в ал. 2 текстът "месечно 200 лв. за всяка невнесена вноски" се заменя с "2000 лв.".

20. В чл. 105 се правят следните изменения:

а) в ал. 1 текстът "финансовите инспектори на Националния осигурителен институт" се заменя с "контролните органи на Националния осигурителен институт и на НЗОК";

б) алинея 2 се изменя така:

"(2) Наказателните постановления се издават от управителя на Националния осигурителен институт, от директора на НЗОК или от директора на съответната регионална здравноосигурителна каса и от ръководителя на съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт."

21. Член 107 се изменя така:

"Чл. 107. Налагането на наказание по чл. 103 и 104 не изключва задължението за заплащане на дължимите вноски заедно със законната лихва за периода."

22. Член 109 се изменя така:

"Чл. 109. (1) Осигурени лица, задължени да осигурят себе си и членовете на семейството си, които не са платили повече от три дължими вноски, заплащат оказаната медицинска помощ на изпълнителите. Когато осигуреното лице заплати на Националния осигурителен институт всички дължими вноски, осигурителните му права се възстановяват от датата на заплащане на дължимите вноски, като сумите, заплатени за оказаната медицинска помощ, не се възстановяват.

(2) Невнасянето на осигурителни вноски не по вина на осигурените лица не ги лишава от осигурителни права. Сумата, заплатена за оказаната медицинска помощ от лицата в тези случаи, подлежи на възстановяване."

23. В чл. 110 думите "шест месеца" се заменят с "един месец".

24. В § 1 от допълнителните разпоредби се правят следните изменения:

а) точка 3 се изменя така:

"3. "Членове на семейството" са съпруг, съпруга, деца до 18-годишна възраст, а ако продължават образованието си - до 26-годишна възраст, а ако са недееспособни или трайно нетрудоспособни - независимо от възрастта.;

б) създава се т. 8:

"8. "Предприятие" са всички юридически лица, еднолични търговци и непersonифицирани дружества, които извършват търговска дейност."

25. В § 19 от преходните и заключителните разпоредби се правят следните изменения:

а) досегашният текст става ал. 1;

б) създава се ал. 2:

"(2) За прилагането на чл. 39 и раздел V от закона Министерският съвет приема наредба по предложение на Националния осигурителен институт и НЗОК."

§ 19. В Закона за корпоративното подоходно облагане (обн., ДВ, бр. 115 от 1997 г.; попр., бр. 19 от 1998 г.; изм., бр. 21 и 153 от 1998 г., бр. 12, 50, 51, 64, 81 и 103 от 1999 г.) в чл. 23, ал. 3 се създават т. 16 и 17:

"16. средствата в отделна сметка, образувана съгласно чл. 139, ал. 2 от Кодекса за задължително обществено осигуряване - от лицензирани пенсионноосигурителни дружества;

17. доходите, получени от инвестирането на средствата по т. 16."

§ 20. В Закона за Министерството на вътрешните работи (обн., ДВ, бр. 122 от 1997 г.; бр. 29 от 1998 г. - Решение № 3 на Конституционния съд от 1998 г.; изм., бр. 70, 73 и 153 от 1998 г., бр. 30 от 1999 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 229:

а) в ал. 1 т. 3 и 4 се отменят;

б) алинея 3 се изменя така:

"(3) За времето на платен годишен отпуск офицерите и сержантите получават брутно си възнаграждение съобразно размера му към момента на ползване на отпуска."

2. Член 230 се изменя така:

"Чл. 230. Офицерите и сержантите имат право на отпуск за работа във вредни за здравето условия, за изпълнение на обществени и граждански задължения; за временна неработоспособност поради бременност, раждане и осиновяване, за отглеждане на малко дете, за кърмене и хранене на малко дете, при смърт или тежко заболяване на родител, за две и повече живи деца, за приеман изпит в учебно заведение, както и на неплатен отпуск по условията, реда и размерите, предвидени в Кодекса на труда."

§ 21. В Закона за чуждестранните инвестиции (обн., ДВ, бр. 97 от 1997 г.; попр., бр. 99 от 1997 г.; изм., бр. 29 и 153 от 1998 г.) се правят следните изменения:

1. Член 30 се изменя така:

"Чл. 30. Работниците и служителите - чуждестранни граждани, се осигуряват по реда на българското законодателство."

2. Член 32 се изменя така:

"Чл. 32. По всички въпроси на трудовите правоотношения с работодател по чл. 29, които не са уредени с трудовия договор, се прилага българското законодателство."

§ 22. (1) Създаденият с отменения Закон за фонд "Обществено осигуряване" Учителски пенсионен фонд продължава да съществува до трансформирането му в универсален пенсионен фонд след 2009 г.

(2) Надзорният съвет на Националния осигурителен институт по предложение на управителя утвърждава извънбюджетната сметка на Учителския пенсионен фонд.

(3) Набраните средства в Учителския пенсионен фонд се разходват за изплащане на пенсиите и добавките съгласно § 5, ал. 2 и 3.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 114 от 2003 г.) Временно свободните средства на Учителския пенсионен фонд могат да се влагат при условията и по реда на чл. 28.

(5) Първостепенен разпоредител със средствата на Учителския пенсионен фонд е управителят на Националния осигурителен институт, а второстепенни разпоредители са ръководителите на териториалните подразделения на Националния осигурителен институт.

(6) Разпоредбите на дял първи на този кодекс за управление, контрола и споровете, както и за осъществяването на административнонаказателната отговорност, се прилагат и за събирането и разходването на средствата от Учителския пенсионен фонд.

(7) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г.) Осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд е в размер 4,3 на сто.

§ 22а. (Нов - ДВ, бр. 120 от 2002 г., изм., бр. 114 от 2003 г., бр. 115 от 2004 г.) Дължимите вноски за държавното обществено осигуряване, за здравно осигуряване, за Учителския пенсионен фонд и за допълнително задължително пенсионно осигуряване от бюджетните предприятия по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителната разпоредба на Закона за счетоводството се начисляват, внасят и отчитат по реда на Закона за държавния бюджет на Република България за 2005 г.

§ 23. Този кодекс влиза в сила от 1 януари 2000 г. с изключение на:

1. член 20, ал. 3, която влиза в сила от 1 януари 2001 г.;
2. член 64, ал. 3 и 4, които влизат в сила от 1 януари 2004 г.;
3. член 127, ал. 1, който влиза в сила от 1 януари 2002 г.;
4. параграф 15, т. 3, която влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Кодекса за

задължително обществено осигуряване

(ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2001 г.)

§ 39. Образуваните дела до 31 декември 1999 г. по искове за установяване на трудови злополуки или професионални заболявания се разглеждат от съдилищата по реда на Гражданския процесуален кодекс.

.....

§ 42. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2001 г.) За 2001 г. срокът по чл. 140, ал. 3 е до 31 януари 2001 г.

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на

Кодекса за задължително обществено осигуряване

(ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 1.01.2002 г.,

изм., бр. 119 от 2002 г., в сила от 1.01.2003 г.)

§ 83. Член 110, ал. 11 се прилага и за събраните суми по актове за начет, съставени преди 1 януари 2000 г.

§ 84. (1) Вземанията и задълженията за изплащане на обезщетения и помощи за безработица и за надвнесени осигурителни вноски на фонд "Професионална квалификация и безработица" преминават към фонд "Безработица".

(2) Отпуснатите към 31 декември 2001 г. парични обезщетения и помощи за безработица се изплащат в размерите и сроковете, предвидени в отменените глава четвърта, раздел III от Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2002 г.) Осигуряването за безработица за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 4 започва от 1 януари 2003 г.

§ 85. (1) До 31 декември 2003 г. включително паричните обезщетения за безработица по глава четвърта "а" се отпускат и изплащат от Агенцията по заетостта.

(2) До 31 декември 2003 г. включително паричните обезщетения за безработица се отпускат, изменят, отказват, спират, прекратяват, възобновяват и възстановяват с решение на ръководителя на териториалното поделение на Агенцията по заетостта.

(3) До 31 декември 2003 г. включително получените парични обезщетения за безработица в случаите по чл. 54е и чл. 54ж, ал. 2 се възстановяват въз основа на решение на ръководителя на териториалното поделение на Агенцията по заетостта.

(4) Решенията по ал. 2 и 3 се обжалват в съда по реда на Закона за административното производство.

(5) Териториалните поделения на Агенцията по заетостта са длъжни да представят ежемесечно на съответните териториални поделения на Националния осигурителен институт цялата информация за лицата, получаващи обезщетения за безработица, и за размера на обезщетенията.

(6) Териториалните поделения на Националния осигурителен институт извършват проверка на данните и превеждат на съответните териториални поделения на Агенцията по заетостта дължимите суми за изплащане на обезщетенията за безработица и за пощенските такси.

(7) Териториалните поделения на Агенцията по заетостта се отчитат пред съответните териториални поделения на Националния осигурителен институт за извършените плащания до края на всеки месец.

(8) До 31 декември 2003 г. нарушенията на глава четвърта "а" от лицата, получаващи обезщетение за безработица, се установяват с актове, съставени от длъжностните лица, определени от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта, а наказателните постановления се издават от ръководителя на съответното териториално поделение на Агенцията по заетостта или от упълномощено от него длъжностно лице по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

§ 86. Министърът на труда и социалната политика и управителят на Националния осигурителен институт определят обхвата и реда за преминаване на материалните активи и човешките ресурси от Агенцията по заетостта към Националния осигурителен институт заедно с необходимата им издръжка.

§ 87. (Изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) (1) До 31 декември 2004 г. осигурителни вноски за фонд "Пенсии" се внасят върху паричното обезщетение за периодите на временна неработоспособност или бременност и раждане, които се зачитат за трудов стаж. В тези случаи осигурителната вноска е в

размер, равен на частта, която се дължи от работодателя и се внася само от него. В същия размер е осигурителната вноска за лицата, които се осигуряват само за своя сметка. Върху паричните обезщетения за временна неработоспособност или за бременност и раждане не се внасят вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) За времето от 1 януари 2000 г. до 31 декември 2004 г. за осигурителен стаж се зачитат периодите на временна неработоспособност и бременност и раждане, през които е получавано парично обезщетение, върху което са дължими или внесени осигурителни вноски по ал. 1, както и времето на отпуск за бременност и раждане, през което не се получава парично обезщетение.

(3) При отпускане на пенсии, ако е включен период от 1 януари 2000 г. до 31 декември 2004 г., през който лицата са получавали парично обезщетение за временна неработоспособност и за бременност и раждане, се взема предвид размерът на обезщетението, върху което са внесени или са дължими осигурителни вноски.

§ 88. Сумите по разпореждания, издадени на осн
периода до 31 декември 2001 г.

§ 89. Пенсиите на учителите, изплащани от Учителския пенсионен фонд и отпуснати до 31 декември 2001 г., се преизчисляват по реда на § 5, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на закона.

§ 90. До 31 декември 2002 г. Националният осигурителен институт осъществява дейността по чл. 123 за кадровите военнослужещи, за държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица по Закона за Министерството на вътрешните работи, за лицата по § 19 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията (ДВ, бр. 73 от 1998 г.) и за служителите на Националната разузнавателна служба.

§ 95. До 31 март 2002 г. отпускането и изплащането на пенсиите може да се извършва срещу представяне на паспорти, издадени по реда на отменения Указ № 2772 за паспортите и адресната регистрация на гражданите на Република България (обн., ДВ, бр. 100 от 1980 г.; изм., бр. 11 от 1998 г.).

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за Комисията за финансов надзор
(ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 1.03.2003 г.)

§ 5. Приетите подзаконовни нормативни актове по прилагането на Закона за публичното предлагане на ценни книжа, Закона за застраховането, Кодекса за задължително обществено осигуряване, Закона за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, Закона за здравното осигуряване и Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта запазват действието си, доколкото не му противоречат.

§ 10. В Кодекса за задължително обществено осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г., бр. 55 от 2000 г. - Решение № 5 на Конституционния съд от 2000 г.; изм., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74 и 112 от 2002 г.) се правят следните изменения и допълнения:

з. Навсякъде в кодекса, с изключение на текстовете по т. 1 и 2, наименованието "Държавната агенция за осигурителен надзор" и думите "Агенцията" и "председателя на Държавната агенция за осигурителен надзор" се заменят със "заместник-председателя/ят, ръководещ управление "Осигурителен надзор" на Комисията за финансов надзор".

.....
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на
Кодекса за задължително обществено осигуряване
(ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

§ 108. (1) Издадените от Държавната агенция за осигурителен надзор до влизането в сила на този закон лицензии на пенсионноосигурителни дружества и на актюери за извършване на дейност по допълнително пенсионно осигуряване запазват действието си.

(2) Издадените съгласия за вписване в съда на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване запазват действието си до служебното издаване на разрешение за управление на пенсионен фонд.

(3) Започналите производства преди влизането в сила на този закон пред комисията или пред заместник-председателя на комисията продължават при условията и по реда на този закон.

§ 109. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон комисията издава служебно на дружествата по § 108 разрешения по чл. 145 и 217 за управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване без заплащане на такса.

§ 110. (1) Дружествата по § 108 са длъжни в 9-месечен срок от влизането в сила на този закон да приведат дейността си в съответствие с разпоредбите му и да представят необходимите документи в Комисията за финансов надзор.

(2) На дружествата, които не изпълнят задължението си по ал. 1, се отнема лицензията и се образува производство за принудителното им прекратяване по реда на чл. 331.

(3) На дружествата, които в срока по ал. 1 не приведат дейността на управляван от тях фонд за допълнително пенсионно осигуряване в съответствие с този закон, заместник-председателят на комисията отнема издаденото им по реда на § 109 служебно разрешение.

§ 111. Дружествата по § 108 са длъжни в едногодишен срок от влизането в сила на този закон да приведат капитала си в съответствие с изискванията на чл. 121в, ал. 2 и 4. До изтичането на този срок собственият капитал (капиталовата база) по чл. 121в, ал. 4 не може да бъде по-малък от 1 500 000 лв.

§ 112. Размерът на резерва по чл. 193, ал. 8 се определя в процент от активите на управляваните от дружеството фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване, който не може да бъде по-малък от:

1. за 2003 г. - 0,2 на сто;
2. за 2004 г. - 0,4 на сто;
3. за 2005 г. - 0,6 на сто;
4. за 2006 г. - 0,8 на сто;
5. за 2007 г. и след това - 1 на сто.

§ 113. (1) Отчитането на натрупаните средства по индивидуалните партии на осигурените лица в дялове се прилага от 1 юли 2004 г.

(2) До 1 юли 2004 г. индивидуалните партии на осигурените лица се водят и доходът се разпределя по начина и по реда, установени до влизането в сила на този закон.

§ 114. (1) От влизането в сила на този закон пенсионноосигурителните дружества, управляващи фондове за допълнителното доброволно пенсионно осигуряване, са длъжни да прекратят прилагането на пенсионни схеми, в които чрез формиране на общи сметки се осигурява покритие над размера на натрупаните по индивидуалната партия суми при отпускането на пенсии за инвалидност и наследствени пенсии.

(2) Отпуснатите до влизането в сила на този закон пенсии от пенсионните схеми по ал. 1 в доброволните пенсионни фондове продължават да се изплащат.

(3) В случаите, когато съгласно правилника на пенсионноосигурителното дружество от общите сметки по ал. 1 се изплащат пенсии за инвалидност или наследствени пенсии, настоящата стойност на поетите към влизането в сила на този закон задължения към пенсионерите се заделя в отделна сметка. Общата сметка се намалява с размера на заделените средства.

(4) Остатъкът след приспадане на сумите по ал. 3 се разпределя по индивидуалните осигурителни партии на осигуряваните по съответната схема лица пропорционално на размера на направените вноски в общите сметки през периода на осигуряване и при условие, че осигурителните им договори със съответното пенсионноосигурително дружество не са прекратени към влизането в сила на този закон.

(5) При определяне размера на настоящата стойност на поетите задължения към пенсионерите по ал. 3 се използват одобрените от Държавната агенция за осигурителен надзор преди влизането в сила на този закон таблица за смъртност, таблица за инвалидност, технически лихвен процент и други актюерски допускания за съответната пенсионна схема.

§ 115. Внесените осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване през 2002 г. за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 4 остават в приход на бюджета на държавното обществено осигуряване.

§ 116. Лицата, придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 69, с изключение на лицата по чл. 127, ал. 5, придобиват право на допълнителна пожизнена пенсия от универсален пенсионен фонд при навършване на възрастта за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 - 3.

§ 117. Лицата, на които са отпуснати пенсии за инвалидност до 31 декември 1999 г. и нямат осигурителен стаж след тази дата, могат да поискат преизчисляване на пенсията по реда на чл. 75 - 77 и чл. 79, ако това е по-благоприятно за тях. Пенсията се определя от датата на заявлението.

§ 118. Разсрочените задължения до 31 декември 2003 г. по реда на чл. 116 се събират със законната лихва.

§ 119. (1) В срок до 31 декември 2004 г. Комисията за финансов надзор приема предвидените в кодекса наредби.

(2) До приемане на подзаконовите актове по ал. 1 нормативните актове по прилагането на Кодекса за задължително обществено осигуряване и по прилагане на Закона за допълнително доброволно осигуряване запазват действието си, доколкото не противоречат на този закон.

.....

§ 126. (1) Параграфи 7, 8, 9 и 22 влизат в сила от 1 януари 2003 г.

(2) Параграфи 18, 20, 21, 27 и т. 2 на § 45 влизат в сила от 1 януари 2004 г.

(з) Параграф 125 влиза в сила от 1 юли 2003 г.

ЗАКОН

за допълнение на Закона за бюджета на
държавното обществено осигуряване за 2004 г.

(ДВ, бр. 21 от 2004 г., в сила от 1.01.2004 г.)

§

1. В преходните и заключителните разпоредби се създава § 8.

"§ 8. Параграф 3 влиза в сила от 1 януари 2004 г., с изключение на т. 12, относно чл. 48а, и т. 13, относно чл. 52а, които се прилагат от 1 юли 2004 г."

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за бюджета на държавното
обществено осигуряване за 2005 г.

(ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 1.01.2005 г.)

.....

§ 5. Пенсиите на учителите, изплащани от Учителския пенсионен фонд, отпуснати до 31 декември 2004 г., се преизчисляват от 1 януари 2005 г. по реда на § 5, ал. 2 и 3 от преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване.

.....